

Kazalo

Sodobnost 7–8

julij–avgust 2018

Sodobna slovenska dramatika

Vinko Möderndorfer: Romeo in Julija sta bila begunca	787
Rok Vilčnik rokgre: Večja od vseh	900
Vinko Möderndorfer: Sestre	961
Maša Pelko: Kraljevi otroci	1040
dr. Bogomila Kravos: SSG – TRST, sezona 2017–2018	1078

**Sodobna
slovenska
dramatika**

Vinko Möderndorfer

Romeo in Julija sta bila begunca

*Ljubezenska drama v dveh dejanjih in z
dvema epilogoma*

Niso begunci samo tisti, ki bežijo pred vojno. Begunci so vsi tisti, ki živijo v svojih deželah, pa s svojim delom ne morejo preživeti. Ti ljudje so begunci v lastnem narodu, med lastnimi ljudmi, v sistemu, ki jih je izkoristil in zavrgel, čeprav so bili pomemben del sistema. Živimo v času globalnega begunstva. Prepričani smo, da so begunci drugi, pa smo v resnici to mi sami.

Osebe:

ROMAN

JUNA

PRVI

DRUGI

TRETJI

TAJNICA

Spodaj naštete osebe lahko igrajo štirje igralci:

POLICIST

POLICIST S PSOM

SESTRA

MAMA

OČE

GLAS PO ZVOČNIKU

MEDICINSKA SESTRA

LJUBICA

URADNIK BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND

PREVAJALEC

MLADENKA

JUNIN IN SESTRIN ATA

Prizorišče – scenski prostor

Scenska prizorišča naj se izmenjavajo hitro. Nikakor ne gre za realistične prostore, ampak za atmosfersko stilizacijo. V resnici naj bo gledališki prostor *prazen*. Dva stola, miza, postelja, otroški voziček, televizor ... in

svetlobna sprememba. V besedilu so scenski prostori opisani z več realističnimi detajli (zaradi lažje predstave), kot naj bo to videno na gledališkem odru. Gre za princip *gledališča mundi* (*gledališče sveta*). Prazen prostor, ki z jasnimi in stiliziranimi scenskimi znaki pomeni vse (ves svet).

Scenografija naj si pomaga s projekcijami. S črno-belimi projekcijami vsepovsod tam, kjer naj bi nastopalo več ljudi (množica). To naj bodo črno-bele projekcije iz realnega sveta. Pravzaprav dokumentarne fotografije, podobe, kakršne vidimo vsak dan po televiziji, v časopisih ... Čakajoči pred vitrinami na zavodih za zaposlovanje, ljudje v čakalnicah, vrste ljudi pred okenci, fotografije ljudi, ki v mraku čakajo pred postajališčem ob avtocesti, podoba zaprtega tovornjaka, ki prevažata meso, podoba ljudi na ulici, brezdomci na klopcih v parku itd. Vse to bo besedilu dodalo posebno dokumentarno atmosfero, hkrati pa bo pripomoglo k hitri menjavi scenskih prostorov in vzdušja.

Prav zato so scenska prizorišča pred vsakim prizorom opisana z besedo *podoba*: *podoba pisarne, podoba čakalnice, podoba sobe, podoba postajališča ob avtocesti, podoba parka itd. itd.*

PRVO DEJANJE

Prvi prizor

Podoba pisarne.

V pisarni: Prvi, Drugi in Tretji. V temnih oblekah. Kravate okrog vratu. V kotu Tajnica. Odprt laptop. Vtipkava. Sredi pisarne stol. Na stolu Roman. Nad njegovo glavo neonska luč.

Prvi stoji ob Romanu.

Drugi stoji ob oknu.

Tretji se sprehaja po sobi. Dela kroge okrog Romana.

Tišina nekaj časa.

PRVI: Ste srečni?

Roman ne ve, kaj bi odgovoril.

PRVI: Ste srečni?

ROMAN: Jaz?

DRUGI: Vi.

Roman ne ve, kaj bi odgovoril.

PRVI: Ste srečni?

ROMAN: Zdajle?

PRVI: Nisem vprašal *kdaj*, vprašal sem, če ste srečni.

ROMAN: Včasih.

TRETJI: Ni vprašal *kdaj*, vprašal je, če ste srečni.

ROMAN: Sem.

Vsi molčijo.

Roman izgubljeno gleda okoli.

Roman ne ve, kaj bi odgovoril.

Roman plaho vpraša.

ROMAN: Nisem?

Roman izgubljeno gleda okoli.

Vsi molčijo.

PRVI: Lažete?

ROMAN: Ne.

TRETJI: Zakaj lažete?

ROMAN: Ne lažem.

DRUGI: Nikoli?

Roman ne ve, kaj bi odgovoril.

PRVI: Vsak človek laže.

DRUGI: Vsak.

TRETJI: Vprašanje je samo, kakšne so te laži.

PRVI: Kako usodne.

DRUGI: Kako škodljive.

TRETJI: Kako nepopravljive.

PRVI: Torej, kaj?

Roman ne ve, kaj bi odgovoril.

PRVI: Lažete?

ROMAN: Ja.

DRUGI: Zakaj ste pa malo prej rekli, da ne lažete?

ROMAN: Zmotil sem se.

TRETJI: Ne. Zlagali ste se.

Vsi trije se zasmejijo.

Potem utihnejo.

Gledajo Romana.

PRVI: Pustimo to.

Prvi se umakne Drugemu.

Drugi stopi pred Romana.

Prvi začne krožiti okrog Romana.

Tretji še vedno stoji ob oknu.

Tajnica vtipkava.

DRUGI: Kaj imate proti gejem?

Roman ne ve, kaj bi odgovoril.

DRUGI: Kaj imate proti gejem?!

ROMAN: Nič.

TRETJI: Vprašal je, *kaj* imate proti gejem.

ROMAN: Nič nimam proti gejem.

TRETJI: Vprašal je, kaj *imate* proti gejem. Ne česa *nimate*.

ROMAN: Dokler me pustijo pri miru, me ne motijo.

PRVI: Če vas *ne pustijo pri miru*, potem pa imate *nekaj* proti gejem?

Roman ne ve, kaj bi odgovoril.

DRUGI: Je tako?

Roman ne ve, kaj bi odgovoril.

PRVI: Ste gej?

ROMAN: Ne. Ne!

PRVI: Peder?

ROMAN: Ne. Ne! Sploh ne!!

DRUGI: A ne bi bilo dovolj, da bi samo enkrat rekli *ne*? Zakaj se vam je zdelo potrebno kar trikrat zanikati: *Ne. Ne! Sploh ne!!*

PRVI: Ste peder?

Roman ne ve, kaj bi odgovoril.

TRETJI: Pustimo to.

Tretji stopi do Romana.

Drugi stopi do okna.

Prvi dela kroge okrog Romana.

Tajnica zapisuje v laptop.

TRETJI: Kaj je to demokracija?

Roman ne ve, kaj bi odgovoril.

TRETJI: Se vam zdi demokracija dober družbeni sistem?

ROMAN: Ja.

TRETJI: Res?

ROMAN: Ja.

PRVI: Dobili smo vas že na laži.

TRETJI: Prej ste priznali, da lažete.

Roman ne ve, kaj bi odgovoril.

TRETJI: Torej: demokracija?

ROMAN: Ja, zdi se mi *dober družbeni sistem*.

TRETJI: Se vam samo *zdi* ali ste zares prepričani?

ROMAN: Prepričan sem.

Prvi, Drugi in Tretji se spogledajo.

TRETJI: Prepričan je.

Vsi trije se zasmehijo.

Smejejo se.

Potem se umirijo.

TRETJI: Ste komunist?

ROMAN: Kaj?

TRETJI: Slišali ste.

PRVI: Dobro ste slišali.

ROMAN: Za politiko se ne zanimam.

TRETJI: Koga boste volili na naslednjih volitvah?

ROMAN: Ne hodim na volitve.

Vsi trije molčijo.

Gledajo Romana.

Tajnica neha tipkati. Tudi ona se zazre v Romana.

Roman izgubljeno gleda okoli.

Roman ne ve, kaj bi odgovoril.

Roman plaho vpraša.

ROMAN: Saj ni obvezno?

Vsi molčijo.

Gledajo Romana.

Roman izgubljeno gleda okoli.

Roman ne ve, kaj bi odgovoril.

Roman plaho vpraša.

ROMAN: A je obvezno?

Vsi molčijo.

Gledajo Romana.

Roman izgubljeno gleda okoli.

Roman ne ve, kaj bi odgovoril.

ROMAN: Ker, če je obvezno, res nisem vedel. Ne berem časopisov.

Vsi molčijo.

Gledajo Romana.

TRETJI: Koliko ste stari?

ROMAN: Vse imate zapisano.

TRETJI: Koliko ste stari?

ROMAN: Dvajset. Imate zapisano.

Vsi molčijo.

Gledajo Romana.

PRVI: Za danes bo dovolj.

Vsi molčijo.

Gledajo Romana.

Roman vstane.

ROMAN: Lahko grem?

Vsi molčijo.

Gledajo Romana.

ROMAN: Na svidenje.

Roman odhaja.

Vsi molčijo.

Spremljajo ga s pogledom.

ROMAN: Saj me boste obvestili?

Vsi molčijo.

Gledajo Romana.

Roman odide.

Prvi pogleda tajnico.

PRVI: Ste zapisali?

Tajnica pogleda v laptop.

Tajnica bere.

TAJNICA: Ni gej. Ne hodi na volitve. Če bi volil, bi volil komuniste. Devetnajst let. Dvajset bo dvaindvajsetega septembra. Laže.

Prvi in Drugi in Tretji prikimajo.

ZATEMNITEV.

Drugi prizor

Podoba čakalnice.

Dolg prostor. Na eni strani okna od tal do stropa. Na nasprotni steni vitrine. Veliko mladih ljudi stoji ob vitrinah in v tišini gleda razobešene sezname, ki jih razsvetljujejo neonske luči. Po sredini čakalnice stojijo zdrsane klopi in nekaj

stolov. Na klopi sedi Juna. Stegnjene noge. Bose noge. Ponošeni športni copati zraven. Kavbojke. Bluza. Običajna mlada punca.

Iz ozadja pride Roman.

Roke v žepih. Počasi gre mimo June.

Juna ga gleda.

JUNA: Cigareta?

Roman se ustavi.

ROMAN: Jaz?

JUNA: Cigareta.

ROMAN: Ne kadim.

Juna razumevajoče prikima.

Roman jo gleda.

Juna ga gleda.

ROMAN: Kadim.

Roman jo gleda.

Juna ga gleda.

ROMAN: In lažem.

Roman se nasmehne.

ROMAN: Dobili so me. Malo prej.

Juna razumevajoče prikima.

ROMAN: Vprašanje je samo, kakšne so laži. Kako usodne. Kako škodljive.

Roman pomisli.

ROMAN: In še nekaj. Sem pozabil.

Juna razumevajoče prikima.

Roman jo gleda.

Juna ga gleda.

JUNA: Tako bi eno pokadila.

ROMAN: Res nimam.

Juna razumevajoče prikima.

Roman jo gleda.

Juna ga gleda.

ROMAN: A vprašava koga? Pa potem skupaj ... Vsak pol?

JUNA: Saj v resnici ne kadim. Brez zveze. Mislim ... Sem. Enkrat. Dvakrat.
Pa mi je bilo vedno slabo. Tebi ni slabo?

ROMAN: Jaz kadim od dvanajstega. To je pa že ...

Roman pomisli.

ROMAN: Čez dve leti in pol bo deset let.

Juna pomisli.

JUNA: Potem si skoraj dvajset.

ROMAN: Skoraj.

Juna pomisli.

JUNA: Jaz sem pa polnoletna.

Juna pomisli.

JUNA: Že dva meseca.

Roman jo gleda.

Juna ga gleda.

JUNA: A si kaj dobil?

ROMAN: Me bodo obvestili.

Roman jo gleda.

Juna ga gleda.

ROMAN: Upam.

Roman jo gleda.

Juna ga gleda.

ROMAN: Pa ti?

JUNA: Juna.

ROMAN: Mislim, če si, te bodo obvestili ...

JUNA: Za tako mlade ni nič. Juna.

ROMAN: Ja. Roman.

JUNA: Sicer pa Julka. Pa mi ni všeč. Atu je bilo všeč. Njegova mama je Julka. Bila. Je umrla. Se ne spomnim, kdaj. Sem se preimenovala. Ne še uradno, ker za to je treba postopke, pa plačat je treba. Bom enkrat tudi uradno. Sem veliko razmišljala ... *Samo ne Julka*, sem si rekla, *vse drugo, Julka pa res ne!* Lahko bi bila Julija. So mi tako rekli v šoli. Mi je bilo kar všeč. Ena učiteljica mi je tako rekla. Za slovenščino. Me je imela rada. Ker sem pisala dobre spise. Brez vejic, klicajev in podobnega, ampak *vedno super vsebina*, je rekla. Slovnica je bila

vedno šus, vsebina pa pet. Pet plus! Na koncu sem vedno dobila pozitivno. Vedno. Zaradi vsebine. No, in ona, učiteljica, mi je rekla, da sem Julija. Takšna kot Julija. Ne vem, mogoče je bila pa lezbijka. Pojma nimam. Najbrž je bila lezbijka. Tako me je gledala. Ampak jaz sem pa raje Juna. Moj fant mi je rekel Juna. Prvi fant. Mogoče ni bil prvi. Mislim, je bil. Tako *zares* je bil prvi. Mislim *zares*, ker sva spala skupaj. Seksala. To je zdaj že zelo daleč nazaj. Juna.

ROMAN: Roman.

JUNA: Sem slišala, ja.

Roman jo gleda.

Juna ga gleda.

ROMAN: Juna! Lepo ime.

JUNA: Ti je všeč?

ROMAN: Julija bi bilo tudi v redu.

JUNA: *Preveč nobel*, je rekel moj fant. *Julija, Julija!* kot da bi se neki *afnala*, je rekel. *Juna* mu je bilo pa super.

Roman jo gleda.

Juna ga gleda.

ROMAN: Si imela veliko fantov?

Juna pomisli.

Juna pokaže deset prstov.

In potem še dva.

JUNA: Ampak niso bili vsi zaresni. Zaresen je bil samo eden. Sem bila zaljubljena. On pa ni bil. Mešalo se mi je, tako sem bila! Od doma sem pobegnila, tako sem bila. On pa ni bil.

Juna skomigne.

Roman razumevajoče prikima.

JUNA: Pa ti?

ROMAN: Kaj?

JUNA: Koliko?

Roman pomisli.

ROMAN: Veliko. Se ne spomnim, koliko veliko.

JUNA: A zaresnih?

ROMAN: Še pa še zaresnih. Veliko zaresnih.

JUNA: A si bil zaljubljen?

ROMAN: Še pa še.

Roman jo gleda.

Juna ga gleda.

JUNA: Kam greš pa zdaj?

ROMAN: Ven.

JUNA: Na levo ali na desno?

Roman gleda proti izhodu.

Roman razmišlja.

ROMAN: Pa ti? Kam? Levo ali desno?

JUNA: Jaz sem prva vprašala.

Roman gleda proti izhodu.

Roman razmišlja.

ROMAN: Levo.

JUNA: Super! Jaz tudi.

Juna si natakne ponošene športne copate in vstane.

JUNA: Greva lahko skupaj.

Odideta iz čakalnice.

Podoba mladih ljudi, ki stojijo ob vitrinah in v tišini gledajo sezname, ki jih osvetljuje neonska luč.

ZATEMNITEV.

Tretji prizor

Podoba parka.

Noč. Klopca v parku.

Roman in Juna na klopci.

Juna sedi na Romanu.

Trudita se z ljubljenjem.

Ne gre jima.

Ne gre jima.

Se ustavita.

Mirujeta nekaj časa.

Zadihana.

JUNA: Nič hudega.

Mirujeta nekaj časa.

Spet poskušata.

Ne gre jima.

Ne gre jima.

Se ustavita.

JUNA: Zoprno je.

ROMAN: Ja.

JUNA: Na trdem je zoprno.

ROMAN: Ja.

JUNA: Klopca me žuli v kolena.

ROMAN: Ja.

JUNA: V postelji bi bilo pa super.

ROMAN: Pri tebi?

JUNA: Ni prostora. Sestra ima dojenčka. In sta vedno doma.

Mirujeta nekaj časa.

Spet poskušata.

Ne gre jima.

Ne gre jima.

Se ustavita.

ROMAN: Nima smisla.

JUNA: Sem jaz kriva?

ROMAN: Ne. Ne! Sploh ne!!

JUNA: Kaj pa pri tebi?

ROMAN: Ne vem. Mogoče.

JUNA: A si daleč?

ROMAN: Peš pol ure. Z avtobusom nekaj minut.

JUNA: Greva peš?

ROMAN: Oče je ...

JUNA: Kaj?

ROMAN: Tečen je. Odkar je umrla mama ...

JUNA: Mama ti je umrla?

ROMAN: Zdaj bo ...

Roman pomisli.

ROMAN: Skoraj pol leta. Trinajstega bo pol leta.

Molčita.

JUNA: A se po pol leta še reče *sožalje*?

ROMAN: Ne vem.

JUNA: Sožalje.

ROMAN: Hvala.

Molčita.

JUNA: In?

ROMAN: In kaj?

JUNA: Tvoj oče ...

ROMAN: Ja. Tečen je. Noče, da koga pripeljem. Ponoči ne more spat in potem poseda v kuhinji ...

Molčita.

JUNA: Kam si pa potem peljal svoje punce?

Molčita.

ROMAN: Nisem jih.

Molčita.

Juna sedi na Romanu.

Molčita.

JUNA: Zdaj pa bi pokadila eno.

ROMAN: Ne kadiš.

JUNA: Tako se reče. Ko se *poseksaš*, paše cigareta.

Molčita.

JUNA: Midva se nisva.

Molčita.

JUNA: Ti ga pofafam?

Molčita.

JUNA: Pofafala ti ga bom.

ROMAN: Ne bo pomagalo.

JUNA: Boš videl.

Juna vstane.

Roman še vedno sedi.

Juna poklekne med Romanove noge.

Prične.

Prične.

Žarek.

Dolg žarek posveti iz grmovja naravnost na Romana in Juno.

Juna hitro vstane.

Roman hitro vstane. Vleče hlače nase.

Iz grmovja se prikaže Policist.

Po poti se klopci približuje še Policist s psom.

POLICIST: Kaj pa delata?

POLICIST S PSOM: Rožice nabirata.

POLICIST: Se mi je zdelo.

Policista se zasmejita.

Pes zalaja.

Roman prime Juno okrog ramen.

Policista se nehata smejat.

POLICIST: No, kaj?

ROMAN: Pogovarjava se.

POLICIST S PSOM: A tako se danes temu reče?

Policista se zasmejita.

Pes zalaja.

Roman še bolj stisne Juno v svoj objem.

Policista se nehata smejati.

POLICIST: Dokumente.

Roman seže v žep. Izroči knjižico policistu.

POLICIST: Kaj je to?

ROMAN: Dokument.

POLICIST: Osebna izkaznica?

ROMAN: Sem jo izgubil. Čakam drugo.

Policist pokaže knjižico Policistu s psom.

POLICIST S PSOM: Ta ne velja. Ni slike. Kako naj vem, da je dokument tvoj?

ROMAN: Delovna knjižica je.

Policist jo lista.

POLICIST: Nič ni v njej.

ROMAN: Ime in priimek in naslov.

POLICIST S PSOM: Kako naj vem, da si to res ti? In da so to *res* tvoji podatki.

Policist se obrne k Juni.

POLICIST: Pa ti?

JUNA: Nimam.

POLICIST S PSOM: Kaj?

JUNA: Nimam s sabo. Mislim. Osebne nimam s sabo.

POLICIST: Lepo.

ROMAN: Moja punca je.

Juna pogleda Romana.

Roman pogleda Juno.

ROMAN: Jaz garantiram zanjo.

POLICIST: Aja?!

POLICIST S PSOM: Z delovno knjižico? Brez slike?

ROMAN: Kaj sva narobe naredila?

Policista se spogledata.

Policista se zasmejita.

Pes zalaja.

Policista se nehata smejati.

POLICIST S PSOM: Nespodobno obnašanje na javnem mestu. Brez osebnega dokumenta.

POLICIST: Če ste brez veljavnega osebnega dokumenta, vas lahko doleti kazen – globa znaša od štiristo do osemsto trideset evrov.

POLICIST S PSOM: Krat dva.

POLICIST: Sicer pa za veljaven osebni dokument štejejo: osebna izkaznica, potni list, obmejna prepustnica, vozniško dovoljenje, orožni list in celo potrdilo o usposobljenosti za voznika čolna. Nič od tega nimata.

POLICIST S PSOM: Tu je pa še en prekršek.

POLICIST: Kdor na javnem kraju spolno občuje, razkazuje spolne organe ali na vsiljiv način ponuja spolne usluge in s tem koga moti, povzroči vznemirjenje ali zgražanje ljudi, se ga kaznuje z globo od dvesto petdeset do petsto evrov. Tudi nespodobnost ima svojo ceno.

POLICIST S PSOM: Krat dva.

POLICIST: Vse se plača.

POLICIST S PSOM: Krat dva.

POLICIST: Lahko pa gresta z nama na postajo.

POLICIST S PSOM: Do jutra. Da preverimo identiteto.

POLICIST: In se tudi plača. Bivanje pri nas. Kot v hotelu.

POLICIST S PSOM: Krat dva.

POLICIST: Trgamo od plače.

ROMAN: Nimam službe.

POLICIST: Počakamo. Ko boš imel.

POLICIST S PSOM: Država vzame svoje. Vedno.

Roman se razburi.

ROMAN: A nimate pametnejšega dela! Namesto da bi preganjali prave lopove, se spravljate na naju. Sram vas je lahko. Isti ste kot barabe ...

POLICIST: Opa! Sem prav slišal?

POLICIST S PSOM: Rekel nama je, da sva *barabi*.

POLICIST: V prejšnjih časih bi jih za to dobil s pendrekom.

POLICIST S PSOM: V demokraciji pa žalitev samo zaračunamo. Koliko že?

POLICIST: V skladu s prvim odstavkom stodevetega člena ZUP, ki obravnava žalitev organa ali uradne osebe, kar je treba pojmovati kot poseg v dostojanstvo organa, kot na primer v njegov ugled, zunanjo ali objektivno čast, dobro ime v javnosti ..., se ga kaznuje z denarno kaznijo od sto do štiristo dvajset evrov.

POLICIST S PSOM: In to je bila huda žalitev. Jaz bi predlagal štiristo dvajset.

ROMAN: Se opravičujem.

POLICIST: Z opravičilom ... Naj mu bo. Dvesto.

POLICIST S PSOM: Dvesto petdeset. Ker žalitev mojega dostojanstva je le bila huda. Da o psu niti ne govorim.

Pes zalaja.

POLICIST: No, pejmo! Bomo na policijski postaji ugotavljali vajino identiteto, vse kazni bomo skupaj potegnili ... Ker pa nam bo to vzelo preveč časa, bosta morala počakati do osmih zjutraj, ko pride naslednja izmena.

POLICIST S PSOM: Ne bosta ravno na toplem. Bosta pa na svojem.

POLICIST: Vsak na svojem.

POLICIST S PSOM: Da ne bo prišlo do nesposodbnosti.

Policista se spogledata.

Policista se zasmejita.

Pes zalaja.

Policista se nehata smejati.

POLICIST: Alo, gremo!

Policist s psom zastane.

POLICIST S PSOM: Lahko pa se tudi *drugače* dogovorimo.

POLICIST: Ja, lahko se *drugače* dogovorimo.

Gledajo se.

Pes cvili.

ROMAN: Kako?

Policist pomigne proti Juni.

POLICIST S PSOM: Sva videla.

POLICIST: Fafat znaš.

POLICIST S PSOM: To ti gre zavidljivo dobro od ust.

Policista se zasmejita.

Pes zalaja.

Policista se nehata smejati.

POLICIST: No?! Kako se bomo zmenili?

Gledajo se.

Pes cvili.

Juna pogleda Romana.

POLICIST: Nespodobno obnašanje na javnem mestu. Brez osebnega dokumenta. Žaljenje organa. Trije hudi prekrški. Vse skupaj ... Na okroglo. Tisoč dvesto. Če plačata takoj.

POLICIST S PSOM: Vse se plača.

POLICIST Krat dva.

Gledajo se.

Pes cvili.

Juna spusti Romanovo roko. Pogleda policista s psom.

Policist s psom izroči povodec Policistu.

POLICIST S PSOM: Primi mi ga.

Policist prime psa. Drugi policist gre počasi proti grmovju. Med potjo si odpenja hlače.

Juna pogleda Romana.

Gledata se.

Juna odhaja proti grmovju.

Juna poklekne pred Policista.

Roman stisne pesti.

Roman zakriči in plane proti grmovju, odrine Juno in udari Policista.

Pes divje laja in renči.

ZATEMNITEV.

Četrty prizor

Podoba kletnih prostorov na policiji.

Hodnik. Zarešetkana vrata. Roman se drži za rešetke. V sosednji celici pijan moški glasno pohrkava. Ostale celice vzdolž hodnika so prazne. Pokvarjene neonske cevi na stropu utripajo.

Roman je prestrašen. Zaskrbljen. Paničen. Trese zarešetkana vrata.

ROMAN: Juna!

Prazen hodnik.

Pohrkavanje.

ROMAN: Juna!!

Prazen hodnik.

Pohrkavanje.

ROMAN: Juna!! Junaaaaaaa!

Prazen hodnik.

Pohrkavanje.

Zaslišimo tih Junin glas iz sosednjega prostora.

JUNA: Roman ...

Roman plane.

ROMAN: Juna! Juna ...! Je vse v redu?

JUNA: Vse je v redu.

ROMAN: So ti kaj naredili? ... Juna!!

JUNA: Ne. Samo ...

ROMAN: Ja ...?

JUNA: Zebe me.

ROMAN: Ko prideva ven ... Juna ... Objel te bom. Pogrel te bom.

Prazen hodnik.

Pohrkavanje.

ROMAN: Me slišiš? ... Juna!!

Prazen hodnik.

Pohrkavanje.

ROMAN: Juna!!

Zaslišimo tih Junin glas iz sosednjega prostora.

JUNA: Nobeden mi še ni tega rekel.

ROMAN: Objel te bom. Pogrel te bom, Juna!!

Prazen hodnik.

Pohrkavanje.

Slišimo šibek Junin glas iz sosednjega prostora.

JUNA: Nobeden se še ni bal zame.

Prazen hodnik.

Pohrkavanje.

Zvok odpiranja vrat.

Policist prihaja.

Policist pride in postoji ob rešetkah. Gleda Romana.

POLICIST: Brez osebne dokumenta. Osemsto dvajset. Nespodobno vedenje v javnosti. Petsto. Kaznivo dejanje: napad na uradno osebo, ko je ta opravljala naloge javne varnosti po prvem odstavku

tristotretjega člena kazenskega zakonika ... Od tri do šest mesecev zapora in plačilo stroškov kazenskega postopka. Približno šeststo. Vse skupaj dva tisoč. Če zaokrožimo navzdol.

Policist gleda Romana.

Roman gleda Policista.

ROMAN: K novinarjem bom šel, na televizijo bom šel, vsepovsod bom šel ... Zloraba uradnega položaja ...

Policist in Roman se gledata.

Policist odklene rešetkasta vrata.

Pohrkavanje.

POLICIST: Naj vama bo. Tokrat.

Roman stopi na hodnik.

Policist in Roman se gledata.

Pohrkavanje.

POLICIST: Da vaju nikoli več ne vidim.

Roman steče s hodnika.

ROMAN: Juna!

Policist zapre vrata prazne celice.

Pohrkavanje.

ZATEMNITEV.

Peti prizor

Podoba čakalnice.

Dolg prostor. Na eni strani okna od tal do stropa. Na nasprotni steni vitrine. Podoba mladih ljudi, ki stojijo ob vitrinah in v tišini gledajo razobešene sezname, ki jih razsvetlujejo neonske luči. Po sredini čakalnice stojijo zdrsane klopi in nekaj stolov. Na klopi sedi Roman. Juna leži z glavo v njegovem naročju. Njene ponošene športne copate na tleh ob klopi.

JUNA: Želim si ... Nove superge. Ni treba, da so nike. Takšne enostavne. Brez strganih vezalk. Želim si ...

Juna gleda v strop.

Razmišlja.

JUNA: Da bi zjutraj vstala in da bi bilo sonce. Da bi šla na avtobus in v službo. Ne preveč težko. Lepo službo. Z malico ob desetih. S puncami, takšnimi, kot sem jaz ... Da bi se lahko pogovarjala. Da bi lahko bila prjatla z njimi. Želim si ...

Juna gleda v strop.

Razmišlja.

JUNA: Da bi sestra z dojenčkom bila srečna in da bi našla svoje stanovanje. Da bi mama bila srečna. In da bi se ata enkrat končno uspešno vrnil z zdravljenja in da bi bil tudi srečen. Želim si ...

Juna gleda v strop.

Razmišlja.

JUNA: Kavov. Kavov z mlekom. Brez cigarete. Ker mi je vedno slabo ... Želim si ... Poletje. Počitnice. Sonce. Travniki. Rože. Želim si ... tebe.

Juna gleda v strop.

Razmišlja.

JUNA: Tebe in sobo. Svojo sobo. Posteljo. Želim si ...

Juna gleda v strop.

Razmišlja.

JUNA: Nič drugega si ne želim. Mogoče ... glavnik. Imaš glavnik?

Roman se nasmehne.

Roman odkima.

JUNA: Ne želim si glavnika. Glavnik je butasta želja. Želim si ...

Juna gleda v strop.

Razmišlja.

JUNA: ... poljub.

Roman jo gleda.

Potem se skloni in jo poljubi.

Zaslišimo glas po zvočniku.

GLAS PO ZVOČNIKU: Jasmin Horjak, soba dve. Jožica Makuc, soba šest.
Roman Novak, soba tri.

Roman vstane.

GLAS PO ZVOČNIKU: Mihael Martinc, soba pet. Gabriela Mušič, soba štiri. Fajko Hailbegović, soba ena. Na pogovor naj se pripravijo: Ibro Markić, Romana Gabrijelčič, Marko Fink, Sonja Porle in Marjan Generić.

Roman stoji.

Juna se usede.

Gledata se.

GLAS PO ZVOČNIKU: Ponavljam: Jasmin Horjak, soba dve. Jožica Makuc, soba šest. Roman Novak, soba tri. Mihael Martinc, soba pet. Gabriela Mušič, soba štiri. Fajko Hailbegović, soba ena. Na pogovor naj se pripravijo: Ibro Markić, Romana Gabrijelčič, Marko Fink, Sonja Porle in Marjan Cenerić. Ostali počakajte.

Roman odide.

Juna gleda za njim.

ZATEMNITEV.

Šesti prizor

Podoba pisarne.

V pisarni Prvi, Drugi in Tretji. V temnih oblekah. Kravate okrog vratu. V kotu Tajnica. Odprt laptop. Vtipkava. Sredi pisarne stol. Na stolu Roman. Nad njegovo glavo neonska luč.

Prvi stoji ob Romanu.

Drugi stoji ob oknu.

Tretji se sprehaja po sobi. Dela kroge okrog Romana.

PRVI: Če bi našli milijon.

Roman pogleda Prvega.

PRVI: Če bi našli milijon. V malih bankovcih.

ROMAN: Kaj?

DRUGI: Slišali ste.

PRVI: V kovčku.

TRETJI: Nikogar ni. Samo vi ste. Nihče vas ne gleda. Nihče vas ni videl.
Noč. Globoka noč. Naredili ste obhod in našli ste milijon.

PRVI: Kovček.

TRETJI: In v njem milijon.

ROMAN: Kar tako?

PRVI: Hipotetično.

Roman razmišlja.

Roman razmišlja.

ROMAN: Vrnil bi ga.

PRVI: Komu?

ROMAN: Ne vem. Lastniku.

TRETJI: Najprej bi ga odprli.

ROMAN: Ja. Najprej bi ga odprl.

DRUGI: Kar tako? Neznani kovček, ki leži na tleh.

ROMAN: Ja.

DRUGI: Kaj, če bi bila notri bomba? *Buuuum!* Adijo! *Bye-bye!* Vi in firma,
ki jo ponoči čuvate.

ROMAN: Rekli ste, da je notri denar.

PRVI: Hipotetično.

DRUGI: Vi ne veste, da je notri denar. Lahko je bomba. Živimo v času
bomb.

PRVI: In terorizma.

ROMAN: Vprašali ste po denarju. Kaj bi naredil, če ...

Drugi ga grobo prekine.

DRUGI: Ne nam razlagat, kaj smo vas vprašali, ker zelo natančno vemo, kaj smo vas vprašali.

TRETJI: Pomagat vam hočemo.

PRVI: No, kaj?!

Roman razmišlja.

ROMAN: Pogledal bi ...

PRVI: Kaj?

ROMAN: Če ni v njem bomba.

TRETJI: *Buuuum!* Ste že mrtvi. Odprete kovček in *buuum!* A ne gledate poročil? Vsak dan se to dogaja. Moramo biti pozorni.

PRVI Ali pa filmov. Ne gledate?

ROMAN: Že zelo dolgo nisem bil v kinu.

PRVI: Pa televizijo.

ROMAN: Ne gledam.

TRETJI: Popolnoma neobveščeni?

ROMAN: Oče ga zaklepa. Mislim, televizor. V omari ga ima. V kuhinji, kjer spim. In ga zaklepa.

Prvi ga grobo prekine.

PRVI: Vaše družinske razmere nas ne zanimajo.

DRUGI: Naprej!

PRVI: No!?

ROMAN: Denar bi vrnil lastnikom.

PRVI: Zakaj ste razmišljali? Zakaj ste kolebali? *Bi ga vrnil, ga ne bi vrnil?* Ste mogoče pomislili, da bi pobegnili z njim?

ROMAN: Nisem razmišljal. Nisem kolebal.

Vsi trije obmolčijo.

Gledajo Romana.

Tajnica neha tipkati. Tudi ona se zazre v Romana.

Drugi stopi do Tajnice. Vzame njen laptop in ga nese do Romana. Postavi ga tako, da Roman vidi ekran. Tudi ostali ga vidijo. Vsi ga vidimo. Nato Drugi pritisne tipko. Pojavi se slika. Roman na začetku pogovora.

Posnetek:

Drugi stoji ob oknu.

Prvi stoji ob Romanu.

Tretji se sprehaja po sobi. Dela kroge okrog Romana.

PRVI: Če bi našli milijon.

ROMAN: Kaj?

DRUGI: Slišali ste.

PRVI: V kovčku.

TRETJI: Samo vi ste. Noč. Naredite obhod in najdete milijon.

PRVI: Kovček.

TRETJI: In v njem milijon.

ROMAN: *Kar tako?*

PRVI: *Hipotetično.*

Roman razmišlja.

Roman razmišlja.

ROMAN: *Vrnil bi ga.*

PRVI: *Tukaj stop!*

Drugi pritisne na stop.

Konec posnetka.

Drugi vrne laptop Tajnici.

PRVI: *Ste videli! Ko sem rekel: *Hipotetično* ... ste razmišljali. Kar nekaj časa ste razmišljali. Niste takoj odgovorili: *Vrnil bi ga*. Razmišljali ste. Kolebali.*

TRETJI: *Milijon! To je veliko denarja! Nihče ne ve, da sem ga našel. Nikogar ni tukaj. Če pobegnem z njim ... šele zjutraj ... To pa je šest, sedem ur ... šele takrat bodo ugotovili, da me ni, da sem ga odnesel. Jaz bom pa že daleč. Če grem z avtom in se šest ur vozim. Odprte meje. Evropa. München. Rim. Istanbul. Nihče ne bo vedel, kje sem. Milijon!! Lahko začnem novo življenje!*

DRUGI: *Tako ste razmišljali.*

ROMAN: *Nisem.*

PRVI: *Lažete.*

DRUGI: *Kar smo ugotovili že na prejšnji seansi. Imamo zabeleženo.*

ROMAN: *Nimam avta. Ne bi mogel pobegniti ...*

Tretji navdušeno ploskne.

TRETJI: No, vidite! Razmišljali ste o tem. *Nimam avta, kako naj pobegnem z milijonom, ki ni moj ...*

ROMAN: Nisem.

PRVI: Nič hudega, če ste. A ste?

ROMAN: Ne.

DRUGI: To je človeško.

TRETJI: Vsak bi. Tudi jaz.

PRVI: Ste?

DRUGI: Povejte po resnici. Resnica je pomembna. Delodajalci imajo radi resnicoljubne delavce. Delodajalci cenijo resnicoljubnost čez vse.

PRVI: Ste?

Roman razmišlja.

Roman prikima.

PRVI: Na glas.

DRUGI: Za posnetek.

ROMAN: Sem.

Prvi pogleda proti Tajnici.

PRVI: Imamo?

TAJNICA: Posneto.

Prvi zadovoljno prikima.

Vsi molčijo.

Gledajo Romana.

DRUGI: Za danes bo dovolj.

Vsi molčijo.

Gledajo Romana.

Roman vstane.

ROMAN: Lahko grem?

Vsi molčijo.

Gledajo Romana.

ROMAN: Na svidenje.

Roman odhaja.

Vsi molčijo. Spremljajo ga s pogledom.

ROMAN: Saj me boste obvestili?

Vsi molčijo.

Gledajo Romana.

Roman odide.

Prvi pogleda Tajnico.

PRVI: Ste zapisali?

Tajnica pogleda v laptop.

Tajnica bere.

TAJNICA: Če bi bila priložnost, bi kradel. Če bi bila priložnost, bi podtaknil bombo.

Prvi in Drugi in Tretji prikimajo.

ZATEMNITEV.

Sedmi prizor

Podoba čakalnice.

Dolg prostor. Na eni strani okna od tal do stropa. Na nasprotni steni vitrine. Podoba mladih ljudi, ki stojijo ob vitrinah in v tišini gledajo razobešene sezname, ki jih razsvetljujejo neonske luči.

Roman pride iz ozadja. Ustavi se pred klopjo, kjer je sedela Juna.

June ni.

Roman se usede.

Roman čaka.

GLAS PO ZVOČNIKU: Aleš Korošec, soba dve. Miodrag Pavlovič, soba šest. Ifeta Sadiku, soba tri. Daniel Pavlič, soba pet. Jožica Pilih, soba štiri. Pavel Mihelič, soba ena. Ostale udeležence *Tečaja za uspešno iskanje delovnega mesta* obveščamo, da so skupine za danes prenehale z delom.

Roman čaka.

GLAS PO ZVOČNIKU: Vse prijavljene kandidate opozarjamo, da se tečaj nadaljuje jutri ob istem času. Hvala.

Juna se pojavi iz ozadja.

Počasi pride do Romana.

Obstoji pred Romanom.

Gledata se.

Roman vstane. Objame jo preko ramen.

Odideta.

Ob vitrinah podoba mladih ljudi. V tišini gledajo razobešene sezname, ki jih razsvetlujejo neonske luči.

ZATEMNITEV.

Osmi prizor

Podoba sobe.

V sobi dvoje ležišč in otroški voziček. Omara s staro televizijo, miza, potisnjena v kot. Stoli. Vidi se, da je soba hkrati dnevna soba in spalnica z dodatnim ležiščem. Med posteljama, mizo in stoli je komaj kaj prostora. Vse je nametano in obrabljeno.

Na postelji sedi Sestra z dojenčkom v naročju.

Dojenček spi.

Poleg nje sedi Juna.

JUNA: On je nekaj najlepšega, kar se mi je zgodilo v življenju.

SESTRA: To vedno rečeš.

JUNA: Zdaj je res.

SESTRA: Tudi to vedno rečeš.

JUNA: Rad me ima.

SESTRA: Mene je moj tudi imel rad. Pa poglej, kaj imam od njegove ljubezni.

Sestra poljubi spečega dojenčka v svojem naročju.

JUNA: Rada jo imaš.

SESTRA: Najrajši na svetu.

Sestra molči.

Juna molči.

SESTRA: Če je ne bi imela, bi šla pod vlak.

Sestra molči.

Juna molči.

JUNA: Potem boš?

SESTRA: Kaj?

JUNA: Šla na sprehod.

SESTRA: Kdaj?

JUNA: Zdaj.

Sestra molči.

Juna molči.

SESTRA: Pred pol ure sem prišla iz parka.

JUNA: Lepo vreme je.

SESTRA: Ne moreta pri njem?

Juna odkima.

Sestra molči.

Juna molči.

JUNA: Dve uri. Prosim.

SESTRA: Dve uri? Jaz sem tole poscanko dobila v šestih minutah.

Juna se nasmehne.

Sestra se nasmehne.

SESTRA: Kje je?

JUNA: Pred hišo čaka.

SESTRA: Da te ne bo samo nategnil in šel.

JUNA: Že mesec dni hodiva.

SESTRA: In še nista?

JUNA: Sva. Na hitro. V parku. V železniškem podhodu, zadaj na dvorišču,
v gozdu nad mestom, spodaj v veži ...

Sestra jo prekine.

SESTRA: Je že v redu.

Sestra molči.

Juna molči.

JUNA: Rada bi bila malo sama. Brez strahu. Samo to.

SESTRA: Kaj pa mama?

JUNA: Ob sredah čisti do večera.

SESTRA: Vse si izračunala.

Juna se nasmehne.

Sestra se nasmehne.

JUNA: Rada ga imam.

SESTRA: Tega me je strah. Da ga imaš rada. On pa tebe ne.

JUNA: Ta fant me ima *zares* rad.

SESTRA: Ima ime?

JUNA: Roman.

Sestra molči.

Juna molči.

SESTRA: Roman in Juna.

JUNA: Romeo in Julija. Kot v tistem filmu. Samo da Roman ni Leonardo DiCaprio.

Juna se nasmehne.

JUNA: Lepši je.

Sestra se nasmehne.

SESTRA: Če se samo spomnim, kako nesrečno sta končala ...

JUNA: Tisto je bil samo film. V resničnem življenju sta imela šest otrok in srečno sta živela do konca svojih dni.

Sestra se nasmehne.

SESTRA: Ja ... In to zato, ker so bili njuni starši bogati. Takšne, kot sva midve, pridelajo samo otroke in živijo same do konca svojih dni.

Sestra molči.

Juna molči.

SESTRA: Ima službo?

JUNA: Ne.

SESTRA: Krasno.

JUNA: Dobil jo bo. In jaz tudi. Potem bova imela denar in bova šla na svoje.

Sestra molči.

Juna molči.

Sestra zavzdihne.

SESTRA: Na kateri postelji bosta?

JUNA: Lahko na tvoji? Je večja.

SESTRA: Potem preobleci rjuhe.

Sestra z dojenčkom vstane. Dojenčka položi v voziček. Si zapne bluzo. Pogleda Juno.

SESTRA: Čez dve uri?

JUNA: Hvala.

SESTRA: Lepo se imejta.

JUNA: Počakaj, ga boš spoznala.

SESTRA: Raje ne.

JUNA: Všeč ti bo.

SESTRA: Drugič.

Sestra odide.

Juna gre za njo.

Soba je prazna nekaj časa.

Predmeti govorijo sami zase.

Steklenička z dudo.

Sprane brisače.

Plenice, ki se sušijo na stolih.

Stenska ura.

Fotografije, zataknjene za steklo omare.

Obledede tapete.

Obrabljena preproga.

Juna se vrne.

JUNA: Dve uri.

Za njo Roman.

Negotovo in prestrašeno gleda okoli.

Juna hitro zapre vrata.

ROMAN: Si prepričana?

JUNA: Imava posteljo.

Juna se začne slačiti.

JUNA: Končno bova v postelji! Prvič v postelji!

Juna se slači.

Mudi se ji.

ROMAN: Kaj pa ...?

JUNA: Mama pride zvečer. Oče je na zdravljenju še do konca meseca.

Juna se slači.

Mudi se ji.

ROMAN: Tisto je bila tvoja sestra?

JUNA: Z dojenčkom.

ROMAN: Živi tukaj?

JUNA: Njen je pobegnil.

Juna se slači.

ROMAN: Zakaj?

Juna stoji gola pred Romanom.

Gledata se.

JUNA: Ti ne boš pobegnil?

Gledata se.

ROMAN: Nikoli.

Juna in Roman se poljubita.

Poljubljata se.

Roman se med poljubljanjem slači.

Juna mu pomaga.

Poljubljata se.

Vrata se sunkovito odprejo.

Na vratih Mama.

MAMA: Kurba! V šolo ne pa ne, kurbala bi pa se! Prasica mala!

JUNA: Mama!

Juna se oblači.

Tudi Roman se na hitro oblači.

MAMA: In ti, prasec! Se zavedaš, da še nima osemnajst let?! V zapor te bom spravila!

JUNA: Čez dva meseca jih bom.

MAMA: Pa jih še nimaš! In ne pokrивaj se pred mano! Sem te videla nago, še preden si vedela, da sploh obstajaš. Rit sem ti brisala, zdaj se pa delaš sramežljivo pred mano ... Kurba! Mladoletna kurba! Ne bosta se kurbala v mojem stanovanju! O, ne! Policijo bom poklicala! V zapor te bom spravila, mulc prekleti!

ROMAN: Gospa ...!

MAMA: Nisem jaz zate *gospa*! Za nobenega nisem gospa! Jaz znam delat, garam, zato nisem gospa.

JUNA: Mama, on je moj fant!

MAMA: Fukač, ja! Vidim! S hlačami na kolenih. Sram te bodi, mladoletnico fukaš! Policija!! Policija!!

ROMAN: Njen fant sem.

MAMA: In nisi edini. Tisoč jih je imela. Kadar koli je zjutraj prijazna z mano, *mami, boš čajček? mami, a te bolijo noge? mami, bom jaz oprala perilo ...* takoj vem, da se bo popoldne, ko me ne bo, fukarila na mrtvo. S prvim, ki bo prišel mimo.

JUNA: Mama!

MAMA: Samo da se ti danes ni izšlo, gospodična *nogonarazen, ob sredah mamica dela*, si si mislila, *gara do noči*, ampak danes ne, ker so mi prav danes rekli *adijo, pa ni treba več prit! imamo cenejše in mlajše*, so mi rekli. Sem ti pokvarila fukaško popoldne, kaj?! Kurba mala!

Juna joka.

JUNA: Ni res.

Roman se obrne k Juni.

ROMAN: Še nimaš osemnajst?

JUNA: Jih bom. Kaj pa je to dva meseca!

ROMAN: Rekla si ...

MAMA: In laže! In krade! In kurba se! Kdo mi vedno pobere ves drobiž iz denarnice, kdo? Kradljivka mala!

JUNA: Ni res! Ko zaslužim, ti pa vse dam.

MAMA: Nič ne zaslužiš, ker cele dneve poležavaš, gospodična *nogonarazen!* Kdor leži, ne zasluži. Razen kurbe. Ko bi vsaj bila *ta prava* kurba, bi plačala elektriko, kupila mleko za dojenčka, ne pa da moram jaz vse sama, scuzana, zgarana, dedec vse življenje na zdravljenju, starejša hči nesrečno razpójena, mlajša brez službe, z nogami v zraku ... Kurba!!

ROMAN: Gospa ... To je vaša hčerka ...

MAMA: Nisem *gospa!* Če mi še enkrat rečeš *gospa*, te bom razbila kot kanto za smeti!

ROMAN: O svoji hčerki govorite ...

MAMA: Hčerki? To, da je hčerka?! Kurba, ne pa hčerka!

ROMAN: In o moji puncu!

MAMA: Vse sem ji dala, vse!! Sem mislila, ta bo šla v šole, dobre spise piše, matematika ji gre, meni ni nikoli šla, jaz sem zanosila, ko sem bila še otrok, pa bi rada šla v šole, o, ja! Še kako bi rada šla v šole, pa sem naletela na kurbirja, alkoholika, takoj me je napumpal, potem pa še enkrat, iz vseh služb so ga vrgli, in zdaj še hčerka, pametna, vsi so jo hvalili, sem mislila, če meni ni ratalo, bo pa njej, sem mislila,

če jaz nisem imela sreče, jo bosta imeli pa moji punc, eni od dveh bo že uspelo. Obe pametni, obe nadarjeni! Takšne risbice je delala v vrtcu, sem si rekla, umetnica bo, jaz nisem mogla bit, ona pa bo! In kaj imam od tega?! Drek. Isto. Pofukane in zapuščene. Brez dela, brez prihodnosti. Šolo je pustila, plačevala sem ji, ona pa *adijo šola, poščijem se nanjo!* In *bumf* na hrbet in noge v zrak ...

Juna zakriči.

JUNA: Mama, nehaj!

MAMA: Pred vsakim, ki jo je samo mlačno pogledal, se je takoj ulegla. In starejša isto! Napumpana. So jo vrgli iz službe, takoj ko se je videlo, da je noseča, zdaj imam pa vse jaz na grbi. Kako se vse ponavlja, kako se vse ponavlja! Umrla bom. Umrla!

Mama se sesede na posteljo.

Juna pobegne iz sobe.

ROMAN: Gospa ...

MAMA: Ne morem več. Ne morem več. Ne morem več.

Roman odide iz sobe.

Mama sedi na postelji.

Roke ji mrtvo visijo ob telesu.

ZATEMNITEV.

Deveti prizor

Podoba ulice.

Juna teče.

Roman teče za njo.

Juna joka in teče.

Roman jo ujame.

Roman jo objame.

Juna joka.

Roman jo poljubi.

Poljub.

Poljub kot dihanje.

ZATEMNITEV.

Deseti prizor

Podoba kuhinje.

Za mizo Oče.

Na drugi strani mize Roman in Juna.

Nad mizo gola žarnica.

Na mizi steklenica piva in kozarec.

Oče je oblečen samo v strgano majico in sive, zelo sprane spodnje hlače.

Omara nasproti odprta. V omari televizor. Nekakšna TV-reportaža. Komaj slišen glas televizijskega voditelja.

Roman objema Juno okoli ramen.

Gledajo televizijo.

Na televizijskem ekranu vidimo avtocesto. Ob avtocesti podobo zaprtega tovornjaka, hladilnik za prevoz mesa. Avtomobili drvijo mimo.

TELEVIZIJSKI VODITELJ: O odkritju je poročal avstrijski časopis Kronenzeitung. Tovornjak z nosilnostjo 7,5 tone, na katerem je napis slovaškega perutninskega podjetja, je v vzhodni pokrajini Gradiščansko, zunaj mesta Parndorf, prvi opazil delavec podjetja Asfinag, ki je ob avtocesti kosil travo. Opazil je, da iz tovornjaka nekaj kaplja ...

Oče nagne kozarec s pivom.

OČE: Bi vama ponudil, ampak imam samo še dve flaši v frižiderju.

ROMAN: Ni treba.

OČE: Noč bo dolga.

ROMAN: Vodo bova.

OČE: Penzionisti pa ne moremo spat.

Oče si znova natoči pol kozarca in ga s slastjo spiže.

Obriše si peno okrog ustnic.

Odloži kozarec.

OČE: Paše. Najbolj pa iz flaše.

Oče se zareži.

Roman in Juna se nasmehmeta.

Gledajo se preko mize.

TV-reportaža. Komaj slišno. Nihče je ne gleda. Nihče je ne sliši.

TELEVIZIJSKI VODITELJ: Ko so v četrtek prispeli policisti, so tekočine razpadajočih trupel že iztekale iz tovornjaka. Najverjetneje so bili begunci mrtvi, preden je tovornjak prispel v Avstrijo.

OČE: Stanovanje je sto osemdeset. Električna petindvajset. Odvoz smeti sedem. Voda šestnajst. Plin tudi petindvajset. Pozimi petinpetdeset. Če zapiram radiatorje. Mama jih je zapirala. Zdaj ko je ni, sem pozabil. Sem plačal osemdeset. Januarja skoraj sto. Ko vse dam na kup, ko vse odštejem, mi ostane sto dvajset za ves mesec. Samo za cigarete plačam šestdeset, pa za kakšno pivo ... Če ne pazim, sem že sredi meseca v minusu.

ROMAN: Bova dala zraven.

Oče prikima.

Gledajo se preko mize.

OČE: Ko je bila še mama, je bilo lažje. Njena invalidska in moja penzija ...

ROMAN: Bova dala zraven. Sem rekel.

OČE: Ko sem dobil odpravnino, bi morali šparat. Pa smo šli na morje. Se spomniš?

Roman prikima.

OČE: Za teden dni. Sem si mislil, *dvajset let nismo bili na morju, zdaj pa pejmo!* In smo šli. Ti si ravno končal osnovno šolo. Vse smo si privoščili. Vsak dan sladoled. Pa je šla! Odpravnina. V enem tednu. Deset sladoledov, soba z dodatnim ležiščem, enkrat sardelice, ne, dvakrat ... Jebemumater!

Oče si natoči še četrto kozarca.

Spije.

Gledajo se preko mize.

OČE: Kdaj bosta?

ROMAN: Od danes naprej. Tu, v kuhinji, na mojem modrocu bi spala. Čez dan ga bom dvignil k steni. Sploh te ne bo motil. Računam, da bova šla kmalu na svoje.

OČE: Kdaj bosta dala *zraven*?

ROMAN: Ko dobiva delo.

Oče prikima.

Gledajo se preko mize.

ROMAN: Eden od naju ga bo dobil. Slej ko prej.

JUNA: Meni so obljubili ...

Oče prikima.

Gledajo se preko mize.

ROMAN: Na tečaj hodiva.

OČE: Kakšen?

ROMAN: *Kako uspešno kandidirati za delovno mesto. Nekaj takega.*

Oče prikima.

Gledajo se preko mize.

OČE: Kdo plača?

ROMAN: Kaj?

OČE: Tečaj.

ROMAN: Program evropske skupnosti.

JUNA: Piše na obrazcih.

Oče prikima.

Gledajo se preko mize.

OČE: In je v redu?

ROMAN: Kaj?

OČE: Evropska skupnost. Tečaj.

ROMAN: Učijo te, kako moraš izpolnjevati obrazce. Pisati prošnje. Kako moraš odgovorjati na vprašanja. Take reči. Pripravljajo te.

OČE: Na službo.

ROMAN: Na *iskanje* službe.

JUNA: Veliko jih potem službo res takoj dobi.

Oče prikima.

Gledajo se preko mize.

Oče nenadoma prime Juno za roko.

Juna trzne.

OČE: Z mamom sva mislila, da ne bo nič iz njega.

Gledajo se preko mize.

Oče drži Junino roko. Stiska jo.

OČE: Skoraj dvajset, pa še nobene punce.

Gledajo se preko mize.

Oče drži Junino roko. Stiska jo.

OČE: Sva že mislila, da je buzi.

Gledajo se preko mize.

Oče drži Junino roko. Stiska jo.

OČE: Mama bi bila vesela, ko bi ga zdaj videla. S tako fejest babo!

Juna potegne roko iz očetove velike dlani.

Gledajo se preko mize.

Gledajo se preko mize.

ROMAN: Potem sva lahko tukaj? Ne bova te motila.

OČE: A zna kuhat?

JUNA: Znam.

OČE: Mama je znala odlično kuhat. Njene filane paprike so bile carske.

JUNA: Se bom naučila.

Oče prikima.

Gledajo se preko mize.

Potem se oče spet zazre v televizijo. Z daljincem poveča glasnost.

Na televizijskem ekranu vidimo avtocesto. Policijski avtomobili. Reševalni avtomobili. Iz zaprtega tovornjaka odnašajo črne vreče ... Avtomobili drviijo mimo.

TELEVIZIJSKI VODITELJ: Podrobnosti o tragičnem dogodku sicer še niso znane, preiskovalci domnevajo, da se je vseh dvainsedemdeset beguncev zadušilo. "Globoko sem pretresen ..." je izjavil pravosodni minister Wolfgang Brandstetter, "tihotapci ljudi so kriminalci, ki jih zanima zgolj zaslužek ..."

Oče pritisne na tipko in ugasne televizor. Potem vstane in stopi do omare. Zapre vratca. Televizor izgine v notranjosti omare. Vzame ključ s police in omaro zaklene. S ključem v roki odhaja iz kuhinje.

OČE: Če bosta vodo, si jo kar natočita.

Oče zapre vrata za sabo.

Roman in Juna sama v kuhinji.

ZATEMNITEV.

Enajsti prizor

Podoba travnika nad mestom.

V daljavi stolpnice. Hiše. Grad nad mestom.

Večeri se.

Juna in Roman ležita v travi.

JUNA: In zavese. Rdeče. V spalnici pa modre, kot je modro nebo. Pa ti?

ROMAN: Tudi.

JUNA: Kaj si želiš?

ROMAN: Isto.

JUNA: Kaj isto?

ROMAN: Zavese. Modre kot nebo.

JUNA: In sredi modrine takšne rumene pike. Kot zvezde. Kot modro nebo, ki je popikano z zvezdami. Si to mislil?

ROMAN: Ja.

JUNA: In posode. Lonce in lončke. In krožnike. Takšne z drobnimi rožicami po robu. Sem jih enkrat videla in so mi bili blazno všeč. Sem si rekla, *jaz bom tudi imela takšne*. Z drobnimi rožicami po robu. Pa ti?

ROMAN: Tudi.

JUNA: Z drobnimi rožicami po robu?

ROMAN: Mogoče.

JUNA: A res nimaš nobene želje?

ROMAN: Imam.

JUNA: No, kakšno?!

Roman pomisli.

ROMAN: Da bi se imel ...

Roman pomisli.

JUNA: Kaj?

ROMAN: Da bi se imel vedno tako lepo, kot se imam danes.

Juna se še bolj stisne k Romanu.

Roman in Juna molčita.

Gledata v nebo.

Nebo se temni.

JUNA: Misliš, da naju kdo opazuje?

ROMAN: Kakšen perverznej.

JUNA: Mislim od zgoraj.

Roman pomisli.

ROMAN: Ne hodim v cerkev.

JUNA: Iz veselja.

ROMAN: Nikoli nismo šli v cerkev. Mogoče je bilo to narobe. Ne vem.

JUNA: Kakšni drugi svetovi. Drugi ljudje.

ROMAN: Misliš marsovci?

JUNA: In si mislijo, *poglej jih, kako se imajo tam spodaj radi!*

ROMAN: Ali pa, kako se sovražijo.

JUNA: Mislim, da se sovraštvo ne vidi tako daleč v veselje. Ljubezen pa se.

ROMAN: Zakaj se sovraštvo ne bi videlo, če se vidi ljubezen?

JUNA: Sovraštvo je temno. Ljubezen pa kar žari. Zato se sovraštvo ne vidi v veselje, ljubezen pa se.

ROMAN: Misliš?

JUNA: Prepričana sem.

Roman se tiho zasmeji.

JUNA: Kaj, nimam prav?

ROMAN: Ne vem.

JUNA: Misliš, da si izmišljujem?

ROMAN: Ne.

JUNA: Zakaj se pa potem smejiš?

ROMAN: Zdi se mi ... Lepo se mi zdi, kar si rekla. Ne vem pa, če je res.

JUNA: Seveda je res! Poglej ... Če si jezen, slabe volje, če škripaš z zobmi, če nisi zadovoljen ... Tega nihče ne vidi. Vsi grejo naprej. Nobeden tega noče opaziti. Vsi se delajo, da tega ni. Da ni nesreče, da ni revščine, da ni izgubljenih ljudi, da ni samote ... Če pa si zaljubljen, te vidijo. Te pogledajo. Vsi opazijo ljubezen, ker ljubezen je svetla. Ker širi

svetlobo. Ker sveti. In tudi na drugih planetih jo opazijo. Ker ljubezen žari skozi vesolje. Zdajle naju opazujejo s kakšne daljne zvezde in vejo, da se imava rada.

Roman stisne Juno še bolj k sebi.

JUNA: Mi verjameš?

ROMAN: Ja, opazujejo naju.

JUNA: Najino ljubezen.

ROMAN: Prej, ko sva se dala dol, sem videl, kako naju je en plešec gledal iz grmovja in si ga metal na roko.

Juna otrpne.

Juna vstane.

JUNA: Fuj! Zakaj mi nisi povedal?!

Roman vstane.

Skomigne.

Juna pobere njune stvari.

JUNA: Vse si pokvaril.

ROMAN: Jaz?

JUNA: Bilo je tako lepo.

Juna pogleda okoli.

JUNA: A je še vedno tu?

ROMAN: Ko sva končala, je odšel. Nisva se mu zdela več zanimiva.

JUNA: Greva!

Roman prikima.

Pobere svoj suknjič. Obleče se.

JUNA: Prej, ko si rekel ...

ROMAN: Ja?

JUNA: *Da bi se imel vedno tako lepo, kot se imaš danes.*

Gledata se.

JUNA: Vem, da si mislil name.

Gledata se.

Gledata se.

Nebo se temni.

Zvezde na njem žarijo.

ZATEMNITEV.

Dvanajsti prizor

Podoba pisarne.

V pisarni Prvi, Drugi in Tretji. V temnih oblekah. Kravate okrog vratu. V kotu Tajnica. Odprt laptop. Vtipkava. Sredi pisarne stol. Na stolu Juna. Nad njeno glavo neonska luč.

Prvi stoji ob Juni.

Drugi stoji ob oknu.

Tretji se sprehaja po sobi. Dela kroge okrog June.

PRVI: Ste srečni?

JUNA: Ja.

PRVI: Ste *zares* srečni ali samo *mislite*, da ste srečni?

JUNA: Srečna sem.

PRVI: Vprašal sem, če ste *zares* ali samo *mislite*, da ste?

JUNA: *Zares* sem srečna.

Molčijo. Gledajo jo.

Tudi Tajnica za laptopom jo gleda.

DRUGI: Ste srečni tako zelo, da vas to že kar moti?

Juna molči.

Razmišlja.

JUNA: Ne razumem vprašanja.

PRVI: Če ste tako srečni, da vas to moti pri koncentraciji?

Juna molči.

Razmišlja.

JUNA: Ne razumem vprašanja.

TRETJI: Sreča je lahko *prava zmeda*.

PRVI: Točno to.

DRUGI: Preveč sreče moti delovno koncentracijo.

Juna molči.

Razmišlja.

JUNA: Ne razumem, kaj me sprašujete.

PRVI: Ne sprašujemo. Ugotavljamo.

TRETJI: Srečen človek je zadovoljen človek.

JUNA: Zadovoljna sem.

TRETJI: Srečen človek ni ambiciozen človek.

DRUGI: Srečen človek miruje. Se ne žene. Ne tekmuje. Samo *srečen* je.

JUNA: Je to narobe?

PRVI: Mi sprašujemo.

DRUGI: Vi odgovarjate.

TRETJI: Ni narobe, ni pa produktivno.

Juna molči.

Razmišlja.

JUNA: Ne razumem.

PRVI: Mi razumemo. Vi samo sodelujete.

JUNA: Hočete reči, da moram biti *nesrečna*, če hočem dobro delat?

PRVI: Mi sprašujemo.

DRUGI: Vi odgovarjate.

TRETJI: Pustimo to.

JUNA: Ne! Rada bi vedela, kaj je narobe, če sem srečna?

TRETJI: Srečni ste lahko samo takrat, kadar želite več in več.

Prvi se obrne k Tretjemu.

PRVI: Ne odgovarjaj ji.

DRUGI: Mi postavljamo vprašanja.

JUNA: Jaz pa mislim, da lahko, če sem srečna, delam več in bolje. Je tako?

TRETJI: Srečni ste lahko *samo takrat*, kadar je sreča rezultat dobrega dela.

PRVI: Ne odgovarjaj ji.

TRETJI: Srečni ste, ko vas *pohvalijo* za dobro delo. Sreča mora biti produkt tega, da ste koristni. Sreča ne obstaja sama zase. Sreča je dosežek trdega in koristnega dela.

DRUGI: To imajo delodajalci radi.

TRETJI: Srečni ste zaradi njih, ne zaradi sebe.

PRVI: Če ste srečni kar tako. Zaradi sebe. Ne boste nikoli dobra delavka.

JUNA: Ne razumem. Razložite mi. Prosim!

PRVI: Konec.

DRUGI: Za danes smo končali.

PRVI: Obvestili vas bomo.

JUNA: Moj čas še ni potekel. Piše, da mi pripada deset minut *osebne obravnave*.

PRVI: Mi odločamo, kdaj je vaš čas potekel.

DRUGI: Oglasili se bomo.

Vsi utihnejo.

Gledajo Juno.

Juna vstane.

JUNA: Lahko grem?

Vsi molčijo.

Gledajo Juno.

JUNA: Na svidenje.

Juna odhaja.

Vsi molčijo. Spremljajo jo s pogledom.

Juna odide.

Prvi in Drugi pogledata Tretjega.

PRVI: Zajebal si.

DRUGI: Skoraj si zajebal.

TRETJI: Se oproščam.

DRUGI: Ne odgovarjamo na vprašanja.

TRETJI: Ušlo mi je.

DRUGI: Mi vprašanja postavljamo.

PRVI: Moral bom poročat.

TRETJI: Se oproščam.

Gledajo se.

Molčijo.

DRUGI: Naj ti bo. Ker je bilo prvič.

Gledajo se.

Molčijo.

Prvi se obrne k Tajnici.

PRVI: Ste zapisali?

Tajnica prikima.

Tajnica pogleda v laptop.

Prebere, kar je napisala.

TAJNICA: Šest tednov. Mogoče sedem. Noseča je.

Prvi in Drugi in Tretji razumevajoče prikimajo.

PRVI: Zbriši jo s seznama.

Tajnica prikima.

Pritisne na tipko.

DRUGI: Takšne je ne bo nobeden hotel.

PRVI: Tako srečne.

Se spogledajo.

Se zasmejijo.

Potem se umirijo.

TAJNICA: Kaj pa ... Jo povabimo še na drugi del?

PRVI: Logično.

TAJNICA: Čeprav nima nobenih šans?

DRUGI: Kaj nas briga.

PRVI: Za to smo subvencionirani.

ZATEMNITEV.

KONEC PRVEGA DEJANJA.

DRUGO DEJANJE**Prvi prizor**

Podoba dolgega belega hodnika.

Ob steni beli stoli.

Juna in Roman sedita.

Roman drži njene dlani v svojih.

Gledata se.

Čakata.

ROMAN: Ko sem imel sedem let ...

Čakata.

ROMAN: Šel sem v prvi razred. Veselil sem se šole. Zdaj vem, da sem se veselil zato, ker mi doma ni bilo lepo. Mama in oče sta se kar naprej kregala. Mama je jokala in me stiskala k sebi. Oče me je trgal od nje in kričal, da ne bom nikoli pravi moški, če se bom držal mamine kikle. Mama mi je rekla, da je oče hudoben, da ima druge ženske. Nisem vedel, na čigavi strani sem, koga naj imam rad.

Čakata.

ROMAN: In ko sem šel v šolo ... je bilo pravo olajšanje. Bil sem v šoli. Nobenega prepiranja, nobenega kričanja. Samo ob sobotah in nedeljah. Ampak takrat sem si zatisnil ušesa in komaj sem čakal na ponedeljek, da sem lahko spet šel v šolo.

Čakata.

ROMAN: Potem je prišla pomlad. In sem zbolel. Hudo sem zbolel. Škr-latinka. Imel sem vročino. Bledlo se mi je. Mama je jokala. Oče

je žalostno sedel ob moji postelji. Potem se kakšnih reči tudi ne spominjam. Zbudil sem se v bolnici. Slišal sem zdravnika, kako je govoril: *Bomo videli ... Mogoče bo fant preživel. Mogoče ne bo umrl. Ni vse odvisno od medicine.* Vseeno mi je bilo. Nisem vedel, kaj je to *umrl*, kaj je to *preživel*, kaj je to *smrt*. Ne bi mi bilo žal, če bi umrl. Žal bi mi bilo samo zato, ker potem v ponedeljek ne bi šel v šolo.

Čakata.

ROMAN: Ampak ko sem imel hudo vročino, ko sem gorel, ko se mi je sanjalo, da me požirajo plameni, da se spreminjam v ognjeno kroglo ... mi nenadoma ni bilo več vseeno. Zelo natančno se spomnim ... *Rad živim*, sem zaslišal glas, kot bi v meni to izrekel nekdo drug. Nekdo, ki je starejši, pametnejši, kot sem bil takrat jaz. Imel sem sedem let. Nič nisem vedel o življenju. *Rad bi videl, kako gre naprej ...* je spregovoril glas v meni.

Čakata.

ROMAN: Zapičili so mi iglo v hrbet, iz hrbtenice potegnili mozeg in vročina je odtekla iz telesa. *Imeli ste srečo*, sem slišal zdravnika, *medicina napreduje, ozdravili smo ga*. Jaz pa sem vedel, da sem preživel samo zato, ker sem jaz tako hotel. *Rad bi videl, kako gre naprej!*

Čakata.

ROMAN: Nisem imel posebnega razloga za življenje. Kaj je to življenje? Je to samo neskončen prepir med očetom in mamo ... ali je še kaj drugega?

Čakata.

ROMAN: Enostavno sem hotel vedeti, *kako gre naprej*. Samo to.

Roman utihne.

Juna in Roman še vedno strmita drug v drugega.

Še vedno se držita za roke.

Čakata.

Koraki.

Ostri, zveneči koraki ženskih pet.

Po belem hodniku pride medicinska sestra.

Ustavi se pred Juno in Romanom.

MEDICINSKA SESTRA: Na vrsti ste.

Juna vstane.

Pogleda Romana.

Pogleda medicinsko sestro.

JUNA: Premislila sva si.

Medicinska sestra se nasmehne.

Medicinska sestra odide.

ZATEMNITEV.

Drugi prizor

Podoba kuhinje.

Za mizo Oče in Ljubica.

Na drugi strani mize Roman.

Nad mizo gola žarnica.

Na mizi pred Očetom in Ljubico steklenica piva in dva kozarca.

Oče in Ljubica počasi srkata pivo vsak iz svojega kozarca.

Omara s televizorjem je zaklenjena.

OČE: Takole je ...

Oče obmolči.

Oče pogleda Ljubico.

OČE: Kot pač je.

Oče obmolči.

Oče gleda Ljubico.

OČE: Ljubica bo zdaj pri meni.

Roman prikima.

ROMAN: Razumem.

OČE: Nič ne razumeš!

ROMAN: Razumem. Ljubica bo zdaj tu. Pri tebi.

OČE: Ima penzijo. Dve penziji skupaj je lažje.

LJUBICA: In to stanovanje je za *naju* čisto dovolj veliko.

OČE: Ena električna za dva je isto kot ena električna za enega.

LJUBICA: In odvoz smeti tudi.

OČE: Enkrat plačaš za dva.

LJUBICA: Če sta dva, je vse ceneje.

OČE: Ena štruca kruha je dovolj za dva.

LJUBICA: Za enega je preveč. Gre vse v debelost.

OČE: Bolj zdravo je. Če sta dva.

Vsi trije molčijo.

Roman ju gleda.

Roman ju gleda.

LJUBICA: Ni to, kar si misliš.

ROMAN: Kaj si mislim?

OČE: Da sva z Ljubico že prej. Ko je bila še mama živa.

ROMAN: To vsi vejo.

Ljubica skoraj zajoka.

LJUBICA: Pa nisva!

Oče uporno zakriči.

OČE: Nisva!!

LJUBICA: Ljudje so hudobni.

OČE: Obrekujejo.

LJUBICA: Kar nekaj si izmišljujejo!

Roman ju gleda.

ROMAN: Zdaj je vseeno.

LJUBICA: Bila sem njena najboljša prijateljica.

ROMAN: Zdaj je vseeno.

OČE: Ni vseeno. Ni! Ker ...

Oče utihne.

Oče natoči pol kozarca piva.

Oče spije.

ROMAN: Ker kaj?

OČE: Ker nisva.

LJUBICA: Mučila sva se. Ampak *nisva!*

OČE: Šele ko je mama umrla, sva.

LJUBICA: Bila sem njena najboljša prijateljica.

Vsi trije molčijo.

Roman čez čas zavzdihne.

ROMAN: Videl sem vaju.

Oče in Ljubica pogledata Romana.

OČE: Kdaj?

ROMAN: Ni važno.

LJUBICA: Kdaj?!

ROMAN: Ko je bila mama zadnjič v bolnici. Prišel sem domov ... Prej kot po navadi. Šola je odpadla.

LJUBICA: Nisem vedela.

ROMAN: Slišal sem vaju. V spalnici. Na mamini postelji sta.

Vsi trije molčijo.

OČE: Vedno sem pustil ključ v ključavnici.

ROMAN: Takrat si pozabil.

OČE: Nemogoče.

ROMAN: Odšel sem.

LJUBICA: Takrat je bilo enkrat. Samo enkrat!

ROMAN: Čez kakšno uro sem se vrnil. Delal sem se, kot da nisem videl.
Kot da nisem slišal. Kot da nisem vedel.

LJUBICA: Trpela sem zaradi tega. Bila sem njena najboljša prijateljica.

ROMAN: Razumem.

Oče ponori.

Oče vrže steklenico piva ob steno.

Steklenica se raztrešči.

Ljubica si pokrije obraz.

Roman mirno gleda očeta.

OČE: Kurac ti moj razumeš! Nič ne razumeš! Nič!! Ne veš, kako je bilo. Pojma nimaš. Muka! Vsa rakasta. Roke in noge so ji zatekale. Vse je teklo od nje. Ne veš, kako je bilo! Kuhal sem, pa se je vse prismodilo. Likal sem, pa sem zažgal vse srajce. Pometal sem, pa je bilo vedno več smeti ... *Zdaj boš pa sam*, mi je rekla, privošljivo je to rekla, *boš videl, kako je, če si za vse sam*, je rekla, *boš že še videl*. Vesela je bila, da bo umrla, veselila se je, ker je mislila, da ne bom zmogel. Mislila je, da bom crknil. Pa nisem. Ne bom!

Ljubica ga objame.

LJUBICA: Ne boš.

OČE: Nisem je imel rad. Nikoli je nisem imel rad. Ko je umrla, sem bil srečen.

Vsi trije molčijo.

ROMAN: Razumem.

Oče izčrpan bulji v mizo.

Vsi trije molčijo.

Vrata se odprejo.

Vstopi Juna.

Noseča je. Visok trebuh. Do brade. Osmi mesec. V roki ima potovalko in polne plastične vrečke.

Obstoji na pragu.

JUNA: Vse imam.

Roman vstane.

JUNA: Lahko greva.

Roman stoji pred mizo.

Gleda Očeta in Ljubico na drugi strani mize.

Oče bulji v mizo. Ljubica ga objema.

Roman stopi do June. Vzame potovalko in vrečke iz njenih rok. Prime jo za roko.

Roman in Juna odideta.

Zapreta vrata za sabo.

ZATEMNITEV.

Tretji prizor

Podoba pisarne.

V pisarni Prvi, Drugi. Tretjega ni več. V kotu Tajnica. Odprt laptop. Vtipkava. Sredi pisarne stol. Na stolu Roman. Nad njegovo glavo neonska luč.

Prvi stoji ob Romanu.

Drugi stoji ob oknu.

PRVI: Če bi imeli na razpolago dve enaki jajci.

DRUGI: Popolnoma enaki.

PRVI: Ste razumeli?

Roman prikima.

PRVI: Katero bi izbrali?

Roman pomisli.

Roman pomisli.

ROMAN: Če sta pa enaki. A ni vseeno?

DRUGI : Mi postavljamo vprašanja.

PRVI: Vi odgovarjate.

Roman pomisli.

Roman pomisli.

ROMAN: Ne vem. Enaki sta. Eno pač.

PRVI: Vseeno obstaja izbira.

DRUGI: Vedno je izbira.

PRVI: No, katero?

Roman pomisli.

Roman se odloči.

ROMAN: To nima nobenega smisla.

DRUGI: Kaj nima nobenega smisla?

PRVI: Izbira je pomembna.

DRUGI: Izbira ima vedno smisel.

ROMAN: Vse *to* nima nobenega smisla.

Roman vstane.

ROMAN: Mudi se mi, razumete?! Mudi!

PRVI: Pri tako pomembnih rečeh se nam ne sme muditi.

DRUGI: Če se nam mudi, se bomo narobe odločili.

PRVI: No, katero jajce boste izbrali?

ROMAN: Če sta pa enaki!! Ste rekli!

DRUGI: Katero?

PRVI: Izbira obstaja.

DRUGI: Levo ali desno jajce?

ROMAN: Rad bi delo! Razumete?

PRVI: Kar pa je spet odvisno od tega, kje stojite. Na levi ali na desni.

ROMAN: Nič drugega. Delal bi rad. Dobil plačo. Se vrnil domov utrujen.
Objel ženo. Imel otroka.

PRVI: Če stojite in imate pred sabo dve enaki jajci, potem je odločitev levo ali desno jajce, glede na vaš telesni položaj. Če pa jajci pustite pri miru, tam kjer sta, in greste okoli njiju, imate na drugi strani pred

sabo spet dve enaki jajci. Vendar je prejšnje levo jajce zdaj desno in obratno.

ROMAN: Zjutraj bi rad peljal otroka v vrtec. Kupil hrano. Plačal račune. Počakal ženo. Samo to. Nič drugega. Je to preveč?

PRVI: Nekaj popolnoma drugega pa je, če imate jajci pred sabo, vendar ne levo in desno, ampak spodaj in zgoraj. Potem je izbira *spodnje ali zgornje jajce*.

DRUGI: Torej: *Levo ali desno? Spodnje ali zgornje?*

Roman jih gleda.

Roman jih gleda.

Potem se obrne in odide.

DRUGI: Obvestili vas bomo.

Prvi in Drugi se spogledata.

Prvi in Drugi pogledata Tajnico, ki si je vse vestno zapisovala.

PRVI: Ste zapisali?

Tajnica prikima.

Tajnica pogleda v laptop.

Prebere, kar je napisala.

TAJNICA: Izbral bi levo jajce. Brez dvoma.

Prvi in Drugi razumevajoče prikimata.

ZATEMNITEV.

Četrty prizor

Podoba ulice.

Noč.

Pred visoko železno ograjo dolga vrsta mladih ljudi, ki čakajo.

Roman in Juna sedita na tleh ob ograji.

Juna je visoko noseča.

Ob ograji se od posameznika do posameznika pomika Uradnik Bundesrepublik Deutschland v uniformi in Prevajalec. Čakajočim delita obrazce v različnih barvah. V rdeči in zeleni.

URADNIK BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND: Füllen Sie das Formular aus, bitte. Wenn unser Büro öffnet, werden Sie früher dran sein.

PREVAJALEC: Izpolnite obrazec, lepo prosim. Tako boste zjutraj, ko se odpre naš urad, hitreje na vrsti.

URADNIK BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND: Und begrüßen! Deutschland braucht Sie!

PREVAJALEC: In dobrodošli! Nemčija vas potrebuje!

Mladi vzamejo obrazce.

Jih izpolnjujejo.

Uradnik Bundesrepublik Deutschland in Prevajalec se premakneta do naslednjega čakajočega.

URADNIK BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND: Füllen Sie das Formular aus, bitte schön ...

MLADENKA: Vielen Dank ...

URADNIK BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND: Sprechen Sie Deutsch?

MLADENKA: Ich habe Deutsch studiert.

URADNIK BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND: O! Das ist wunderbar.

MLADENKA: Ich bin Professorin für Deutsch und Latein. Tatsächlich, ich ... ich liebe deutsche Literatur. Besonders Goethe.

URADNIK BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND: Das ist sehr schön. Ich liebe Goethe auch. Und Heine. Füllen Sie dieses Formular aus ... Am Morgen gelten werden, schmelzen sie in der Serie, die mit grüner Farbe gekennzeichnet ist.

Ji izroči obrazec zelene barve.

URADNIK BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND: Und willkommen! Deutschland braucht Sie!

MLADENKA: Danke. Sie werden es nicht bereuen.

Mladenka izpolnjuje obrazec.

Uradnik Bundesrepublik Deutschland in Prevajalec se premaknete do naslednjega čakajočega. Do Romana in June.

URADNIK BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND: Füllen Sie das Formular aus, bitte. Wenn unser Büro öffnet, werden Sie früher dran sein.

PREVAJALEC: Izpolnite obrazec, lepo prosim. Tako boste zjutraj, ko se odpre naš urad, hitreje na vrsti.

Roman vzame obrazec.

ROMAN: Še za mojo punco, prosim.

PREVAJALEC: Auch für seine Freundin.

Uradnik Bundesrepublik Deutschland pogleda visoko nosečo Juno.

Uradnik Bundesrepublik Deutschland se prijazno nasmehne.

URADNIK BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND: Mann und Frau? Verheiratet?

PREVAJALEC: Sta poročena?

ROMAN: Ja ... skupaj sva.

PREVAJALEC: Sie sind nicht verheiratet.

URADNIK BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND: Und wenn das Kind geboren wird?

PREVAJALEC: Kdaj boste rodili?

JUNA: Čez dva tedna imam rok.

PREVAJALEC: Sehr bald.

Uradnik Bundesrepublik Deutschland se prijazno nasmehne.

URADNIK BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND: Sehr schön.

PREVAJALEC: Lepo.

URADNIK BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND: Man könnte denken, es wäre besser, wenn sie für das Kind warten ... und später, drüben ein Jahr versuchen, alle drei ... Deutschland wird auch immer freundlich junge Familien.

PREVAJALEC: Ne bo šlo. V takšnem stanju ne bo šlo.

Roman in Juna molčita.

Roman vrne obrazec Uradniku Bundesrepublik Deutschland.

URADNIK BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND: Weise Entscheidung. Ein Kind braucht Sicherheit. Häusliche Pflege. Das Kind braucht seine Großmutter und Großvater. Auf jeden Fall zählen sie auf Deutschland. Danke.

PREVAJALEC: Nima smisla, da čakate do jutra.

Uradnik Bundesrepublik Deutschland in Prevajalec se premakneta do naslednjega čakajočega.

Roman in Juna še nekaj časa izgubljeno stojita pred visoko železno ograjo.

Potem odideta.

ZATEMNITEV.

Peti prizor

Podoba čakalnice.

Dolg prostor. Na eni strani okna od tal do stropa. Na nasprotni steni vitrine. Podoba mladih ljudi, ki stojijo ob vitrinah in v tišini gledajo razobešene sezname, ki jih razsvetlujejo neonske luči. Po sredini čakalnice zdrsane klopi in nekaj stolov. Na klopi sedi Juna. Visoko je noseča. Sam trebuh je je. Ena roka ji nežno počiva na kipečem trebuhu. Stegnjene noge ima. Sezute. Ponošeni športni copati zraven.

Juna čaka.

GLAS PO ZVOČNIKU: Fatih Begovič, soba dve. Ljerka Koncut, soba šest. Rahim Salih, soba tri. Bojan Kuntić, soba pet. Sonja Eržen, soba štiri. Irena Novak, soba ena.

Roman pride iz ozadja. Ustavi se pred klopjo, na kateri sedi Juna.

Gledata se.

GLAS PO ZVOČNIKU: Ostale udeležence Tečaja za uspešno iskanje delovnega mesta obveščamo, da so skupine za danes prenehale z delom.

Juna si natakne ponošene športne copate in zelo pazljivo vstane. Roman ji pomaga.

GLAS PO ZVOČNIKU: Vse prijavljene kandidate opozarjamo, da se *Tečaj za uspešno iskanje delovnega mesta* nadaljuje jutri ob istem času. Hvala.

Roman in Juna se primeta za roke.

Odhajata iz čakalnice.

Podoba mladih ljudi, ki stojijo ob vitrinah in v tišini gledajo sezname, ki jih osvetljuje neonska luč.

ZATEMNITEV.

Šesti prizor

Podoba sobe.

V sobi dvoje ležišč in otroški voziček. Zraven otroškega vozička stajica za malo večjega otroka. Vidi se, da je soba hkrati dnevna soba in spalnica z dodatnim ležiščem. Med posteljama, mizo in stoli, otroško stajico in otroškim vozičkom je komaj kaj prostora.

Na večji postelji leži oblečen in pokrčen moški, Junin in Sestrin ata. Spi. Obrnjen je proti steni. Globoko diha. Vsake toliko rahlo zahrope in pokašlja.

Na stolu zraven sedi Sestra z otrokom v naročju. Otrok spi.

Juna se sklanja nad otroški voziček.

Juna ni več noseča.

Na drugi postelji sedi Roman.

JUNA: Zaspal je.

SESTRA: Končno!

JUNA: Fantke bolj muči.

SESTRA: Moja nikoli ni imela problemov.

JUNA: To je zaradi mleka. Morala bi ga dojit.

SESTRA: Tudi jaz je nisem.

JUNA: Zdravnica je rekla, da nimam mleka zaradi stresa. Sem ji rekla, da ne razumem. Da nimam stresa. Srečna sem. Prvič v življenju sem srečna.

Juna pogleda Romana.

Roman jo prime za roko.

SESTRA: Po kravjem mleku imajo vedno kolike.

JUNA: Samo prvi dan sem imela mleko. Potem je kar usahnilo.

SESTRA: Punčke imajo krčev manj. Fantki več. Tako pravijo.

Molčijo.

Sestra ziba hčerkico v naročju.

Juna gleda dojenčka, ki spi v vozičku.

Junin in Sestrin ata spi.

Roman drži Juno za roko.

Molčijo.

Molčijo.

Junin in Sestrin ata zakašlja.

Sestra ga pogleda.

SESTRA: Prvič v življenju si želim, da bi ata spet padel v recidiv.

JUNA: Zdravniki so rekli, da je veliko možnosti, da zdaj ne bo. Da je trdno odločen.

SESTRA: Če bi začel pit, bi šel spet na zdravljenje.

Molčijo.

Molčijo.

ROMAN: Grem.

JUNA: Počakaj še malo.

ROMAN: Če bom zamudil, me bodo izbrisali iz obravnave.

SESTRA: Saj itak ni nobene koristi.

ROMAN: Imaš prednost, če hodiš na tečaj.

JUNA: Mene so brisali.

ROMAN: Začasno.

Molčijo.

ROMAN: So mi rekli.

Molčijo.

ROMAN: Ko bo konec, da te bojo spet vzeli v obravnavo. So rekli.

SESTRA: Česa *konec*?

ROMAN: Nosečnosti.

SESTRA: Aja? Sem mislila, ko bo konec dojenčka.

JUNA: Noseča bi res težko dobila delo.

SESTRA: Oprosti. Ni moja stvar ...

Molčijo.

Molčijo.

SESTRA: Jezna sem. Pa ne vem, zakaj. Otroka sta zdrava. Od lakote ne bova umrli. Ja, res, srečni bi morali biti. Jezus Kristus!! Srečni!

Molčijo.

Junin in Sestrin ata spet zakašlja.

SESTRA: Upam, da bomo imeli ponoči mir.

Juna se obrne k Romanu.

JUNA: Ata vso noč smrči. In hodi po stanovanju.

SESTRA: Scat hodi na pet minut.

JUNA: Nemiren je.

ROMAN: A spi tukaj?

SESTRA: Pri mami.

JUNA: Čez dan je pri nama.

SESTRA: Morava ga čuvat.

JUNA: Če je sam, se lahko zgodi, da bi padel v recidiv.

SESTRA: In bi šel nazaj na zdravljenje.

Oče zakašlja.

JUNA: A spi?

SESTRA: Vleče na ušesa.

Sestra se obrne k spečemu atu. Nagovori ga. Glasno. Kot bi se kregala s pečim.

SESTRA: Ata!! Zakaj ne začneš spet pit? Bi imeli več prostora! Zakaj se vedno narobe odločiš? A ne bi bilo vseeno, če bi se še kakšnega pol leta zdravil? Pil si trideset let, zakaj si se ravno zdaj odločil, da ne boš več? Zakaj, no? Zakaj?! Ravno zdaj, ko imamo gužvo. Čez pol leta bi bilo boljše. Juna bi dobila službo. Jaz pa tudi. No, ata!! Zakaj že vse življenje vse delaš narobe?!

Ata je tiho.

Ata ne kašlja več.

Vsi so tiho.

Molčijo.

Vrata se nenadoma odprejo.

Vstopi Mama.

V rokah ima nakupovalni vrečki.

Takoj se zapiči v Romana.

MAMA: Si spet tu?!

Roman vstane.

MAMA: A ne razumeš, če ti človek lepo pove, da tu nisi zaželen?

JUNA: Mama ... Pogledat je prišel malega.

MAMA: Nočem, da se motaš okoli mojih punc.

SESTRA: Mama, kaj govoriš!

MAMA: Saj vem, kakšni so! Samo da ga imajo kam vtaknit. Če je sila, je pa tudi sestra dobra.

JUNA: Mama ...

ROMAN: Gospa ...

Mama znori.

MAMA: Sem ti rekla, da nisem *gospa*!! Vaša služkinja sem! Vaša sužnja. Dekla za vse. Tista, ki nosi denar, zato da lahko tu posedate in čvekate. Vse to sem lahko. Nisem in nočem pa bit gospa!!

Roman poljubi Juno.

ROMAN: Grem.

Juna ga zagrabi za roko.

JUNA: Nikamor ne greš! To je tvoj otrok!

MAMA: In moj vnuk.

JUNA: Predvsem je to *najin* otrok!

MAMA: Ki ga jaz redim! Oba svoja vnuka redim.

JUNA: Kadar koli lahko pride k svojemu otroku! Ne moreš mu tega prepo-vedat!

MAMA: Ne morem? A da ne morem?! Kako ne morem? Plačujem vodo, elektriko, najemnino ... Kako ne morem?! Pa popokajte svoje cunje in alo drugam! Kje piše, da vas moram imet tukaj?! Da vas moram redit in preživljat?! Deset ur sem čistila, ob štirih zjutraj sem vstala, delala sem, da je teklo od mene, in evo, samo dve vrečki sem dobila za svojih deset ur, niti ne prav polni vrečki, deset ur neprekinjenega dela, dvakrat sem šla k oknu, ker sem mislila, da bom omedlela, in vse, kar sem zaslužila, sem pustila v trgovini. Deset ur dela za paket plenic, za mleko v prahu, konzervo fižola, štruco kruha, za kilo moke ... Kje piše, da moram vse to ...?! Po štiridesetih letih dela! Po možu, trikratnemu alkoholiku! Utrujena sem!!

SESTRA: Hudobna si.

Mama se bliskovito obrne in udari hčerko po licu.

MAMA: Hudobna? Jaz, hudobna? Ker nočem, da bi se pobili med sabo?! V dvosobnem stanovanju sedem ljudi! Kot podgane, ki se začnejo žret

med sabo, če nimajo več prostora. In potem mi smrklja reče, da sem hudobna! Ker nočem, da bi bil še kdo tako nesrečen, kot smo mi. Vse to, ljubi moji, počnem zato, da bi vas prisilila, da ne bi izgubili volje, da bi se borili, da bi se uprli! Da ne bi samo posedali in jamrali!

Mama se spet obrne k Romanu.

MAMA: Zato pa: marš ven! Za svoji hčerki bom poskrbela, zate pa ne!! Lahko pa tudi oba popokata svoje reči, z dojenčkom vred, in alo, pejta drugam! *Pejta! Pejta!!*

Juna nemočno zakriči.

JUNA: Nimamo kam!!

MAMA: Če je tako, potem veljajo moja pravila.

Mama pograbi Romana za roko.

MAMA: Ko boš prinesel za plenice in za mleko v prahu, pa spet pridi. Alo, gremo, gremo!

SESTRA: Mama, zakaj to počneš?

Roman odhaja.

Roman Juni.

ROMAN: Jutri v parku. Na klopci. Ob dvanajstih.

JUNA: Roman ... Rada te imam.

Mama ga potisne skozi vrata in jih zapre za njim.

MAMA: Z ljubeznijo ne moreš nahranit otroka.

Juna zajoka.

Otrok v vozičku se prebudi. Začne jokati.

Otrok v Sestrinem naročju se prebudi. Začne jokati.

Ata začne spet glasno pokašljevati.

ZATEMNITEV.

Sedmi prizor

Podoba parka.

Noč. Klopca v parku.

Roman na klopci.

Zre predse.

Potem si zaviha ovratnik in potisne roke v žepe.

Uleže se na klopco in se stisne v dve gubi.

Kot zarodek na klopci v parku.

Začne deževati.

Dežuje.

Dežuje.

Močno dežuje.

ZATEMNITEV.

Osmi prizor

Podoba parka.

Podnevi.

Na klopci sedita Roman in Juna.

Poleg njiju voziček.

Roman ga rahlo ziba.

JUNA: Svetle barve! Same svetle barve! Svetloba! Kuhinja rumena ... Ne, oranžna! Sem brala ... Oranžna barva vzbuja apetit. Rumena bo pred-soba. Sončno rumena. Ko se zjutraj zbudiš in stopiš vanjo, te oblije sončno rumena svetloba in veš, da bo dan lep ... Otroška soba bo pa modra! Za najinega fanta svetlo modra. In rumene lučke vsepovsod. Najina spalnica pa bo ...? No, kakšna?!

ROMAN: Bela?

Juna je razočarana.

JUNA: Ne. Bela sploh ni barva. Nekaj pomirjujočega mora biti ... Pa ne preveč pomirjujoče. Ker v spalnici ne bova samo spala. Sploh ne bova spala ...

Juna se glasno zasmehi.

Roman pogleda v voziček.

ROMAN: Zbudila ga bova.

Juna se neha smejati.

Juna objame Romana.

JUNA: Kako si pa ti predstavljaš?

Roman razmišlja.

Roman razmišlja.

ROMAN: Isto kot ti.

JUNA: Ne moreš si predstavljat isto kot jaz. Moraš imet tudi kakšno svojo željo. No?!

Prideta policista.

Prvi policist in Policist s psom.

Ko ju Roman in Juna zagledata – utihneta.

Prvi policist in Policist s psom gresta počasi mimo.

Roman gleda za njima.

Roman ziba voziček.

JUNA: No!! Kaj?!

Roman jo pogleda.

ROMAN: Posteljo.

JUNA: Posteljo?

ROMAN: Želim si posteljo, v kateri bova lahko v miru spala.

JUNA: Samo to?

Roman prikima.

Roman vstane.

Poljubi Juno.

ROMAN: Grem. Ne smem zamudit.

JUNA: Kakšen občutek imaš?

Roman se nasmehne.

ROMAN: Se mi zdi, da dobro kaže.

Roman odhaja.

JUNA: Čakala te bom.

Roman odide.

Juna ziba voziček.

Srečna je.

ZATEMNITEV.

Deveti prizor

Podoba pisarne.

V pisarni Prvi, Drugi. Tretjega ni več. V kotu Tajnica. Odprt laptop. Vtipkava. Sredi pisarne stol. Na stolu Roman. Nad njegovo glavo neonska luč.

Prvi in Drugi stojita.

Roman med njima.

Gledata ga.

Od zgoraj.

Analitično.

PRVI: Nekaj smrdi.

Gledata Romana.

DRUGI: Meni se tudi zdi.

PRVI: Po vlažnem.

DRUGI: Postanem.

PRVI: Plesnivem mogoče?

DRUGI: Po dolgo nepreobutih nogavicah.

PRVI: Po plesnivem. Definitivno.

Gledata Romana.

Gledata Romana.

DRUGI: Kandidat. Vprašanje za vas!

PRVI: Se vam zdi, da tukaj nekaj smrdi?

Roman pogleda Prvega.

DRUGI: Odgovorite!

PRVI: Smrdite?

Roman ga gleda.

PRVI: To je pomembno vprašanje.

DRUGI: Tudi odgovor je pomemben.

Roman pogleda Drugega.

PRVI: Za delodajalca je pomembna higiena.

DRUGI: Smrdite ali ne smrdite?

PRVI: To je zdaj vprašanje.

Roman ju gleda.

Zdaj enega, zdaj drugega.

DRUGI: Smrdite?

PRVI: In še eno vprašanje: Ste zadovoljni z družbenim sistemom, katerega integralni del smo?

Roman ju gleda.

Zdaj enega, zdaj drugega.

DRUGI: Ali pa je to za vas pretežko vprašanje?

PRVI: Glede na izobrazbo.

Drugi se obrne k Tajnici.

DRUGI: Kaj že?

Tajnica prebere iz laptopa.

TAJNICA: Gimnazija. Klasična.

PRVI: Opa!

DRUGI: Zakaj pa niste šli naprej?

PRVI: Imeli bi več možnosti.

Roman ju gleda.

Zdaj enega, zdaj drugega.

DRUGI: Ali pa tudi ne.

PRVI: V sistemu smo vsi enaki.

DRUGI: Skoraj.

Prvi in Drugi se zasmejita.

Smejita se.

Se zresnita.

PRVI: Pustimo to.

DRUGI: Odgovorite na zastavljeni vprašnji!

PRVI: Smrdite?

DRUGI: Ste zadovoljni z družbenim sistemom, katerega integralni del smo?

Roman ju gleda.

Zdaj enega, zdaj drugega.

PRVI: Glede na vašo izobrazbo to nista težki vprašnji.

DRUGI: Definitivno nista težki vprašnji.

Roman ju gleda.

Zdaj enega, zdaj drugega.

PRVI: Poskusimo drugače. Analitično.

DRUGI: Delodajalci zelo cenijo analitičnega duha svojih delojemalcev.

PRVI: Se pravi: tukaj nekaj smrdi.

DRUGI: Jaz ne smrdim.

Drugi se obrne k Prvemu.

DRUGI: Mogoče smrdiš ti?

PRVI: Ne, tudi jaz ne smrdim. Gospa ...?

Prvi in drugi se obrneta k Tajnici.

PRVI: Mogoče vi smrdite?

Tajnica vstane.

TAJNICA: Ne, jaz ne smrdim.

Vsi trije se obrnejo k Romanu, ki sedi na stolu in jih gleda.

PRVI: Ampak v tem prostoru nekaj smrdi. Kaj? Kdo?

DRUGI: Od koga prihaja neprijeten vonj, če smo v prostoru štirje? Od tega trije ne smrdimo.

PRVI: Temu se reče analiza.

DRUGI: Na tem sloni naš družbeni sistem.

PRVI: Na analizi in priznanju. Torej: smrdite?

Roman jih gleda.

DRUGI: Povejte po resnici. Resnica se ceni. Če smrdite, nič hudega. Nobe-
ne zamere. Nobenega poznejšega ugotavljanja. Nobenih naknadnih
stroškov. Če smrdite, nimate kaj iskati v živilski industriji. To je
jasno. Čisti računi, dobri prijatelji.

PRVI: Lahko pa počnete kaj drugega. Nekaj samotnega. Nekaj, kjer ste
sami. In smrdite sami zase.

DRUGI: V družbenem sistemu, katerega integralni del smo, se za vsakega
najde nekaj. Tudi za smrduhe.

PRVI: Pravičen sistem.

DRUGI: Skoraj.

Prvi in Drugi se zasmejeta.

Tudi Tajnica se zasmeji.

Smejijo se.

Se zresnijo.

PRVI: Nadaljujmo!

DRUGI: In zato sta vprašani: *Smrdite?* in: *Ste zadovoljni z družbenim sistemom, katerega integralni del smo?* še kako pomembni.

PRVI: Torej: Smrdite?

Roman jih gleda.

Potem vstane.

Gleda jih.

Gleda jih.

Spregovori tiho.

Spregovori resno.

ROMAN: Zakaj se delate norca?

Prvi in Drugi se začudeno spogledata.

Tudi Tajnica je začudena.

ROMAN: Zakaj se delate norca iz nas?

Prvi in Drugi še vedno zelo začudeno gledata Romana.

Tudi Tajnica je začudena.

Tudi ona gleda Romana.

Vsem gre skoraj na smeh.

ROMAN: Rad bi bil vratar. Rad bi bil čistilec oken. Rad bi bil varnostnik. Rad bi bil kurir. Nočem biti šef. Nočem biti delodajalec. Nočem biti vladar sveta. Nimam ambicij, da bi zasedel vaše mesto. Katero koli

mesto v tej zajebani deželi. Nobenega ne ogrožam. Nič nočem. Samo smeti bi rad odnašal. Samo čistil bi rad vaše dreke. Samo to. Vi me pa zajebavate. Fukate me naravnost v glavo.

Roman zagrabi Prvega za ovratnik.

ROMAN: V srce me fukate!

Roman povleče Prvega za kravato, ga potegne k sebi in jo še bolj zategne.

ROMAN: Razumeš? Rad bi dihal! Samo to!

Roman zateguje kravato.

Prvi lovi sapo.

ROMAN: Vi pa mi ne dovolite ..., da bi dihal!

Prvi je ves rdeč v obraz.

Lovi sapo.

Roman zateguje kravato.

ROMAN: A si želim preveč?

Prvi je ves vijoličast v obraz.

Lovi sapo.

ROMAN: Rad bi plačal najemnino, elektriko, vodo, odvoz smeti. Rad bi kupoval v vaših trgovinah, rad bi si v vaših bankah sposojal vaš drag denar. Rad bi vas naredil še bogatejše. Si želim preveč? Se vam zdi, da si želim preveč?!

Drugi pristopi resno in uradno.

DRUGI: Kandidat, prosim vas, da urazumite svoje zahteve.

Roman spusti Prvega ... Prvi se opoteče. Zadiha. Roman zagrabi Drugega za vrat.

ROMAN: Te ni nič sram?!

DRUGI: Dobro vam hočemo.

ROMAN: *Jaz vam hočem dobro, vi pa me izbirate.*

Roman zategne kravato okrog vratu Drugega.

Tudi Drugi lovi sapo.

ROMAN: Ampak jaz nisem razsuti tovor, da bi me lahko izbirali. Nabirali. Prebirali. Sortirali. Razvrščali. Odmetavali. Me spet nalagali na kup ...

Tajnica in Prvi pristopita.

PRVI: Pri nas spoštujemo vladavino prava.

TAJNICA: Takšno obnašanje se v Evropi sankcionira.

Roman spusti Drugega. Drugi se opoteče. Zadiha. Roman se obrne k Tajnici.

Roman gre grozeče proti njej.

Roman zakriči na ves glas.

ROMAN: Evropa poka po šivih! Jaz pokam po šivih!!

TAJNICA: Pa ja ne boste udarili ženske!

Roman ji primaže klofuto.

ROMAN: Vas ni nič sram?!

Tajnica se prime za lice in zavrešči.

TAJNICA: Na pomoč!! Udaril je žensko!!

Prvi se po moško postavi pred Romana.

PRVI: Kar je preveč, gre preko roba!

Roman udari Prvega v obraz.

Tudi Drugi se poskuša zoperstaviti Romanu.

DRUGI: Od tu naprej ne gre več naprej!

Roman brcne Drugega v trebuh.

Drugi pade na tla.

Roman ga brca.

Roman ga brca.

Videti je, da ga bo ubil.

Tajnica prestrašeno kriči.

TAJNICA: To je konec sveta! To je konec sveta!!

ZATEMNITEV.

KONEC DRUGEGA DEJANJA

EPILOG 1

Podoba parka.

Klopca v parku.

Juna sedi na klopci.

Oblečena je v star materin plašč.

Čaka.

Čaka.

Pride Roman.

Oblečen je v prekratek suknjič. Na glavi ima kapo.

Juna ga ne vidi.

Roman stoji za njenim hrbtom in jo gleda.

Roman stoji za njenim hrbtom in jo gleda.

Juna se čez čas obrne.

Juna zagleda Romana.

Juna vstane.

Gledata se.

Roman se ji počasi približa.

Gledata se.

Gledata se.

Roman sede.

Juna sede.

Roman zre predse.

Juna ga gleda.

ROMAN: Čakal sem te.

Juna ga gleda.

Roman zre predse.

JUNA: Tako hitro je minilo.

ROMAN: Meni ni minilo hitro.

Juna ga gleda.

Roman zre predse.

ROMAN: Mislil sem, da mi boš pisala.

Juna ga gleda.

Roman zre predse.

ROMAN: Tri mesece sem mislil, da boš prišla, da mi boš pisala.

Juna ga gleda.

Roman zre predse.

JUNA: Nisem mogla.

ROMAN: Jaz sem ti pisal.

Juna ga gleda.

Roman zre predse.

ROMAN: Vse, kar sem dobil, sem porabil za znamke in pisma.

Juna ga gleda.

Roman zre predse.

JUNA: Nisem jih dobila. Mama jih je gotovo vrgla stran.

Juna ga gleda.

Roman zre predse.

JUNA: Mislila sem, da mi zato ne pišeš, ker nočeš, da te pridem obiskat.

Juna ga gleda.

Roman zre predse.

ROMAN: Klical sem te. Našel sem številko lokala v vaši ulici. *Sadje in zelenjava*. Klical sem tja. Prosil sem, če te lahko pokličejo. Povedal sem jim, kje je vaša hiša, vaše stanovanje, kako ti je ime ... Smejali so se. Za norca so me imeli. Rekli so, da te poznajo, *o ja! poznajo, poznajo* ... Niso mi pomagali. Nihče mi ni pomagal.

Juna ga gleda.

Roman zre predse.

Molčita.

Molčita.

ROMAN: Kako je mali?

Juna ga gleda.

Roman zre predse.

JUNA: Dobro je.

Roman prikima.

Juna ga gleda.

Roman zre predse.

JUNA: Podpisal si.

ROMAN: Rekli so, da si podpisala prva.

JUNA: Nisem vedela, kaj podpisujem.

ROMAN: Če podpiše mama ...

Juna ga gleda.

Roman zre predse.

ROMAN: Podpisal sem.

Juna ga gleda.

Roman zre predse.

ROMAN: Ga imajo radi?

Juna ga gleda.

Roman zre predse.

ROMAN: Samo to me je skrbelo ... Če ga imajo radi.

Juna ga gleda.

Roman zre predse.

JUNA: Ne vem.

Juna ga gleda.

Roman zre predse.

JUNA: Nisem ga še šla obiskat.

Prideta policista.

Prvi policist in Policist s psom.

Ko ju Roman zagleda, takoj spoštljivo vstane. Sname kapo. Vidimo, da ima redke lase. Dela se mu pleša.

Juna sedi.

Roman stoji.

Prvi policist in Policist s psom gresta počasi mimo.

Roman stoji.

Roman gleda za njima.

Še vedno ima kapo v roki.

Juna ga gleda.

Roman se obrne k njej.

ROMAN: Kapo nosim ... Lasje so mi začeli izpadat. Plešast bom.

JUNA: Meni si všeč.

ROMAN: V treh mesecih sem jih izgubil.

JUNA: Me ne moti.

ROMAN: Živci.

Gledata se.

Roman si spet povezne kapo čez glavo.

Gledata se.

Gledata se.

JUNA: Bila sem v bolnici.

Roman molči.

JUNA: Umret sem hotela.

Juna molči.

Roman molči.

JUNA: Ko so mi ga vzeli. Oba so mi vzeli. Njega in tebe. Nisem imela več moči.

Juna molči.

Roman molči.

JUNA: Mama je rekla, da mu bo drugje boljše. Da ni za vedno. Da ga bom lahko dobila nazaj. Ko se vse uredi.

Juna zajoka.

JUNA: Ampak kdaj se bo vse uredilo? Kdaj??!!

Juna se umiri.

Juna molči.

Roman molči.

JUNA: Strah me je, da bo odrasel brez mene. Brez naju. Da ne bo vedel ...
Da sploh ne bo vedel ...

Juna molči.

Roman se usede nazaj na klopcu.

Juna molči.

Roman molči.

Zreta predse in molčita.

ROMAN: Težko mi je bilo, ker nisi prišla.

Juna molči.

ROMAN: Bil sem jezen. Potem pa ne več.

Juna molči.

ROMAN: Pogrešal sem te. Potem pa ne več.

Juna molči.

ROMAN: Malega sem pogrešal. Potem pa ne več.

Juna molči.

ROMAN: Tri mesece!

Juna molči.

ROMAN: Potem pa ne več.

Juna molči.

Roman molči.

ROMAN: Vse se plača. Nič ne dobiš zastonj. V zaporu še posebej.

Juna molči.

Roman molči.

ROMAN: Plačaš s tistim, kar imaš. Če nimaš nič ... tudi plačaš.

Juna molči.

Roman molči.

ROMAN: Vse sem plačal.

Juna molči.

Roman molči.

ROMAN: Nikoli ne bom nikomur povedal, kaj vse ...

Roman obmolči.

Roman obmolči.

Juna molči.

Zreta predse.

ROMAN: Obljubili so mi delo.

Juna molči.

ROMAN: Jutri gremo s tovornjakom. V tovornjaku, ki prevažata meso. Dvanajst ur vožnje. Na sever. Oni plačajo. Potem ko bom zaslužil, mi bodo odbili od plače. Za stroške. Nekaj časa bom plačeval tudi obresti. Ker mi bodo kreditirali vožnjo. Tudi za spanje mi bodo odbili. Najprej skupna ležišča, potem bo drugače. So mi obljubili. Čez čas bom prišel na čisto in bo ves zaslužek moj. Na začetku ne. Samo dvajset procentov. Boljše kot nič.

Juna molči.

Roman molči.

Roman zavzdihne.

ROMAN: Na drugi strani se bova našla, Julija. Čakal te bom, kot slavec čaka svojo ljubo in plete gnezdo ... Pobegnila bova stran, ljubljena, od vseh, ki sovraštvo, gnev in jeza jim krojijo življenja dni. Midva bova daleč stran od njih. V drugem kraljestvu, ki ljubezen mu daje plemenito ime ...

Juna molči.

ROMAN: Gimnazija. Esej za maturo ... *Romeo in Julija sta bila begunca ...*

Roman se nasmehne.

ROMAN: To je vse, kar je ostalo.

Roman molči.

Juna ga pogleda.

JUNA: Kdaj greš?

ROMAN: Jutri. Na počivališču ... Pri izvozu na avtocesto. Ob štirih zjutraj.

Juna vstane.

Juna stoji.

Gleda ga.

JUNA: Pridem se poslovit.

Juna odide.

Roman obsedi.

ZATEMNITEV.

EPILOG 2

Podoba počivališča za tovornjake.

Izvoz na avtocesto.

Ob štirih zjutraj.

Še vedno noč.

Med tovornjaki zaprt tovornjak, ki prevažata meso. Na njem napis v neznanem jeziku.

Skupina ljudi stoji v mraku.

Kadijo in čakajo.

Drobne žareče pike cigaretnih vrhov vsake toliko močneje zažarijo v mraku.

Pride Juna. V rokah ima belo plastično vrečko.

Juna gleda okoli.

Išče Romana.

Iz skupine ljudi, ki v mraku čakajo za tovornjakom, ki prevažata meso, se odtrga senca in se približa Juni.

ROMAN: Mislil sem, da te ne bo.

Juna se nasmehne.

JUNA: Tokrat sem prišla.

Gledata se.

Molčita.

Juna mu izroči vrečko.

JUNA: Burek.

Roman vzame vrečko iz njenih rok.

JUNA: Med potjo boš lačen.

ROMAN: Hvala.

Gledata se.

Molčita.

JUNA: Se boš vrnil?

Roman skomigne.

Gledata se.

Molčita.

JUNA: Ko bom dobila delo, bom šla iskat malega. Nazaj ga bom vzela.

Gledata se.

Gledata se.

ROMAN: Tu ni ničesar.

JUNA: Skupaj bova.

ROMAN: Tu ne bo nikoli ničesar več.

JUNA: Tu sem doma.

ROMAN: Ta dom je prazen.

Gledata se.

Gledata se.

JUNA: Če se boš vrnil, ne bo prazen.

Motor tovornjaka, ki prevažata meso, zaropota. Dolge luči zatipajo v temo. Sence ljudi lezejo zadaj v tovornjak, ki prevažata meso.

ROMAN: Grem.

JUNA: Počakaj še malo.

Roman počaka še malo.

Ljudje lezejo zadaj v tovornjak, ki prevažata meso.

Gledata se.

Gledata se.

JUNA: Zakaj nama ni šlo?

Gledata se.

Gledata se.

JUNA: Rada sva se imela.

Gledata se.

Gledata se.

JUNA: Zakaj nama ni šlo?! Zakaj ...?!

Gledata se.

Roman jo objame.

Objeta stojita v temi, ki se počasi svetli.

Zadnja senca se povzpne v tovornjak, ki prevažata meso.

Tovornjak, ki prevažata meso, čaka.

Objem čaka.

Avtomobilska hupa nekajkrat nestrpmo zaseka v zgodnje jutro na postajališču ob avtocesti.

Roman odide k tovornjaku, ki prevažá meso, in zleze vanj.

*Podoba nagnetenih ljudi, ki stojijo v nabito polnem tovornjaku, ki prevažá meso.
Ljudje nemo zrejo predse, ko se vrata tovornjaka, ki prevažá meso, z glasnim tleskom zaprejo pred njihovimi obrazi.*

Tovornjak, ki prevažá meso, odpelje s postajališča in se vključi v promet na avtocesti.

Juna sama na postajališču.

Dvigne roko.

Roka nekaj časa visi v zraku.

Pošilja pozdrav nekomu, ki ga ni več.

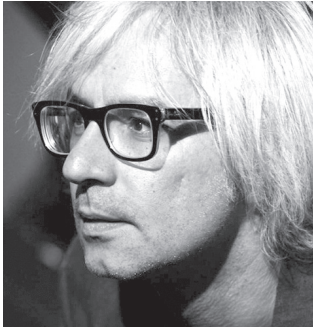
Potem Juna spusti roko.

Roka mrtvo obvisi ob telesu.

ZATEMNITEV.

KONEC

**Sodobna
slovenska
dramatika**

Rok Vilčnik rokgre

Večja od vseh

Enoosebna gledališka igra

*Najstniška leta Pikapolonice Zmagoslave Marjetice Nogavičke,
ki si jo je kot otroško junakinjo zamislila Astrid Lindgren.*

Igra:

PIKA, NEKOČ NOGAVIČKA

Zdravo vsi!

Sem Pikapolonica Zmagoslava Marjetica Nogavička. Hčerka kapitana Evrazija Nogavice, ki je bil poprej strah vseh morij, sedaj pa je zamorski kralj. Lahko me kličete samo Pika. To je namreč moje domače ime, kajti oče je bil mnenja, da je Pikapolonica mnogo predolgo. Če vas pa zanima, kje imam pike, vam moram razodeti, da ... nikjer več.

Me gledate, kaj?

Mi ne verjamete, kaj?

Sem prevelika, kaj?

Ja ... Nimam več ne peg, ne različnih štumfov, ne kitk in ne oranžnih las.

Nič več nisem Pika Nogavička, zdaj sem samo navadna Marjetka. Tako me kličejo tam, kjer sem sedaj. In kje sem?

Najprej vam moram povedati o tej grozni reči, ki se mi je pripetila.

Zrasla sem, z - r - a - s - l - a.

Čeprav sem ves čas pridno jedla kroglice pregelk, da me ne bi doletela ta kruta usoda življenja.

Kaj to pomeni 'zrasla'? Zrasti samo po sebi niti ni tako slabo – drevo zraste, pa mu je bolje – a za nas ljudi pomeni zrasti tudi odrasti, in ta 'odrasti' pomeni kup sitnih reči. Lahko se ti celo zgodi, da postaneš drug človek.

Ja, zato sem jaz zdaj Marjetka in ne več Pika, tam, med temi odraslimi.

Poglejte ... nosim nogavici iz istega para. Naučila sem se hoditi v visokih petah, pudram si pege, barvam si lase, hodim v službo ... No, to ne več – me nikjer več ne sprejmejo.

Pa tudi gospoda Ficka nimam več. No, ne takšnega, kot je bil včasih. Le Mali mož še živi. Moj konj namreč. Vendar je star kot Metuzalem, če ne še bolj, ker Metuzalem je baje že umrl. Tudi Mali mož ni več isti. Star je

in čez oči se mu je naredila siva mrena. Ampak še vedno veselo zahrza, ko ga obiščem.

Najela sem mu stajo v nekem hlevu.

Kaj pa naj? Zdaj živim v bloku, veste, vilo Čira Čara sem prodala. Pošteno je že bila potrebna popravila, vzdrževanje sploh ni poceni za tako veliko bajto. Vrhunsko je bilo, dokler je bil kovček z zlatniki poln, ampak počasi sem ga izpraznila.

S Fickom sva se odločila za to garsonjero, ker je blizu hlevu. Takrat je še bil z mano.

Žalostno obmolkne.

Tisti hišnik je vsega kriv. Nekega dne je pozvonil pri vratih in rekel, da moram otroka prijaviti kot stanovalca, da je takšen red v hiši, da oni že ne bodo plačevali vode in odvoza smeti za nekoga tretjega. Sem rekla: "Kakšnega otroka, šmenta?!"

In mi je povedal: "Tistega, ki vsako noč joče, da ne moremo spati."

In mi je kapnilo – saj vendar misli gospoda Ficka. Jokal je v garsonjeri, medtem ko sem jaz hodila čistit. Takrat sem ravno imela prvo redno službo in ni šlo drugače, kot da sem ga puščala samega. Delala sem kot čistilka na Tehnični fakulteti. To je večerno delo. Kaj pa naj? Saj veste, kako je danes že s srednjo šolo težko kaj dobiti, kaj šele brez kakršne koli šole. Saj ni bilo tako slabo – ko vsi gredo domov, ti čistiš, samo plačilo ni bogve kaj. Toliko, da sem pokrila stroške – najemnina, hrana, vsa ta elektrika, hlev. In da ne boste mislili – celo leto sem iskala službo, preden se mi je posrečilo na Tehnični.

Bila sem tudi na borzi, kjer so mi dali osebno svetovalko. Vau! Na to sem bila vrhunsko ponosna – osebno svojo svetovalko sem dobila. Kakšna čast! Res je nekomu mar zame. Prav vabilo mi je poslala, naj se zglasim pri njej. Ampak bila je neznansko radovedna. Samo spraševala je.

“Koliko let imate?” me je najprej vprašala.

Sem rekla: “Ne vem. To se stalno spreminja.”

“Aha,” je rekla in si nekaj zapisala. “Izobrazbe, vidim, nimate. Kaj pa znate delati?” me je vprašala.

“Vrhunske palačinke.”

“Aha,” je prikimala. “A jezikov znate kaj?”

“Seveda. Takatujščino govorim tekoče in par besed znam morskooopičjega.”

“Kako?” me je začudeno vprašala.

“Imam opico, gospoda Ficka, iz vrste morskih mačk,” sem ji razložila. “In vem, kako se reče po morskomačkasto banana, hočem in zdaj.”

“Aha,” je prikimala in pogledala v formularje. “Vidim, da imate konja. Lepo. A konjsko tudi znate?”

“Samo pisat,” sem ji rekla in se ji lepo nasmehnila, kot to jaz znam, kadar se kaj debelo zlažem.

Se tako nasmehne občinstvu.

“Aha,” je moja osebna svetovalka rekla in znova nekaj vpisala. Nato je dvignila glavo in me opazovala, jaz pa njo. Všeč mi je bila ta moja svetovalka. Ta bi bila lahko moja mama, sem pomislila. No, če je že ne bi imela tam gori. (*Pogleda ‘tja gor’.*)

“Nogavici imate različni.”

“Ja, in?” sem rekla.

“No, se zgodi,” je menila in zapisala. Je pa nadaljevala: “Torej, naj rezimiram ...”

“Vi kar.”

“Znate peči vrhunske palačinke, tekoče govoriti takatujščino in pisati konjsko ...”

“Drži kot zabito,” sem ji prikimala in jo takoj spomnila: “Ne pozabite na tri besede v morskomačkaščini.”

“Aha,” je rekla, a tokrat ni nič vpisala. “In ... radi se ekstravagantno oblačite.”

“To ne vem,” sem ji rekla (*pove zelo ponosno*), “vem pa, da moja obleka spada v cirkus. Tako je vedno govorila Tomaževa mama.”

“Se popolnoma strinjam z njo,” se je strinjala z njo moja svetovalka in mi zagotovila, da me bo takoj obvestila, če bo kaj prostega v kakšnem cirkusu. No, in potem, si lahko mislite, me je nekega dne obvestila, da se moram zglasiti na tisti šoli zavoljo zaposlitve. Ni bil sicer cirkus, a je bil zato cirkus doma z gospodom Fickom. Skušala sem mu razložiti.

“Gospod Ficko,” sem mu rekla, “mama mora v službo, da lahko kupi banane. Moraš razumeti. Ne smeš ponoči jokati.” In on je začel z glavo takole ... (*Pokaže – sunkovito odkimava.*)

Hotela sem, da neha. In to pri priči! Zgrabila sem ga za tisto malo glavico in ga na silo ustavila. Pričel je renčati – zobe je pokazal. Hotela sem, da se neha tako obnašati, in sem mu jih pošteno napela, češ, kaj si misli in naj se neha obnašati kot kakšna neumna opica.

In potem me je ugriznil. Si lahko mislite – prvič se je zgodilo, da me je ugriznil. Zbežal je in se skril v pralni stroj.

In potem sem ga oprala.

Ji postane zelo hudo, obriše si solzo, povleče smrkelj.

Nisem vedela, da je notri. Bil je tak kot ena cunjica. Kar visel mi je čez roko. Očke pa je imel takšne kot jagode.

Niti Tomaža niti Anice ni bilo na pogreb, čeprav sem jima poslala telegram. Pokopala sem ga v teglu na balkonu, le iz njegovega kožuščka sem si zašila peresnico za Večerno šolo, da je nekako ostal ob meni. Ja, začela sem hoditi v Večerno šolo, da bi se kaj naučila in tako dobila tudi kakšno boljše plačano delo.

A v tej šoli, ne moreš verjeti, bil je en učitelj, ki je ves čas spraševal stvari, ki nikogar niso zanimale. Na primer, koliko prebivalcev ima Švedska?

Sem rekla, tega pa nihče ne ve.

“Kako, ne ve?” se je začudil učitelj.

“Saj se to število vsak dan spreminja, a ne? Eni se rodijo, drugi umrejo.”

In potem me je vprašal, če sem krščena.

Sem rekla: “Jaz nisem krščena niti cepljena. Pa ti?” sem ga vprašala.

Takrat sem še tikala. No, potem sem nehala, ker me je tale tako nahrulil, češ da nisva ovc skupaj pasla.

Potem pa je itak čisto znorel, ko sem ga vprašala, če je pastir.

In potem smo pisali test. Joj, to je šele ena bedarija – preizkus znanja se tudi imenuje. Znanja? Kakšnega znanja? Niti enkrat se nismo učili o palačinkah!

Rekel je, da same neumnosti sprašujem, ker sem pri računalništvu vprašala, kam gredo vse tiste črke na računalniku, ko jih zbrišem?

Učili smo se na primer tudi o morskih psih.

O tem sem v tisti test napisala: *Psi imajo radi vodo. Nekateri tako zelo, da v njej živijo. To so morski psi.*

Nagnal pa me je takrat, ko sem na veliki zemljevid sveta, obešen na steni, vrisala otok Taka Tuka.

Ja, tako se je končalo moje šolanje. Klavrno. A želela sem se izšolati in Tomažu, ki je takrat že študiral za zdravnika, pokazati, da tudi jaz zmorem kaj normalnega.

Normalnega ...? (*Se zamisli.*)

(*Si silno zaželi.*) Da bi le kroglice pregelk delovale in nikoli ne bi zrasla! Tako se tudi ne bi nikoli rabila zaposliti in nikoli se ne bi zaljubila v Tomaža. Kar bi bilo itak najboljše.

Veste, da je v Severnem Azerbajdžanu ljubezen prepovedana? Zaljubijo se lahko samo živali, vetrovi in žarki.

Ampak tam imajo za vse lepo poskrbljeno. Imajo tečaje *Kako se ne zaljubiti* z diapozitivi in dihalnimi vajami, priznani mednarodni kemiki predavajo o škodljivosti ljubezni in na koncu pridejo še ozdravljeni zaljubljeni povedat svoje izkušnje. Baje je to zadnje najbolj grozljivo. Kaj vse ti ljudje ne povejo. Baje sploh nisi več ti. Saj se ti zdi, ja, da si srečen, a to je le prividno, in ko ti odzamejo objekt tvoje adoracije, te baje trofi takšna abstinenčna kriza, da bi se najraje ubil.

In to – odvajanje od ljubezni – spada pri njih kar lepo v osnovno zdravstveno zavarovanje. Nič ni treba doplačati.

Če se dva zaljubita, ju kaj hitro preselijo v najbolj oddaljene kraje, navadno jima spremenijo identiteto in jima s plastično kirurgijo spremenijo obraza, tako da se ne spoznata, tudi če se še kdaj srečata. Tam imajo ljudje svoje osebne svetovalce, ki jim svetujejo, kako se morajo obnašati in oblačiti, da ne vzbujajo ljubezni v sodržavljanih.

Ja, veliko manj je kriminala, odkar so prepovedali ljubezen, otroke pa uvažajo.

Ja, v Severnem Azerbajdžanu bi mi bilo veliko lažje.

(Zavzdihne.)

Treba je povedati, da sem tisto poletje, ko sem se zaljubila, še bila v vili Čira Čara in sem ravno že na veliko rasla. Ampak takrat se še nisem sekirala, ker sem mislila, da je bolj prehodnega značaja; kot kakšen prehlad, na primer.

Anica je z mamó in njenim prijateljem odpotovala za cel mesec v Ameriko k sorodnikom, Tomaž je moral zaradi zlomljene noge ostati doma. Naj bi se učil za sprejemne za medicino, ampak se ni. Čeprav je imel nogo v gipsu, sva cele dneve hengala in počela tisoče stvari. Lovil mi je metulje, dolge lase si je pustil in postal je pesnik. Ves čas mi je pel tisto pesem *Pegasto dekle*. (*Malo zapoje.*) In jaz sem tako krulila z njim. In mu naložila, da moj način petja na otoku Taka Tuka velja za vrhunsko umetnost in da sem nekoč tam navdušila celo laguno, ko sem imela koncert. Še kiti so prišli poslušat in so s plavutmi tako ploskali, da je nastal cunami.

“Verjamem, ja,” je rekel in se zasmel, “saj s takimi glasovi se oni sporazumevajo.”

“Daj, no, se pač ne razumeš na visoko umetnost,” sem veselo odvrnila in ga objela preko ramen. On pa mene ...

Se ustavi, spomin ji krene tja ...

Kar držala sva se ... Najprej sva gledala proč, potem pa sva se le ... pogledala ... Glavi nama je začelo skupaj vleči in vesela sem bila, da v tistem trenutku ni bilo nikogar iz Azerbajdžana v bližini. Najine ustnice so se dotaknile in bilo mi je, kot da bi nekdo nalil vame najslajšo regratovo limonado.

Nato mi je naenkrat potisnil jezik v usta, da sem kar zakričala! Tudi on se je ustrašil. Skoraj je pobegnil – če ga jaz ne bi prijela za škric in zadržala. In potem me je tisti večer na verandi vile Čira Čara še enkrat tako poljubil. Ni bil dolg in lep poljub. Bil je bolj poliz, ampak meni se je zdel to daleč najlepši poliz v mojem življenju.

Zvrnila sva se na blazino in se pričela raziskovati. Bil je presenečen.

“A tukaj pa nisi rdeča?” je dvignil glavo.

“Oh, te grde dlake,” sem zavzdihnila. “Saj bo hitro mimo, že jemljem sirup.”

“Niso grde,” mi je takoj zatrdil, “najlepše na svetu so,” in me je tam poljubil. In potem me je poljubljal, povsod ... In jaz sem se topila. Kot sneg na peči. Stekala sem se v njegove roke, mu polzela med prsti in pljuskala v njegov objem. Kmalu je vihar v meni premagal vse druge občutke in za trenutek se mi je zazdelo, da me je dvignilo iz telesa ... In spojila sem se z nečim tako lepim, da ne znam povedat. Teh besed si še niso izmislili. Morala bi biti samo ena beseda za tisto reč, ki jo je Pika takrat doživela. In vsi bi vedeli, da nad tem ni več ničesar – ničesar lepšega, popolnejšega, čarobnejšega.

Če to pomeni odraslost – sem pomislila sama pri sebi – potem je to najčudovitejša reč na svetu.

Nekaj me je potem položilo nazaj na tla, ne vem, kakšna sila, ali morebiti le njegove roke – lahko bi bili tudi sončni žarki, lahko tudi lunini.

Potem sem ga obrnila na hrbet in sem ga jaz poljubljala. Vsak njegov vzdih je v meni zabrnul kot struna in vsak moj poljub je naredil odtis na njegovem srcu ...

Ko je prodrl vame ... *(Se ustavi.)*

Obrne se proč. Težko ji je. Zbere se in se obrne nazaj.

To je bilo poletje prvega poljuba, poletje, v katerem sem v resnici postala ženska.

Saj menstruacija še ne pomeni, da postaneš ženska. Menstruacija ti da možnost postati ženska.

Veste, takrat na verandi – večer je bil in tisoč zvezd, ki sem jih gledala tam gori na nebu, se mi je zdelo prižganih le zame –, tisti večer sem pa res pomislila: 'Hvala bogu, da kroglice pregelk niso delovale.' Čeprav ... *(Zavzdihne.)*

Enkrat sta me Tomaž in Anica vprašala, kaj želim postati v življenju.

“Anica bi bila rada knjižničarka, jaz pa pesnik,” je povedal Tomaž.

“Bodi pesnik,” mu je nežno rekla ona, “jaz bom potem ljudem izposojala tvoje knjige in vedno se bom lahko pohvalila: “To je pa moj brat.””

Jaz pa sem rekla: “Pika bom. Vedno.”

In še res sem tako mislila.

Anici se je želja izpolnila, nama s Tomažem pa ne.

Res je, mogoče nisem vedela, kaj bi želela postati, a zatrdno sem vedno vedela, česa nočem: postati velika.

Ne meni in ne Tomažu se ni izpolnila želja ...

Razen tistega poletja ... ko mi je pisal pesmi. In vse so govorile o tej čudni sili – on ji je pravil ljubezen, jaz pa ne. Jaz sem ji rekla čudež. Čudež, brez katerega, se mi je zdelo, ne bom mogla več nikoli živeti.

O, pa sem. O, pa sem. *(Grenko prikima.)*

Saj veste, kaj se potem zgodi. A veste? A ne veste?

O, naj vam povem. Vrnili so se iz Amerike – Anica, mama in od mame prijatelj, in že takoj jih je mama Tomažu napela, saj so ji sosedje še tople novice prinesli pod nos. Da sva se poljubljala sredi ulice, da še ponoči ni bilo miru in da je on polovil vse metulje v mestu in okolici.

Takoj mu je prepovedala kakršno koli druženje z menoj.

Se zagleda v občinstvo. Seveda od tam ni odgovora.

Hvala bogu ji je pokazal figice, pobasal je stvari in se preseli k meni v Čira Čaro.

In bila sva srečna, kako sva bila srečna! Da bi naju videli, kako sva bila midva s Tomažem srečna!

Ja, se že vidi, da lažem, kajne? Navadno si jih ob takih priložnostih naložim. Ampak zdaj nimam moči, čeprav bi si zaslužila. Samo spomnim se, pa čisto dovolj boli.

Ja, ko so se vrnili, je bilo vse drugače. Mama mu je odstrigla kodre, šel je študirat in se ni več javil. No, saj priznam, mogoče sem tudi zaradi tega prodala vilo Čira Čara in se preselila v veliko mesto. Pogrešala sem oba, tudi Anico. Tudi nje ni več bilo. Razen enkrat, ko se je na kratko oglasila, le da mi pove, kaj je rekla njuna mama: da jaz nisem punca zanj. Da jaz nisem punca za nikogar in nikoli ne bom bila.

Tisto noč je Ficko legel k meni in me objel s tačkami. Cel kožuh sem mu zmočila.

Naslednje jutro sem spakirala in se odpravila na vlak za Azerbajdžan. Kupila vozovnico in vse. A ko je prišel, nisem mogla gor. Enostavno nisem mogla. (*Nato nenadoma z novo voljo oživi.*) Saj se vendar ne morem kar tako predati! Jaz sem vendar Pikapolonica Zmagoslava Marjetica Nogavička, hči kapitana Evrazija Nogavice, zamorskega kralja! Spekla bom piškote in šla na obisk! Da iz prve roke izvem, kaj je narobe.

Tomaževa mama, Helga ji je ime, je bila doma in mi je odprla. Tomaža in Anice ni bilo, šla sta si v mesto ogledat študentsko stanovanje. Vljudno me je povabila noter in mi postregla s pravo odraslo kavo.

“A se je očka že kaj javil?” me je najprej vprašala, čeprav sem se jaz hotela pogovarjati kaj drugega.

“Ne,” sem odkimala.

“Kdaj pa se je zadnjič?”

“Ne vem,” sem rekla. “Je kar nekaj let od tega. A takrat še nisem štela let.”

“Mhm,” je pokimala in srebnila kavo. “Pustil te je.”

“Ni me pustil. Samo vladanje mu vzame preveč časa.”

“Mhm,” je znova pokimala, “torej še zmeraj misliš, da je kralj?”

“O, saj je – na otoku Taka Tuka.”

“Pa si nisi tega mogoče izmislila?” mi je rekla ter previdno odložila skodelico. Njen pogled je iskal nekaj v meni.

“Zakaj bi si kaj takega izmislila?” sem jo začudeno vprašala.

“Kaj vem, mogoče zato, da ti ne bi bilo tako hudo,” je znova vzela skodelico v roke. S strašno mirnostjo in eleganco. Kar občudovala sem jo zaradi tega. Nato sem rekla: “Zakaj bi mi bilo hudo?”

“Ker si sama. Ker nimaš očka in mame tako kot drugi normalni otroci.”

In takrat sem se prvič zavestno soočila s svojo drugačnostjo, s to svojo nenormalnostjo.

“Pika, ti si drugačna, a vendar si ista kot mi. Morala se boš počasi vklopiti, postati odgovoren član družbe. Morala boš začeti doprinašati v skupnost.”

“A je to kakšna posebna takatujščina?”

“Prosim?” me je pogledala. Ni razumela.

“Kaj misliš s to odgovornostjo?”

“Ne boš se mogla celo življenje igrati.”

“Zakaj ne?”

“Zato, ker ne.”

“Ja, pa zakaj ne?”

“Zato ...” je za trenutek obmolnila, nato pa nadaljevala, “ker če se boš še kot odrasla igrala, bo zgledalo, kot da si umsko prizadeta.” Toplo me je pogledala in mi pomignila z džežvo. “Še?” mi je ponudila.

“Ne, hvala,” sem rekla, “že čutim, kako mi kofetin škodi.”

Nato sva nekoliko posedeli v tišini.

“Ne maraš me, kaj?” sem naposled rekla.

“Draga Pika,” me je pogledala, kot da mi bo povedala nekaj najiskrenejšega na svetu, “ni res, da te ne maram.”

“Zakaj pa potem tako govoriš o meni, zakaj ne pustiš, da se igram s tvojimi potomci?”

Ja (*se nasmehne*), prav tako sem rekla, ‘potomci’, sploh ne vem, od kod jemljem včasih te izraze. Videla sem, da je tudi njo malo presenetilo moje izražanje. Prav – naj le vidi, da nisem tako neumna. A hitro se je vzela v oblast in s premislekom rekla: “Tvoja drugačnost je drugačna.”

“Kako to misliš?”

“Boš že videla,” se je izmaknila odgovoru.

“Teta Helga, v bistvu sem prišla k tebi zavoljo nasveta, ki ...”

“Vem,” me je prekinila in srebnila kavo. “Mi je moja Anica vse povedala.”

“Vse?” sem začudeno vprašala.

“Vse,” mi je prikimala.

“No, vsega tudi ona ne ve.”

In sem ji povedala, kako čutim do Tomaža. Takrat se je najin razgovor končal.

“Si spila kavo?” me je vprašala.

“Ja,” sem prikimala. “Dobra je. Tudi odrasli imate kaj dobrih stvari. A lahko še?”

“Ne,” je osorno dejala. “Čas je, da greš.”

In sem šla.

Nato pove nekako hitro, mimogrede, kot da se ne bi želela pri tem kaj dosti ustavljati.

Splav, ki sem ga potem naredila, je bil rutina. Tako je vsaj rekla zdravnica.

Obrne se proč. Joče. Nato se obrne nazaj. Kot da ni bilo nič, nadaljuje ...

Zakaj sem naredila splav?

Tudi moj očka ga je naredil takrat, ko ga je odplaknilo v morje, in z njim je priplul na Taka Tuka in se rešil.

Nedolgo za tem sem dopolnila osemnajst, prodala vilo Čira Čara in šli smo osvojiti veliko mesto – jaz, Ficko in Mali mož. Kroglice pregelk sem

že zdavnaj nehala jesti in v stari votli hrast na vrtu je udarila strela ter ga prepolovila. To je bil znak, da je treba na novo zaživet.

(Se nenadoma spomni.) Joooj!! Sem vam povedala, da se poročim? Ja, v soboto. S pritlikavcem Bobom iz cirkusa Pijana opica. *(Vzhičeno.)* On je čudovit! On nikoli ni zrasel!

Star je trideset let in tudi pameten je. Veliko ve o življenju. Predvsem pa o drugačnosti.

Kaj hitro, ko so me zabrisali iz tistega podjetja, kjer sem čistila, ker sem fotokopirala denar, sem ga srečala.

Zaletel se mi je v popek! Hi! *(Se namuzne.)* Ko pa je tako micen. *(Pokaže do kod ji je segal.)*

“Oprosti, fantek,” sem mu rekla.

In on je dal roke v bok in se raztogotil. In jaz sem ga pogledala in bil je tako smešen, a hkrati tako lep. Nekaj znanega mi je bilo na njem.

“Kaj zijaš?” me je podrezal. “A si na motokrosu zadaj za motorji stala, ko so štartali?” mi je zabrusil.

“Iiii, zakaj pa to?”

“Ker imaš tak obraz, kot da te je nekdo s tono peska zasipal.”

“Neee,” sem rekla, “to so moje pege, gojim jih.”

In takrat pa me je on pogledal. Vzel si je čas. Nato je resno rekel: “Lepe so.”

In jaz sem mu takoj verjela. Ne vem, zakaj. Vedela sem, da je iskren. Saj pravim, nekaj tako znanega, domačega je bilo na njem. In potem me je povabil na sladkorno peno in me vprašal, v katerem cirkusu delam. Mislila

sem, še en, ki me bo zafrkaval. Ampak me ni. Rekel je, da sem se super domislila teh velikih šolnov in dveh različnih nogavic.

Sem mu povedala, ja, da to ni nikakršen vrhunski domislek, ampak da imam stopala na 44 in zato moram nositi tako velike čevlje.

“A ti si zmeraj takšna?” je začudeno vprašal.

“Seveda,” sem mu rekla, “a ti nisi?”

“Ne. Za cirkus imam posebno opravo.”

In potem sem bila jaz začudena in navdušena, ker on nastopa v cirkusu, on pa začuden in navdušen, ker sem jaz zmeraj takšna. “Ti si za v cirkus,” mi je rekel.

Jaz pa: “Ja, to sem že nekje slišala.”

Potem mi je povedal, da ima svoj lasten cirkus – ni sicer velik, a tam je on šef. Vsak večer se preobleče v orangutana in potem počne norčije. Vsi mislijo, da je pred njimi prava opica, ko je tako mali.

Z njim sva že prvi dan postala velika prijatelja in ponudil mi je službo v cirkusu.

O, kako me je presenetil! Kar objela sem ga. Seveda sem se morala spustiti na kolena.

“Kaj bom počela?” sem ga vsa iz sebe vprašala.

Samo nasmejal se je in rekel: “Najprej boš samo trgala vstopnice, gonila lajno in hranila bolhe. Ni težko, ko jim režeš salamo ali mažeš kruh, si pomagaš s povečevalnim steklom.”

Sem mu povedala, da sem nekoč vrtela Močnega Adolfa na rokah in dvigovala konja. Je mislil, da se hecam. Ampak se nisem. To je bilo še takrat, ko sem imela svojo moč.

Utihne. Se zamisli.

Moč sem izgubila tisti dan, ko sem dobila menstruacijo.

Takoj sem zajahala Malega moža in zdrvela v bolnico. Prvič v življenju sem šla k zdravniku, no, odjahala, in to sto na uro. Po tistih hodnikih tam sem se drla, naj mi vzamejo ven trakuljo, ker drugače mi bo vse požrla.

Pa so rekli, naj jim dam zdravstveno izkaznico.

“Zdravstvena izkaznica! Kakšna zdravstvena izkaznica?! Če imam zdravstveno zavarovanje? Kakšno zdravstveno zavarovanje?”

(Vpije vsa iz sebe.) “Trakulja me žre! Trojne spodnjice sem že zamenjala, ona pa še kar žre! Ponoči je prilezla vame, ker narobe spim in imam noge na vzglavniku in je mogoče hotela v usta, je pa prišla čisto drugje noter in zdaj me tako šraufa, da bom znorela! Vse mi bo požrla! Že čutim, da ledvice gloda! Pomagajteeeee!! Nočem umreti! Danes bi morali s Tomažem in Anico pobarvat Malega moža v zebro. Zameril bo, če ga ne bomo, in potem ne bo hotel z mano večerjat! Rešite me, nočem sama večerjat!”

Tako sem se drla, da so me le vzeli. Direktno v operacijsko. No, najbrž je pomagalo tudi tistih nekaj cekinov, ki sem jih nasula tja na pult.

Gospod kirurg je takoj strokovno rekel: “Menstruacija.”

“Tristo slepih netopirjev! A je to huda bolezen? A umiram?!” sem vprašala.

“Ne,” je rekel in se zasmel skupaj z ostalimi maškarami. “Postali ste ženska.”

“Nočem postati ženska,” sem takoj rekla, “mi je čisto dobro tako, kot je zdaj. Ženske so dolgočasne.”

“Aja, meni se ne zdijo,” je rekel zdravnik.

“Vi jih ne poznate dobro,” sem zatrdila, on pa se je namuznil in me napotil nazaj k tisti gospe, ki je hotela izkaznico, in ta mi je potem povedala vse sorte o mojih organih.

“Ooo,” sem se začudila, “niti nisem vedela, da vse to imam.”

“A ti ni nihče razložil?” me je začudeno vprašala.

“Ne, niti ne,” sem ji povedala. “Mama je gori v nebesih, nad oblaki, veste, luštno se ji godi, pa najbrž ni imela časa. Očka je zamorski kralj v deželi Taka Tuka. Tam otroke prinese plima, starce pa odnese oseka. Lepo imajo tam urejeno. Namesto semaforjev imajo papige, zato tam še nikdar ni bilo prometne nesreče.”

“Kako pa to?” jo je zanimalo. Sem bila kar vesela, da je tudi ona kaj vprašala, ker ona je meni toliko novega povedala, jaz pa njej nič. Čutila sem se prav dolžno.

“Ker tam ni avtomobilov,” sem ji povedala.

“Ja, zakaj pa potem semaforji?”

“Da imajo papige kaj delat.”

Dala mi je vložke in me poslala domov. Vrhunsko!

Ja, to je bil dan, ko sem izgubila svojo moč.

Prišla sem domov in naenkrat me je bilo sram. Skrila sem preklemanske vložke za hrbet, saj mi je Tomaž že tekkel nasproti in še med tekom spraševal, kaj mi je bilo. Slišala sta z Anico vpitje iz Čira Čare. Povesila sem oči in nisem vedela, kaj naj mu rečem. Takrat niti vedela nisem, da je to, kar me preveva, sram.

Tomaža je skrbelo, če sem bolna ali kaj, in mi je privzdignil lice. Tako nežno, samo s prstom. Jaz pa sem pomislila: Kako je lep.

In kar obstala sva tako ter se gledala. Zdramila naju je Anica, ki me je odpeljala proč in mi vse razložila. Veliko bolj nazorno kot tista v bolnici.

“Fuj, nočem seksat!” sem ji takoj rekla.

Sicer sem nekje že slišala, kako se delajo dojenčki in kako pridejo na svet, ampak da bi mene doletelo kaj takega! “Ni šans!” sem zavpila in stekla v hišo.

Zabarikadirala sem se vanjo, vrata in vsa okna zabila z deskami in cel teden me ni bilo na spregled.

Anica in Tomaž sta prihajala, a jaz sem samo vpila nanju: “Nočem odrasti! Nočem odrasti!”

Se ustavi, vzdihne ...

En dan sem potem odprla tista vrata in začela rasti.

Ko me je kdo po dolgem času srečal in se temu začudil, sem le brezbrizno odmahnila z roko: “Bo že minilo,” in šla domov po dve žlici sirupa proti kašlju.

Čeprav ni kaj prida pomagal.

Tiste dlake pod pazduho in še kje, ki sem se jih tako razveselila, še preden sem postala ženska, ker sem mislila, da mi raste brada, niti niso bile tako nadležne, ampak ko so mi začele poganjati prsi, pa res nisem vedela, kaj bi z njimi.

“Bodi srečna,” mi je rekla Anica, “jaz še nimam nič.”

“Kaj bom srečna,” sem ji rekla, “kaj bom s prsmi, če nimam mleka,” sem si jih stiskala in čakala, da bo kaj priteklo. “Nič,” sem bila razočarana, “niti za v čaj.”

Anica se je smejala, Tomaž pa se je za zaklenjenimi vrati pridušal, kdaj ga bova spustili noter.

In potem se je začela še ena grozota. Začela sem se drgniti. Nisem vedela, kaj je to. Kot da me srbi tam, ali kaj! Med nogami mi je postajalo vroče, vedno bolj vroče, in jaz sem drgnila in drgnila, in bolj kot sem drgnila, močnejše sem mislila na Tomaža. In ko mi je postalo že skoraj nevzdržno vroče in sem si pričela zamišljati predele Tomaževega telesa, na katere prej nikoli nisem pomislila, sta me oblila prelepa radost in zadovoljstvo, da se mi je zdelo, da letim.

Drugi dan sem rekla Anici: "Anica, bila sem v nebesih."

Zasmejala se je in mislila, da se hecam. Pa se nisem. Povedala sem ji. Skoraj do konca, ker je prišel Tomaž in potečnaril, kaj se zadnje čase samo šuntava.

Joj, jaz pa, ko sem ga zagledala – spomnila sem se njegovih delov telesa od ponoči –, sem vsa rdeča stekla v hišo. Morala sem izgledati kot rdeč semafor, rdeči lasje in še rdeča lica. Špegala sem skozi okno k njima in videla, kako Anica skomiguje na njegova vprašanja.

Stopila sem do ogledala in se pozorno pogledala.

Ali sem mu všeč?

Hm ...

Razmišlja, kakor takrat, in si vrta po nosu.

Takoj sem doumela, da imam premalo pegic, premalo rdeče lase, premalo različni nogavici in premale čevlje. Takoj sem se vrgla na delo. Natupirala sem si lase, gospod Ficko mi je dorisal še peg na lica, ustnice sem si namazala živo rdeče in obrvi sem si počrnila s sajami. Tudi nohte sem si pobarvala z rdečim svinčnikom in na čevlja sem si pritrčila veliki zeleni

pentlji. Glede nogavic sem se še posebej potrudila, na levo nogo štiri in na desno pet. In tako sem jih razporedila, da se je vsake malo videlo. Stopila sem do vrat in se ustavila.

Morala sem zaklicati: "Regiment, naprej, marš!" da sem se premaknila. Če si ne bi sama ukazala, bi obtičala med vrati in bi ne upala ven.

Tako pa sem smelo zakorakala na verando. Anica in Tomaž sta stala pri hrastu in me čakala.

Oj, kako sta ta dva pogledala!

Tomaž se je tako smejal, da je padel na rit. Anica pa tudi.

Mislila sta, da sem ju hotela nasmejati in sem se zato oblekla v strašilo.

Saj sem potem začela afne guncati in se smejati z njima, a v resnici mi ni šlo na smeh.

Prav te štorije se je spomnil, ko sva se nekoč potem, ko je že študiral, po naključju srečala v mestu. Bil je zelo presenečen, kako sem sedaj lepo urejena. Kakšno uro sva se pogovarjala na ulici. Čas je znova minil, kot bi pihnil. Potem je šel in mi obljubil, da se bo kmalu oglasil na obisk pri meni.

Pa ga ni bilo.

Potem se je zgodilo tisto z gospodom Fickom in srečala sem Boba, dobila službo v cirkusu in počasi se je moje življenje pričelo urejati. Vsaj tako sem mislila.

Potem je nekega dne pozvonilo. Bil je res on.

Srce mi je hotelo razčesniti od veselja. Ali od žalosti – saj nisem vedela.

Vem samo, da ni bilo nobenega drugega izhoda, nobene druge poti, le njegov objem, le njegov vonj, le njegova toplota. Kot balzam ...

A hkrati takšen pelin.

Preselil se je k meni.

“Saj tudi tu lahko študiram.”

In ni povedal nikomur. Ne sestri ne mami. Nikogar ni hotel prizadeti. Zato sva se potuhnila.

A svet je tako urejen, da pač nekoga moraš prizadeti, da si sam lahko spokojen. Saj ne zanalašč in iz zlobe. Včasih moraš iti brezbrizno mimo otroka, ki ti tišči prosečo rokico na cesti, a me razumete, kaj mislim? Nima vsak polne skrinje zlatnikov. In srca, ki bi razumelo in sprejemalo vse.

Pa čeprav sem vse naredila, da bi nama uspelo. No, le to sem pazila, da ne bi spet zanosila. Nisem mu niti povedala za tisto prej, na posledico najinega ljubljenja takrat na verandi. Saj kaj bi pa bilo? Samo sekiral bi se.

No, takrat sem se spremenila. V sebi in navzven sebe. Postala sem odgovorna. Zanj. Da je imel čisto in skuhan. Da je bil zadovoljen. Da je bil zadovoljen tudi, ko sva šla praznovat rojstni dan kakšnega njegovega sošolca.

Puder, mahagoni barva za lase, kostim in salonarji, ves ta rompompom. Bila sem maškara.

A ni mi bilo težko. Zanj bi storila še več. Kajti, še vedno, ko me je objel ... Ah, kaj bi vam pravila. Saj ste že dali kaj skozi, pa veste.

Seveda ni bilo dovolj.

Bil je sicer ponosen name in me je pohvalil, kako sem lepa, kako se znam obnašat – pametno spraševati in poslušati.

Nenadoma obmolkne. Nato ...

Veste kaj? Saj nisem neumna! Mogoče se komu zdi, da sem, toda kaj je neumnost? Neumnost je ne biti srečen, ko si lahko, in biti žalosten, ko ti ni treba.

Če vam paše juckat (*zajucka*) sredi polne ulice, kaj vas brigajo prezirljivi pogledi! In če se sankate poleti in kopate pozimi – pa kaj?! Pha, kakšna neumnost!!

Počni, kar ti paše, samo pazi, da koga s tem ne prizadeneš, in to je to! Recept za pametne glave!

Saj tega nisem sama pogruntala. Bobo me je naučil.

In jaz sem si nekega dne proti koncu tistega romantičnega pol leta na prste ene roke izračunala, kolikokrat sem bila srečna. Tako skromna v tej raboti še nikoli nisem bila.

Pogumno zavpije.

“To je zate, Pikapolonica Zmagoslava Marjetica Nogavička, veliko pre malo! Le kaj bi rekel tvoj oče kapitan Evrazij Nogavica, zamorski kralj, saj te spoznal ne bi!”

In sem se odločila. Šla sem v agencijo in kupila dve enosmerni ladijski vozovnici za otok Taka Tuka. Zavezala sem ju s pentljo in ju položila pred Tomaža, ko je prišel iz faksa.

Začudeno ju je pogledal.

“S kom pa greš?” me je vprašal.

Obstoji. Stoji ... Gleda nekam v daljavo. Čeprav se ji ustnice nekako vihajo v nasmeh, se ne nasmehne. To je bolj izraz nekega notranjega zadovoljstva nad sabo in močjo, ki jo je v sebi na novo odkrila.

Čez čas pogleda občinstvo in se resnično nasmehne.

Kaj sem pa mislila? Kaj bo? Čudež?

Ja – čudež! Saj je čudež tisto, kar ne more biti, kajne?

No, in ker ne more biti, ni bilo, zato je ne moremo govoriti o čudežu.

O, ta moj, moj, moj Tomaž. Vedno ga bom imela rada, vedno ga bom pogrešala.

On nas je brez zadržkov ljubil vse. A včasih to ni dovolj.

Saj kaj bi mu pa lahko bilo, če bi se poročil z mano in imel otroke?

Kaj je njegova mama imela takega proti meni?

Želela sem isto kot ona – da bi bil srečen.

In Anica ...?

Zaupal mi je, kaj jima je mama nekoč rekla zame: “Ta uboga sirota, vedno bo sama in nikoli ne bo znala živeti.”

Tomaž ji je rekel: “Pika nikoli ne bo zrasla!”

Branil me je. In je trdno verjel.

Neko noč, ko je ležal ob meni in sem čutila, da ne more zaspati, me je prešinilo spoznanje. Njemu je težje, da sem odrasla, kot meni. Nikoli ne bo mogel tega preboleti, zato me ne izpusti. Misli, da me mora paziti. Da ne bom zmogla sama. Jaz pa moram.

Pogledala sem ga in se nasmehnila.

Njegovo zlato srce se žrtvuje. Nisem veliko vedela o ljubezni in mogoče nikoli ne bom, a vem dovolj, da se dva skupaj morata imeti fajn, samo fajn.

To je na otoku Taka Tuka z zakonom zapovedano. In če slučajno ujamejo koga, da se v dvoje nima fajn, ga takoj deportirajo za eno leto v Severni Azerbajdžan, da na svoji koži doživi razliko. Oj, ti povratniki, da bi jih vi videli, ne le da se od takrat dalje imajo fajn ves čas z drugimi, še ko so sami s sabo, vriskajo.

Začutil je moj pogled.

“Čemu se smejiš, Pika?” mi je nežno rekel.

“Tebi, Tomi,” sem mu rekla.

“Kaj je?”

Pobožala sem ga.

“Vsaj zate sem srečna, da ne boš nikoli odrasel,” sem mu rekla.

Ni me razumel. Pa tudi ni bilo treba.

Naslednje jutro sem ga nagnala.

Ja, želela sem, da bi bil srečen.

Ko je odhajal, mi je rekel, da ni on kriv, da ga ne ljubim.

Nisem mu odgovorila. Nisem mu hotela povedati, da ga ne želim iztrgati iz njegovega sveta, da vidim, kako trpi, ker naju nihče ne obišče, ker mama ne govori z njim, ker me Anica ne mara več. Bil je tako dober fant, imel je srce za vse. Za vse nas. Vse bi nam dal. Bil je rojen za zdravnika. Nekoč ga je v temnem hodniku oropal neki nesramen poba. Tomaž mu je dal denarnico in septoleto, ker je oni zakašljajal.

Se zamisli, nato ...

Ja, mislil je, da ga ne ljubim, ker ga ženem proč.

Tisto jutro sem vstala in mu rekla tako strogo – morala sem, morala sem biti grda, da se ne zlomim, da si ne premislim, da mu ne padem okrog vratu

in ga zadržim pri sebi za vse večne čase, sebično in brezkompromisno. Rekla sem mu samo, da mora it.

Kako je gledal. Najprej ni razumel. Mislil je, da v trgovino, ali kaj.

“Spakiraj,” sem rekla. “In pojdi. Doma te bodo gotovo veseli.”

Tedaj je doumel. Nič ni rekel. Tiho je šel pakirat ...

Nenadoma izbruh – zajoče.

“Tristo kosmatih netopirjev, saj je vedel, saj je ves čas vedel in čakal na to!! Na to, da mu nekoč to rečem!! Na to, da ga jaz vrnem nazaj!! Na mojo besedo, na mojo moč!! Čakal je name!! Jaz pa sem morala zbrati vse, kar premorem, da ne umrem, ko mu to povem ...” (*Ji je hudo.*)

Nato bolj prisebno pove.

On je potem samo šel.

Dolgo sem gledala za njim na oknu.

Tisto popoldne je prišla Anica. Nič nisva rekli. Samo padli sva si v objem. In obe jokali.

“Kje je Ficko?” je rekla takoj, ko sva nehali.

Pokazala sem ji peresnico. “Tole.”

Začudeno jo je vzela v roke.

“Ni se dalo drugega. Sem ga hotela nagačiti, pa ga je preveč zdelalo.”

Ganjeno je gledala peresnico in jo božala. Spet sva jokali.

In potem sem ji povedala vse svoje dogodivščine zadnjih nekaj let, ko nisva govorili. Kako se je smejala. Pa saj je prav. To stanovanje je nujno rabilo smeh. Kar nekam svetlejšje je postalo in tudi meni je postalo lažje. Po dolgem času sem svobodno zadihala. In začutila, da sem ravnala prav. In da bova mogoče nekoč s Tomažem spet brezskrbna prijatelja. Saj se je tudi Anica vrnila. (*Radostno.*) Tu je bila! Saj nisem mogla verjet!

Nič ji nisem zamerila. Najbrž sva jo spravila v težko situacijo s to najino vezo. Bila je ljubosumna nanj in name. Saj mi je povedala.

Ko smo bili še pokavci, je Tomaž nekoč rekel, da se bo poročil z mano, Anica pa takoj, da se bo ona poročila z njim.

Jaz sem se nasmejala in rekla: “Zmenjeno, potem bomo vsi trije poročeni.”

Tudi Tomaž se je nasmejal.

Anica pa se ni nič nasmejala, le resno je rekla, da je Tomaž edini moški v njihovi hiši in ga ne bo nikoli pustila stran.

Zdaj se ji je zdelo, da je izgubila oba. Ona se z mamó ni kaj prida razumela, ona je bila tista, ki se je upirala, in Tomaž tisti, ki je ubogal. Sama je ostala in potem je jezo usmerila na naju. Tudi ona je odraščala. In vedela toliko kot jaz. No, mogoče malenkost več – menstruacija je vseeno ni tako presenetila. Vsaj neke stvari ji je mama pojasnila.

Opravičiti se je hotela in opravičila se je.

“Ni nobene potrebe,” sem ji zagotovila.

Rekla je, da sploh ni vedela za tega pol leta, da sva skupaj in to. Mislila je, da je Tomaž pač menjal flet, kot že enkrat, in da je to to. Imela je svoje probleme.

“Svoje probleme?” sem se takoj ustrašila.

“Ah, ne mislim tako,” je mimobežno odmahnila z roko. “Problemi niso nujno slabi.”

“No, sem se že ustrašila,” sem priznala.

“Poročila sem se in zredila,” je preprosto rekla.

Nasmejala sem se ji. “Vidim, ja, da te je nekaj več skupaj.”

“Kaj mi mar. Zdaj me to več ne moti. Midva z Karlotom sva se že odločila.”

(*Občinstvu.*) Najbrž vam je jasno, da je Karlo njen mož.

“Mi bomo družina buckastih. Pa kaj? Če komu kaj ne paše, se mu ni treba družiti z nami! Joj, Pika,” me je objela, “prvič v življenju sem srečna.”

Vesela sem bila zanjo.

“S tabo sem bila,” me je spustila in me strmo pogledala, “vendar drugače, če me lahko razumeš. Takrat, ko smo bili otroci, sem bila srečna ob tebi, zdaj pa sem ob sebi.”

Prikimala sem, da razumem, in ji popravila pramen las.

“In kaj pravi mama?” Ne vem, zakaj sem jo v tem trenutku prav to vprašala.

“Ah, pusti njo,” je spet odmahnila, kakor da je ni kaj briga, “tudi njej bi bilo lahko drugače, če bi le hotela. Adijo zdaj. Grem. Karlo me čaka.”

Ko je bila že na vratih, sem jo sunkoma poklicala. Obrnila se je in skočila sem k njej. Dala sem ji gospoda Ficka. Najprej ni hotela sprejeti, zatem pa so se ji oči zarosile.

Naslednji dan sem šla k dežurnemu, da pogleda, če mi ta njen zadnji objem ni zlomil kakšnega rebra.

Ni. Samo malo je bolelo.

“Tam višje, nekoliko nad rebri,” kot je rekel zdravnik.

“No, to sem pa že navajena,” sem mu rekla, oblekla zgornji del kostima in odšla. Dobesedno odšla.

Daleč, zelo daleč. Se mi zdi zdaj, ko gledam takole nazaj.

Vse sem hotela pozabiti. Nikomur se nisem javljala na telefon, nikomur nisem odpirala – razen mnogim moškim. Menjavala sem ljubimce. Skoraj vsako noč. Spala sem do popoldneva in potem sem se pedenala – bojne barve na obraz, kratko krilo, globok izrez, nova barva za lase ... Vse, da bi ugajala.

In sem. Da bi vi videli! Povsod so se obračali za mano, in to mi je začelo goditi. Vsak se je želel pogovarjati z mano. Bilo je tudi veliko starejših moških, ti so znali še posebej lepo govoriti. Tudi poročenih. Pri nekaterih sem celo za kratek čas živela – seveda ne pri poročenih; spet drugi so mi ponujali denar – vzela sem ga, kaj me briga. Končno je tudi meni kdo kaj podaril.

Malega moža nisem videla že nekaj mesecev, a toliko sem še bila prisebna, da sem mu plačala hlev. Tako sem imela tudi za najemnino.

Moram priznati, vseč mi je postajalo takšno življenje. Nikakršnih skrbi, nikakršnih opravkov same s seboj. Nihče od teh moških ni želel Pike. Želeli so to privlačno mlado damo. No, sicer pa sem si že od nekdaj želela postati dama, že od tiste prve in zadnje čajanke pri Aničini in Tomaževi mami, ko me je povabila samo zato, ker je mislila, da bo potem s svojimi prijateljicami imela več miru pred otroki.

O, saj so spraševali. Kje so moji starši, kje sem se rodila, kaj počnem ...

Odgovarjala sem, da je moj oči Karlo zdravnik, mama gospodinji v veliki prazni hiši, in da študiram pesništvo.

“A to se da študirat?”

“Ja, če si dovolj vztrajen. Tako dolgo sem stala pred medicinskim faksom, da so me vzeli.”

“Ja, pa menda, na medicinskem faksu je smer pesništvo?” so bili skeptični.

Jaz pa sem flegma odgovorila: “Kaj pa, saj se vendar pesništvo ukvarja z zadevami srca, kdo bi pa ta organ poznal bolje od zdravnikov? Naučijo te, iz katerega predela srca moraš črpati navdih, kaj storiti, če ti ga zmanjka ...”

“Kaj storiti, če ti ga zmanjka?”

“Zaljubiš se.”

Nekateri so hoteli kaj več. Nekateri so se kujali, da sem nedostopna, bili so tudi takšni, ki me niso razumeli, vsem pa sem se zdela lepa. Vsi so v meni videli nekaj posebnega. In to je bilo tisto, kar sem potrebovala. Vsrkavala sem vsako lepo besedo in vsako nežnost in se oklepala tisočih objemov. Seveda nobeden ni bil Tomažev, pa tudi očkov ne. Pa tudi mamin ne, čeprav si njenega nisem zapomnila. Vem pa, da je gotovo bil najlepši objem vseh objemov.

Takrat sem se tudi nehala pogovarjati z njo. Marsikaj sem takrat nehala, ja.

In tako je en dan prišla.

Se nasmeji občinstvu.

Nee, ne bojte se! Ni bila zombi. Ni se spustila dol z oblakov.

Prišla je ... ker ...

Obraz se ji pomrači.

Ker je bila živa.

(Vzklíkne.) Si zamislite ta šok!!

S kom pa sem se potem jaz pogovarjala tja gor?! Kdo mi je od tam svetoval?! Po mojem se tam nad oblaki silno zabavajo vsakokrat, ko pogledam gor in se potožim. Kaj če se je kak angel oblekel v mojo mamo in se zafrkava z mano?!

O, si lahko mislite, da to ni bil prijeten občutek.

Ja, mama je prišla. In to tako enostavno, da bolj ne bi moglo biti.

Ko je zvonilo, nisem odprla. Nikomur nisem več odpirala. A ona me je počakala na hodniku. Ko sem se čez nekaj časa odpravila od doma, sem za svojim hrbtom zaslišala:

“Pikapolonica!”

Čisto nov, a nekako tako zelo znan glas.

Obrnila sem se in zagledala gospo rdečkastih las, sila elegantno in s takšnimi čudovitimi pegami na obrazu, da sem samo naredila: "Ah ...!"

"Pikapolonica," je ponovila.

A jaz sem pristopila, buljila sem v te njene čudovite pike na obrazu, toliko da nisem dvignila roke in se jih dotaknila ... "A so prave?" sem radovedno vprašala.

"Saj jih imaš tudi ti, Pikapolonica Zmagoslava Marjetica Nogavička."

Hvala bogu, da takrat nisem bila napudrana, saj sem samo smeti dol nesla. Ampak tedaj me je prešinilo.

"Kako pa veste moje ime?"

"Jaz sem tvoja ..."

Tukaj jo je ustavilo, čeprav se je najprej zdelo, da bo čisto gladko povedala.

"Kaj?" sem vprašala.

“Tvoja ... mama. Jaz sem tvoja mama,” je nato lepo, zvonko ponovila.

“Mama ...?” sem zazijala. “Kako si pa prišla dol?”

“Kako dol?”

“Z oblakov,” sem ji pokazala. “Ker se nisem več hotela pogovarjati s tabo?”

“Aja, ti, revica, si mislila, da sem mrtva,” me je ganjeno pogledala.

“Ne pravite mi revica!”

“Oprosti,” je rekla.

Gledali sva se. Hčerka in mati. Obe pegasti.

Prišel je hišnik in veselo pozdravil.

“O, to pa je najbrž tvoja mama, Pika,” je rekel in mami še posebej veselo pomahal ter nato odbrzel po stopnicah navzdol.

“No, najbrž sva res v sorodu,” sem zavzdihnila in se delala, da mi ni preveč mar. “A greva noter?” sem jo povabila.

Pokimala je in že sem odklepala vrata.

“Prijazen gospod,” je rekla, ko je vstopila, in s tem mislila na hišnika.

“Gospod Ficko ni ravno takšnega mnenja.”

Tako. Bili sva notri. Strah me je postalo. Strah biti sama z mamó. Z mojo mamó z oblakov!

“Ste res moja mama?”

“Res, res,” mi je prikimala. “In tikaj me. Saj sem tvoja mama.” Pri tem drugem stavku se je nekoliko narejeno zasmejala, kot da si ne drzne čisto od srca.

“Mama,” sem jaz počasi začela, “a si res prava?”

Počasi se mi je začelo svitati, kaj to pomeni, in nisem mogla verjeti.

“Prava, prava, kakšna pa naj bi bila?” mi je pokimala.

“Vsa bela in sijoča, s krili, če je le možno. Tako te imam v mislih.”

Zdaj se je zasmejala od srca. "Ljuba Pika, pa nisem. Sem iz mesa in krvi. Tako kot ti."

"In kje si bila?"

"Zapustila sem te, Pika. Bila sem mlada in neumna. Stara sem bila toliko kot ti sedaj."

Gledali sva se, gledali ... In jaz sem vse bolj spoznavala svojo mamo. Bila je moja mama. Ona je molčala, jaz pa ne. Z očmi sem vriskala. Moja ... MAMA! Si lahko mislite.

Stekla sem k njej in jo strašansko objela.

"O, mama, kako si bila neumna!" sem dahnila.

"Vem, dete, vem," me je nežno pobožala.

"Veš, koliko si zamudila!"

"Vem," je rekla, "vem," in zajokala.

Nato nenadoma prične govoriti, kakor da je več nič ne gane, a vseeno nekoliko preveč flegma, da daje slutiti, da temu ni ravno tako.

Potem sva malo pojokcali, si izmenjali telefonske, naredila sem palačinke, ji zmasirala vrat, ker je bila tako napeta, in ona mi je povedala, kaj jo je prineslo. Po vseh teh letih.

“Postala si prava mlada dama,” je začela. “A zdi se mi, kot da te že od nekdaj poznam.”

Pozna? Halo? Pozna ...? Mama, da me pozna?

Tisti v mojo mamo oblečeni angel tam zgoraj ve o meni veliko več kot moja lastna mati.

No, saj potem se je izkazalo, da nekaj vendarle ve.

Ker me ni našla v Čira Čari, je pozvonila pri Helgi.

Krasno! sem si mislila.

Toda Tomaževa mama ji je o meni začuda povedala same lepe stvari.

“A mislite gospo Helgo vizavi moje Čire Čare?” nisem bila prepričana, da misliva isto.

Prikimala je in me takoj popravila: “Ljubi otrok, nehaj že s tem – lastne mame pa ja ne boš vikala!”

“Kaj vem,” sem rekla, “zdaj vse vikam. Taki časi so.”

Potem mi je povedala, da je oče umrl. Prinesla mi je njegovo pipo za spomin in še en kovček z zlatniki.

“Torej sem zdaj kraljica otoka Taka Tuka,” sem resno spoznala in začela hlastno pakirati.

“Kaj pa delaš?” je začudeno vprašala.

“Pakiram, menda,” sem odgovorila. “Vladati je velika odgovornost in jaz se tega mislim lotiti pošteno, pa čeprav zaradi tega čisto zrastem ... do neba ...”

Nato me je ustavila. Prijela me je za roko in ustavila.

“Pika, Evrazij je umrl že dolgo tega.”

Gledala sem jo.

“Ni res, mama, ni res,” sem se ji iztrgala.

“Pa je, saj veš ...”

“Ni. Na Taka Tuki nihče ne umre. Tam tiste, ki umrejo, obtožijo veleizdaje in jih naženejo z otoka. In potem morajo živeti tukaj v tem svetu. Se mučiti, postati odgovorni in odrasli! V službe morajo hoditi, ne smejo se več igrati in ... in ... in ...!” (*Vsa iz sebe vpije zadnje besede.*)

Te zadnje stavke sem že vpila. Nikoli prej nisem vpila, razen če sem želela, da bi se me daleč slišalo. A zdaj temu ni bilo tako. V bistvu sploh nisem želela, da bi me kdo slišal, a sem vseeno vpila.

In to na lastno mamo.

A ni nič rekla. Le gledala me je. Čeprav bi lahko rekla, da sem v njenih očeh čutila veliko bolečine, ne bom, ker nočem govoriti samo o žalostnih rečeh. Rekla sem:

“Mah, saj se niti ne morem vrniti tja.”

“Zakaj ne?”

“Ker bom obtožena veleizdaje, ker sem tu,” sem rekla in sedla ob kovčku na tla.

Sedla je k meni.

“Nočem narediti očku sramote.”

“Ti moja pogumna deklica,” je rekla in me objela.

“Mama ...”

“Ja ...”

“Zakaj si prišla?”

Spustila me je. Razmišljala in si grizla ustnico. Naposled je dejala ...

“Ker včasih sanjam.”

“Kaj sanjaš, mama?”

“Tebe,” je rekla in trudno vstala.

“Zdaj grem.”

“A boš še prišla?”

“Ne.”

Gledala je proč. Počasi se je premaknila.

“Mama,” sem ji še rekla, ko je že bila pri vratih.

Tako čudno je ta beseda zazvenela v zraku. Zasedrala se je med naju. Videla sem presenečenje v njenih očeh. Ni vedela, kaj bi z njim.

“Nikoli nisem bila mama,” je nekoliko žalostno rekla, ali pa sem samo jaz tako začutila, ker sem si to želela.

“Mama,” sem ponovila, “pa si me kdaj objela?” In s tem mislila na takrat, ko sem bila še tako mičkена, da si še nisem mogla zapomniti. Vedela je, kaj mislim.

Stala je tam za trenutek in gledala. Pojma nimam, kam. Obrnila se je in odšla.

“Adijo, Pika.”

Vedela sem. Nikoli me ni.

Nikoli me ne bi mogla zapustiti. Če bi me enkrat samkrat objela.

Vem.

A zdaj je odrasla. In zdaj ima moč. Čeprav me sanja ...

Zakaj moram to jaz razumeti? Zakaj moramo otroci razumeti toliko stvari namesto staršev?

Oni nečesa niso sposobni in potem moramo mi razumeti? Kaj mi pomaga razumeti, ko pa nič ne more pregnati vse te žalosti v meni, da sem živela brez nje. Prej je ni bilo, ker sem mislila, da je umrla, in to je bilo enostavno, kdo pa more zameriti smrti? Kljub vsemu sem živela z njo in jo imela rada. Bili sva skupaj, ona tam zgoraj in jaz tu spodaj.

Sedaj sem pa ostala brez nje.

Eh, kaj? (*Ji očke zasijejo.*) Je pa očka šel gor! (*Pogleda gor.*) A ne, ti stari morski volk?! Najbrž si mi ti ves čas pomagal. No, zdaj se ti ni treba več oblačiti v angela. Slišiš?! Evrazij Nogavica, strah in trepet sedmih morskih oceanov!

Obmolkne. Čez hip prične ...

Po tistem, ko je mama še zadnjič odšla, sem morala ven. Ven na sprehod. Čeprav je lilo kot iz škafa. Še posebej lepo sem se popedenala, niti ene pege se ni videlo, vam povem, in kostim, ki sem si ga oblekla, je bil zadnji vrisk mode. Vzela sem taksi in zavila direktno v lokal, za katerega me je nekoč Tomaž opozoril, da v njem izginjajo ljudje.

Naročila sem si viski in prvič v življenju poskusila alkohol.

In potem sem ga še drugič. In tretjič. In četrtič. Petič ... šestič ... sedmič ... In potem nisem več štela.

Vem samo, da me je nekdo, ko sem se zavedela, držal za vrat. Ni bil en sam. Eno roko sem že imela priklenjeno na posteljo, z drugo mi je ravno hotel storiti isto.

“Kaj počneš, kolega?” sem vprašala možaka, ki mi je sedel na prsih.

“O, mala je prišla k sebi,” je rekel pajdašu, ki je stal ob mojih nogah pred posteljo.

“Še bolje,” se je zarežal ta, “bo več užitka.”

Prvo, kar sem opazila na tem drugem, je bila njegova neverjetna porašččnost. Po vsem telesu – no, najbrž, pod spodnje gate mu nisem videla. Bil je namreč samo v spodnjicah. Iz nosa, ušes, priseгла bi, da še iz ust, so mu štrlele kocine.

Medtem ko mi je sedeči na meni priklenjeval še drugo roko, sem rekla kosmatincu: “Kako ste lepi. Poznam en cirkus, kjer bi vas zagotovo rade volje takoj zaposlili. Za polni delovni čas.”

Stopil je k moji glavi in mi pokazal odprt pipec. “Mala, ne zafrkavaj.”

“Res,” sem mu pokimala. “Tam je šef moj prijatelj Bobo. On se mora obleči v kostum opice, da zabava občinstvo. Vam se ne bi bilo treba.”

Tedaj je zamahnil z nožem proti meni, a ga je roka prijatelja ustavila v zraku.

“Čakaj,” je rekel. “Potem,” mu je potrpežljivo namignil. “Potem ji bova narisala zemljevid na obraz,” se je najbrž pošalil, ker sta se oba zarežala in kosmati je pospravil pipec.

Nato sta me pričela žgečkat. Joj, sta me žgečkala, da nisem več mogla prenesti. Osvobodila sem se tistih lisic, ju vrgla na posteljo in ju potem jaz žgečkala. Neusmiljeno, kot sta ta dva kujona mene – naj občutita, kako je to.

Tako sta se smejala, da so sosodje poklicali policijo in ti so vdrli noter ravno, ko je bilo najlepše. Sem ju že držala za podplate in se pripravljala, da ju pokončam ...

Peljali so nas na postajo, izprašali kaj in kako se je zgodilo, si vse zapisali, njiju dva obdržali, ker so ju baje že dolgo pogrešali – najbrž so se imeli marsikaj pomeniti, ker se že dolgo niso videli –, mene pa napotili domov. Ven na dež.

Nisem vzela taksija, čeprav nisem imela dežnika. Že čez minuto sem bila premočena do kože. A niti nisem čutila. Razmišljala sem.

O vsem ...

O mami, očku, Tomažu, gospodu Ficku, Malem možu, Anici in svetovalki, o odraslosti, o teh dveh kujonih, ki sem ju nocoj srečala, in si obljubila, da nikoli več ne bom poskusila alkohola.

Najbrž zato, ker me bolela glava in me je sililo na bruhanje. Na nekem vogalu nisem več zdržala in sem se izbruhala v koš za smeti. Saj vem, da se ne spodobi, ampak kaj naj. Nisem več zdržala. Saj ne bom več pila!

No, potem mi je bilo bolje.

Razpela sem si lase in začela čofotati po lužah.

Uj, kako je špricalo! Mimoidoči so se umikali, jaz pa kar nisem mogla nehati. Ustavila sem se pred izložbo in se pogledala. Kana se mi je z dežjem vred začela izlivati za vrat. Nekaj rdečkastega je zasijalo v temnem in oblačnem dopoldnevu.

“O, kam si pa ti izginila?” sem zaslišala za seboj glas.

Obrnila sem sem se in ga zagledala. Moj najljubši šef, Bobo pritlikavec.

“Živjo, Bobo!”

Premeril me je od peta do glave in presenečen rekel:

“Pika, kje je tvoja nogavica?”

“Kako to misliš?” sploh nisem poštekal, sploh ne razumela.

“Imaš nogavice iste barve,” je pokazal na moji nogi. “Kje imaš tisto drugo, drugačno?”

Kako me je v tistem trenutku postalo sram, tega vam ne morem povedati. Tako vrhunsko sram. Sesedla sem se v bližnjo lužo in tako zajokala, da je bila v trenutku še enkrat večja.

Najbrž sva bila kaj čudna slika. Jaz v kostimčku po zadnji modi na ta zadnji se cmerim v luži, in on, mali možic, stoječ ob meni, držeč mi dežnik.

A jaz sem jokala reko.

In moram vam povedati, marsikaj je takrat tista povodenj odnesla. Saj ne vem, kam. Najbrž obstaja nekje eno veliko morje žalosti, ne morje, ocean, v katerega se stekajo vse naše bolečine in razočaranja, in kdor tam pljuje, se mi tako smili, tako smili.

Se za trenutek zamisli, nato nadaljuje.

Čez čas mi je pomagal na noge in me pospremil domov. Po poti sva se še menila.

Je rekel, da me ne bi nikoli prepoznal, če ne bi tisti rdeči pramen zabliskal skozi dež.

“Z druge strani ceste sem te opazil,” mi je rekel.

“A sem se tako spremenila?” me je zanimalo.

“Zelo,” je rekel.

“Na bolje?”

In je bil tiho. Nič ni odgovoril.

“Kje so tvoji lepi rdeči lasje?!” je vzkliknil. “In pege?!”

Povesila sem glavo.

“S pudrom sem jih skrila,” sem tiho rekla.

Začudeno je zmajal z glavo.

Nato nenadoma stopi nekam v kot, se objame z rokami, prične zibati in ponavljati ...

Z mano je nekaj narobe, z mano je nekaj narobe, z mano je nekaj narobe ...

Dvigne glavo in stvarno pove občinstvu.

Imela sem v glavi malega možica, ki mi je to ves čas govoril. Pa ni bil Bobo. Bil je nekdo, ki je prišel na obisk iz sveta, ki se ravna po zunanji podobi – bil je njihov tiskovni predstavnik in ves čas mi je predaval tam notri. A jaz ga sploh nikoli nisem razumela in ne hotela.

Začelo se je, ko sem morala odrasti. Saj prej sem oboževala svoje pege, svoje ognjene lase, svoje šolne kot čolne, svoja pisana oblačila in svoji dve različni nogavici – ni bilo lepšega bitja na tem svetu, sem pomislila vsakič znova, ko sem se zagledala v ogledalu. No, mogoče le Tomaž.

Živela sem srečna v svojem svetu. In nekega dne sem ga morala zapustiti in takrat je prišel ta nezadovoljni mali možic v mojo glavo in mi vse pohištvo tam notri narobe obrnil.

“Le kako naj grem taka na večerjo k Tomaževi mami, da bo sprejela čudaško Piko za sinovo ljubezen?” sem mislila.

Tako se je začelo.

Ampak kako naj me ima nekdo iskreno in v resnici rad, če sem ves čas nekdo drug? Kar pomeni, da se še sama nimam rada.

Spremenila sem se zavoljo drugih, izgubila moč, izgubila sebe? Zakaj?! Da bi bila sprejeta?!

Klinc pa tako sprejemanje!

To je le ovoj, lepo zapakirano darilo! Vsebina je važna!!

Kdor me ima v resnici rad, me bo imel rad takšno, kakršna sem!

Uboga, izgubljena avša. In to mi je Bobo pokazal. On niti enkrat ni podvomil, da je najlepši in najboljši človek na tem svetu. In dokler s tem nikomur drugemu ni hotel nič slabega, mu ne moremo ničesar očitati. On sploh ni pogrešal naše velikosti. Nasprotno – njemu se ves čas zdi, da smo normalno odrasli preveliki. On je velik kot osemletni otrok.

“Ali otroci niso srčkani?” rad pove.

Poglejte živali, ki jih imamo za grde: kače, kuščarje, netopirje, gosenice, gliste, muhe, pajke, mrhovinarje, morske spake ... Vse te valijo, izlegajo, kotijo mladičke in se ne ubadajo z njihovim videzom. In ne s svojim. Ližejo jih, da jih umijejo. Mi ljudje pa smo že zdavnaj nehali lizati svoje mladiče. Raje jih kopamo v umetnih kemičnih preparatih, ki jih masovno proizvajajo tovarne in nam jih prodajajo preko medijev skupaj s popolnim videzom. Kakšen nateg!

Ljudje nimajo samo telesnih hib, obstaja prostor, kjer se hibe množijo kot gobe po dežju: Naše buče. Naše glave, ja. Uj, koliko tega je skritega tam notri! Skritega za našimi skrbno postavljenimi zidovi, za našim bliščem iz obleke, lepega vedenja in ličil.

Telesna hiba ni hinavska hiba. Ne moreš je skriti. Če pa ti manjka kolešček v glavi, more pa le rentgen pokazati. Pa še to ne. Ni takšnih žarkov, ki bi fotografirali človeško neumnost! O, koliko vas ima kaj ‘nenormalnega’ v glavi! Naj si vas ogledam.

Si ogleda publiko in prepričano prikima.

Aha, že vidim. Vidim ... Uživajte v tuji drugačnosti, smejite se tuji drugačnosti. Ampak le kako? A poznate drugačnost? A imate izkušnje z drugačnostjo? Kdo pa nima v družini čudaškega strica, ki se oglašja kot kukavica (*naredi "Ku ku!" kot kukavica*) sredi glavne ulice, ali pa razpira plašč v temnih hodnikih? Kdo od vas nima tete, ki po cele dneve šiva nemške ovčarje v gobeline ali pa kopiči prašek, moko, olje in sladkor povsod po stanovanju, za vsak primer, če bo kdaj vojna?

Nekdo od vas ima bolestinno potrebo po čistoči, po tem, da so geli za tuširanje in šamponi v kopalnici vedno obrnjeni z etiketo v pravo smer; nekdo skrbno zaklepa vrata in potem še sredi noči hodi preverjat, ali so res zaklenjena; nekdo bljuva hrano, še preden jo poje; nekdo je vsak dan pri zdravniku in ga zbuja tudi ponoči iz najlepšega sna, če je treba. Je tu med vami kdo, ki nikoli ne stopi na črto, kdo, ki mimogrede šteje svetilke ob cesti, kdo, ki vsak dan glanca avto do prozornosti; kdo, ki si stiska mozolje, četudi je že prišel do kosti; kdo, ki ga je strah teme; kdo, ki se boji, da ne bo sprejet v vsedruščino spodobnih in popolnih ljudi in ga bodo izobčili, le zato, ker ne zna izgovoriti rrrrrrrrrrrrrr-ja.

Se naredi norko. L!! Liba leže laci lep!

Pa kaj?

Smejite se. Le dajte, ja. Smeh je nedolžen, smeh je pol zdravja. Ostalega pol pa jok.

Pika je pač zrasla – vsaka Pika zrasede – in neumnosti so morale proč, treba je plačevati račune, treba se je vklopiti v tole tako imenovano družbo.

Družba ste vi. In jaz bi morala soditi med vas. Sedeti sedaj tukaj z vami, med vami, z ramo ob rami – spodobna in na zunaj popolnoma enaka vam – in se smejati zdaj nekemu tule na odru, ki počne lumparije. Saj na odru jih je dovoljeno početi, kajne? Oder je oder, življenje je življenje.

Debelost, naglušnost, akne, krive noge, velika rit, velik nos, rezget, plešavost, potenje, jecljanje, kratka pamet, brez ritma, brez posluha ... Tisoč in tisoč napak, ki jih skušamo skriti, zakriti, se jih iznebiti! In to samo

zato, ker nam na televiziji vsak dan kažejo te računalniško obdelane suhe prekle, ki se bodo zdaj zdaj prelomile, kako so srečne in ljubljene, zelene in uspešne!!

(Glasno zakliče.) Larifari!! Larifari, pravim jaz!!!

Vsi ste lepi – od prvega do zadnjega!!!

Vi, vi, vi, vi ...! *(Kaže z roko po občinstvu.)* Mah kaj, tikala vas bom! *(Se v trenutku odloči in spet kaže z roko po občinstvu.)* Ti, ti, ti, ti, ti ...! VI VSI! Vsi ste VRHUNSKI!

Zaobjame z roko ves avditorij, kaj avditorij – ves svet!!

Poglejte naravo – tam je vse lepo. In vse uspešno. Vse živi in žubori in si ne želi kar tako smrti, ker pač faše tisti dan en navaden herpes! Tam vse želi živeti!!

Dandanes velja za eno večjih hib imeti dobro srce. Ah, takšnega samo izkoristijo.

Hm ... *(Se zamisli.)* Najprej si otrok in nebogljen, nato odraščáš in si spet nebogljen – razpet med otroštvom in odraslostjo, in potem si odrasel. Ja, a kot odrasel si bogljen? Saj se tako reče, a ne – nasprotna beseda od nebogljen mora biti bogljen. V takatujščini se reče odraslemu *snaka uaka*. To pomeni 'velik otrok'.

Jaz sem kakor kdaj. Včasih bogljena, včasih pa nebogljena. In naj vam priznam, da mi včasih tudi paše biti nebogljena, ker takrat me Bobo tolaži, in to mi silno paše.

Ja – naj vam povem – dobite si nekoga, ki vas bo tolažil. To se splača. Potem tudi nebogljen ni problem biti.

Se ustavi. Zadihana ... Molči. Nato čez čas kar zamenja temo.

Neki dan pa presenečenje. Helga na telefonu. Ona me je poklicala. Naj se kdaj kaj oglasim. Skoraj sem padla na rit. A tako prijazna je bila po telefonu, da sva se že naslednji dan domenili, da jo obiščem, čeprav se nisem nič kaj rada vrnila v stare kraje.

Celo uro sem stala pred Čira čaro. Kako je bila lepa! Da mi je sapo jemalo. Obnovili so jo. Na sveže prepleskana, s čisto novo rdečo streho in popravljen modro ograjo je kraljevala celi ulici. Na vrtu so se igrali otroci s psom in ga tuširali z dolgo cevjo. Na verandi sta v gugalnici sedela starša – morala sta biti starša, saj sta vsake toliko s tako ljubeznijo pogledala svoje na vrtu, da so mi prilezle solze na oči. Obrisala sem jih in pogledala gor k svoji mami.

“Oprosti,” sem ji rekla, “včasih postanem malo huda nate, le včasih.”

Odtrgala sem se od vile in zakoračila k Tomaževi hiši. Zdela se mi je manjša kot včasih. A še vedno tako urejena. Pozvonila sem in odprlo se mi je.

“Zdravo, teta Helga,” sem jo prijazno pozdravila.

Zdrznilo jo je. Mogoče zato, ker sem jo prvič poklicala po imenu. Takoj sem jo potolažila.

“Nič ne skrbi, saj vas bom vikala, teta Helga.”

Nato me je povabila noter in pogovarjali sva se vse mogoče.

Videla sem, da živi sama. Vse je bilo tako lično in čisto, vse do potankosti postavljeno na svoje mesto – kar srh me je spreletel ob tem redu. Kot da bi vse stvari v tej hiši oznanjale, da tukaj ni nikogar, ki bi kaj premikal. In niti pikice prahu. Stekla na oknih so se svetila, kot da bi jih ravnokar pripeljali iz trgovine.

Opazila je moje poglede in, kot da mi bere misli, rekla: “Veliko časa imam za čiščenje.”

“Tomaž in Anica prideta?”

“Redko. Tako sta zaposlena, Tomaž s študijem in Anica z ...” Tukaj je za trenutek zastala in nato dokončala stavek: “Z možem.” Vzdihnila je, vstala in nama nalila kave. Jaz sem previdno vzela piškot s pladnja. Nasmehnila se mi je.

“A si ne boš nabasala sladkarij, kolikor gre?” se je prijazno spomnila mojih razvad izpred let.

“Ne,” sem ji vrnila nasmeh, “to je bilo včasih.”

“A si končno odrasla,” je povedala bolj kot ugotovitev in manj kot vprašanje.

“Najbrž,” sem ji prikimala.

“Škoda,” je zavzdihnila.

Začudeno sem pogledala. Mislila sem, da me zafrkava. Vrnila mi je pogled. Bil je drugačen.

In potem se mi je razodela – govorila je in govorila. O svojem srečnem otroštvu, o prečudoviti mladosti in njeni silni ljubezni. Njen oče je bil pilot

in jo je že kot otroka naučil pilotirati. Bila je najmlajši pilot v zgodovini letalstva in z vragolijami, ki jih je znala početi s svojim enomotorcem v zraku, ji ni bil kos nihče. Bila je na radiu in televiziji, po časopisih in reklamah. Bila je zvezda in uživala je v vsakem trenutku. V šoli ji je šlo kot po maslu, plesala je cele noči, bila oboževana in želena od stotine kavalirjev, a nihče ji do takrat še ni ogrel srca. Bilo je preveč vsega in ona je bila v samem centru vsega, posebna in drugačna, vzor in želja. Zdelo se ji je, da je svet en sam prizor sreče, v katerem je ona glavna igralka. In ko se je zdelo, da lepše več niti ne more biti ... ga je spoznala.

Letalskega inženirja Edmunda, Tomaževega in Aničinega očeta. Bil je zvezda svojega filma. Mlad, lep, postaven in nadarjen, uspešen. In plesal je kot bog!

Tu so se Helgi oči kar zaiskrile. Prav videla sem, kako jo je spomin pogrel tam notri v prsih. A bil je le hip, ki ji je razsvetlil oči. Red se je znova pojavil v njih.

“Mogoče te obremenjujem s temi stvarmi, Pika?”

“Ne, ne,” sem hitro povzela, “kar nadaljujte, zanimivo je.”

“Ah, saj ni več kaj.”

Nadaljevala je s kratkimi, ostrimi stavki, kakor da hoče res pokazati, da se je reči, ki jih govori, ne tičejo več kaj prida.

Zaljubila se je in se poročila. Prva leta, ko so se rodili otroci in so se naselili v novi hiši, so še bila kot v pravljici. Pustila je letenje in se vsa predala družini. Nato pa je nekega dne spoznala, da z Edmundom ne živita v istem filmu. Da obstaja zanj še kaj drugega.

“Ne bom ti opisovala, kaj in kako naj bi to pomenilo,” me je na kratko potrepljala po roki in po tonu njenega glasu je bilo slutiti, da se je spominjati preveč boleče. Nadaljevala je ...

Nikoli ji ni bilo treba odrasti. Do tistega dne, ko je Edmund odšel. Nikoli niti ni prav vedela, zakaj. Ni samo odšel iz hiše, odšel je iz države. Bil je pustolovec in kot tak je najbrž tudi končal. Nazadnje je slišala, da je v Kongu.

“Aha, v Indiji,” sem se naredila pametno.

“Ne, v Afriki.”

“A ni Kongo v Indiji?”

“Kolikor jaz vem, je že ves čas v Afriki.”

“No, potem pa sta dva,” sem ji prepričano zatrdila.

Njen mož je vedno živel svoje življenje in se ni oziral na nikogar. Ampak bogve, če je bil srečen. A smo lahko srečni, če pozabimo na druge ob svoji poti – se je vprašala. Še posebej tiste, ki nam nekaj pomenijo.

“Izkoristil me je, ali lahko to razumeš, Pika?” me je prodorno pogledala. “In moja največja težava je, da ga ne morem nehati ljubiti. In tako bom nekega dne umrla in še vedno ga bom ljubila, čeprav si tega ne zasluži.”

“Tudi moj oče je bil pustolovec,” sem ji vskočila v besedo. Morala sem. Vedno bolj hudo mi je postajalo ob njeni pripovedi.

“Vem,” mi je rekla, ni bila huda, “na otoku Taka Tuka, mar ne?” se je spomnila.

“Ja,” sem pokimala in odvrnila pogled. Nisem hotela, da bi videla laž v mojih očeh. Ker je bila velika.

Potem mi je povedala, da je ona moji mami dala moj naslov v mestu, ker je pri njej pozvonila, ko me je iskala v vili Čira Čara.

“Ja, poznate mojo mamo,” sem rekla in v ustih začutila grenkobo.

“Žal mi je, Pika,” je preprosto rekla.

“O, saj vam ni treba biti,” sem pohitela. “Moja mama je ves čas pri meni. Očka tudi.”

“Kaj pa Tomaž?”

Zdaj sem utihnila.

A je ona nadaljevala. “Zato mi je žal. Zate in za Tomaža.”

Nejeverno sem jo pogledala. Saj to je takoj začutila, kakor da mi hoče razložiti, je povzela: “Pika, tebe nihče ne sme spremeniti. Ti si upanje.”

“Upanje?” sem vprašala in nisem vedela, o čem to ona.

“Upanje, da se tudi odrasli lahko veselimo tega sveta in se v njem igramo, iščemo lepoto v drugačnosti. O, kako sem ti podobna, pojma nimaš! A sem notri v duši tako zakrnela, da ne zmorem več nazaj. Dovolila sem si, se prepustila žalosti, ki me je ves čas jedkala in me počasi spremenila v nezadovoljno staro gospo. A če bi imela tvojo moč ...”

“Nimam več moči, že zdavnaj ...” sem jo hotela opozoriti, a je že nadaljevala po svoje ...

“Samo nevoščljiva sem ti bila, ljuba deklica, nič drugega, samo grdo nevoščljiva.”

Tako lepo me je tedaj gledala. In skozi tiste rosne oči je sijala punčka, ki je letela, še preden je shodila.

“Oprosti,” je tiho rekla.

Dolgo sva sedeli v tišini. In bilo je mirno. Popoldansko sonce je metalo oranžne jesenske sence po pohištvu in skozi okno se je slišalo veselo čebljanje otrok pred sosednjo hišo. Pogledala sem tja. Vila Čira Čara se je zlatila v počasi odhajajočem dnevu.

Zmeraj bo tam.

In bilo je čudovito misliti na to.

Prešla bodo leta in zmeraj bo tam. Nove pomladi bodo prišle in nova poletja, jeseni in zime, toda na njenem vrtu se nikoli ne bodo nehali igrati.

Ko bo pomlad, bodo plezali v votli hrast, kjer raste limonada, igrali se bodo iskalce stvari in jahali na Malem možu. Sedeli bodo v leseni omari in si pripovedovali povesti. Mogoče bodo tudi kdaj odpotovali na Taka Tuka pozdravit tamkajšnjega kralja Evrazija Nogavico in ta jim bo pripovedoval neskončno zanimive zgodbe o deklici, ki ni nikoli odrasla.

Vzdihne. Molči. Čez čas ...

Helga mi je povedala še nekaj – nekaj, česar ne bom nikoli pozabila.

“Beseda odrasti ne pomeni, da naj bi bil človek odrasel, ko neha rasti s telesom,” je rekla. “Rast je nekaj, kar traja od rojstva do smrti in se dogaja v nas, v naših dušah.”

“Vi ste kdaj odrasli?” sem jo vprašala.

“Reci mi ti,” mi je rekla.

“Ti si odrasla?”

Gledala me je in mi ni odgovorila. Že dolgo nisem videla toliko žalosti na kupu.

“Zakaj moramo odrasti?” sem vprašala. Ne vem, ali njo ali sebe. Ali mamo tam na oblakih. Ali očka na Taka Tuki, ali Tomaža v ordinaciji in Anico v knjižnici, Boba pod šotor, Ficka v peresnico in Malega moža v hlev. Še svetovalko na borzo.

Zdelo se mi je, da so mi vsi naenkrat odgovorili: “Da lahko prepoznavamo srečo.”

A videla sem, da mi le Helga odgovarja.

“Ti si že zdavnaj velika. Večja od nas vseh,” me je pogledala in se mi nasmejnila. A le za trenutek, kakor da bi jo bilo sram te sledi na njenem obrazu.

Se spomnite ... (*Pogleda v občinstvo jasno in spokojno.*) Zdaj bom počasi končala. Oprostite, mislila sem, da bo bolj vesela zgodba. A če že ni tako vesela, naj vas veseli vsaj to, da je resnična. Se spomnite, ko sem vam povedala, kako se je moje srce sesulo v črepinje zaradi Tomaža?

Prišel je Bobo in mi ga zalepil. Vsak prahec je pritrdil nazaj.

Tomaževa in Aničina mama je rekla, da sem jaz upanje. Ha – morali bi videti njega.

On je naravni talent za srečo. Pa je tako drugačen.

Bi lahko rekli.

A zame ni. Zame je ravno zato poseben in čudovit.

Nasmehne se.

No, saj se bo zdaj kmalu pojavil še nekdo – ja, noseča sem (*prikima*) – in potem bomo vsi trije lahko otroci.

Želi se poročiti z mano.

In poročila se bova.

In veste, kaj sem storila, ko me je Bobo zaprosil?

Usrala sem se!

Ja, čisto tako. *(Se zdi, kakor da se sama iz sebe ponorčuje.)* Moje ubogo ranjeno prebičano srce se je ustrašilo te sile, te sile, ki se ji reče ljubezen. Ali pa odvisnost, čista odvisnost od sreče in lepote!

Kako žalostno, a ni? Bati se čudeža ...

Takoj sem mu predlagala, da bi šla prej na kakšen izlet, da se malo bolje spoznava in to. Na primer v Severni Azerbajdžan. *(Se nasmehne sama pri sebi, nad to idejo.)* Ampak sem se hitro umirila, ko sem prepoznala v tem nič drugega kot ... *(Obmolkne za hip, obraz se ji razsvetli.)* srečo.

Ne vem, koliko let imam. Približno mi je že jasno, rojstne dneve si kar sama določim, pa četudi trikrat na leto. V glavnem že nekaj časa več ne rastem. Hvala bogu so kroglice pregelk le prijele. Šment, malenkost prepozno, a ne? *(Se nasmehne.)*

Zdaj se veselim starosti, ker se baje takrat znova spremeniš v otroka.

In zdaj, ko imava z Bobom kovček z zlatniki, bova kupila nov šotor.

Kupila sva že kočevskega medveda. Pobarvala sem ga črno-belo in ga zdaj razkazujeva kot pando.

Pravi naval imamo zadnje čase. Zato sva si z Bobom privoščila pomočnika. Krasno zna z lutkami. Pravi, da zato, ker je bil nekoč sam ena izmed njih. Ampak ker je pridno hodil v šolo, mu tega ni treba več.

“O,” sem rekla, “midva sva si pa prav različna! Ti šolan, jaz pa niti približno ne.”

Tudi on se je nasmehnil. Tako, bolj na pol. Je bolj sramežljive sorte. Nekega dne sem ga slišala, kako se je pogovarjal s svojimi lutkami. Ko me je opazil, mu je postalo sila nerodno in jih je takoj skrili za hrbet. Smešno, kot da jih že prej ne bi videla.

“In kaj kaj počneš, kolega?” sem ga tako ležerno mimogrede vprašala, da ja ne bi mislil, da ga kontroliram ali kaj podobnega.

“Nič,” je odvrnil. A stavila bi ves drugi očkov kovček z zlatniki, da se mu je v tistem trenutku nos nekoliko podaljšal. Vendar je takoj dodal: “S svojimi lutkami se pogovarjam.” In spet je bilo vse v redu. Nosa sicer nisem videla, ker je gledal v tla, kot da bi ne vem kaj prepovedanega počel in bi ga jaz kot kak policaj pri tem zasačila.

“A bi mi jih predstavil?” sem veselo rekla in na obrazu se mu je zarisalo olajšanje. Takoj jih je skobacal na plano in zaigral celo predstavo.

Nekoč je na njegov nastop prišla prelepa, zelo elegantna svetlolasa gospa. In to s kočijo. Fant je bil ves na trnih. In preden je šla, mu je čestitala, da je ves žarel. Nisem ga še videla tako srečnega. Nežno ga je pobožala in se mu nasmehnila. Še dolgo je gledal za kočijo, ko je ta drdrala stran.

“Zbogom, Svetlolaska!” ji je zaklical.

“Nisem vedela, da se v teh časih še kdo vozi s temle,” sem se mu pridružila na vhodu. “A je to tvoja mama?”

“Ja,” je rekel in videla sem, da se mu je v očeh utrnila solza. “Moja dobra mama.”

Obrisal si jo je in me pogledal. “Očka je že nekaj let nazaj umrl. Bil je mizar.”

“Moj tudi,” sem rekla. “Nekoč je bil zamorski kralj.”

“O,” ga je navdušilo, “to pa je moralo biti vrhunsko!”

“Ja, vrhunsko,” sem mu prikimala in ga objela okoli ramen.

Tedaj me je spreletelo: Našla sem najboljšega botra za svojega otroka.

Nenadoma, iz vsega srca, skoraj kot izbruh, a izbruh resnice ...

O, kako smo drugačni. O, kako drugačni. Hvala bogu!

Nekoč bom zapisala spomine iz svojega otroštva, da bodo tudi drugi mogli uživati vso to srečo. Z Astrid, mojo novo osebnostno svetovalko, sva se že dogovorili, da mi bo pomagala. Ni vrag, da nama ne uspe! Saj nisem nikoli trdila, da sem navadna Pikapolonica.

Sem namreč Pikapolonica Zmagoslava Marjetica Nogavička. Hčerka kapitana Evrazija Nogavice, ki je bil poprej strah vseh morij, sedaj pa je zamorski kralj. Lahko pa me kličete samo Pika.

Se zastrmi v nas.

K O N E C

**Sodobna
slovenska
dramatika**

Vinko Möderndorfer

Sestre

Kriminalna drama o zelo intimnih rečeh

“Največja skrivnost so naši najbližji.”
Sigmund Freud: *Psihopatologija vsakdanjosti*

Nastopajo sestre:

DANA, najstarejša

BARBARA, najmlajša

KATARINA, srednja

in

HELENA

1. prizor

Stanovanje.

Velika soba. Iz nje vodijo vrata v druge prostore.

Noč. Tema.

Kar nekaj časa ni nikogar. Potem se odprejo vrata ene od sob. Nekdo se pojavi. Silhueta. V roki drži veliko črno vrečo. Vrečo za smeti. Vleče jo za sabo skozi prostor. Silhueta se ustavlja ob pohištvu, odpira predale. V vrečo tlači reči. Izgine v drugem prostoru. Tišina.

Silhueta se znova pojavi, spet nekaj tlači v vrečo. Nato izgine nekje v stanovanju.

Vrata se odprejo.

Očitno vhodna vrata.

Nekdo jih odrine.

Svetloba s stopnišča. Zaradi svetlobe, ki pade v prostor s stopnišča, vidimo, da na pragu stoji ženska. Ženska nekaj časa prisluškujе šumom v stanovanju, nato tiho vstopi. Zapre vrata za sabo. Mrak. Ženska prisluškujе. V prostoru se spet pojavi silhueta z vrečo. Ženska se skrije. Počepne za kos pohištva ob vratih.

Silhueta z vrečo se sprehaja po stanovanju, odpira predale, si ogleduje reči, ki so v predalih, potem nekatere stlači v vrečo, druge vrne nazaj v predal. Spet izgine v eni od sob.

Ženska se dvigne iz skrivališča in stopi na sredo prostora. Iz toka ob boku potegne pištolo. Stegne roko s pištolo. Čaka silhueto z vrečo ...

Tišina.

Silhueta se vrne. Skoraj polno vrečo vleče za sabo. Znajde se pred žensko z naperjeno pištolo. Obstoji. Silhueta z vrečo stoji nasproti ženske, ki s pištolo meri naravnost v njeno glavo.

Tišina. Molk. Ničesar. Kar nekaj časa.

SILHUETA (*mirno*): Niso vse igrače za otroke.

Silhueta gre mirno mimo ženske z naperjeno pištolo. Stopi do vhodnih vrat in pritisne na stikalo. Luč se prižge.

Svetloba.

Vidimo dve ženski. Žensko z vrečo za smeti in žensko z naperjeno pištolo.

Ženska s pištolo je Barbara.

Ženska z vrečo za smeti je Dana.

Barbara pospravi pištolo v tok za pasom.

BARBARA: Mislila sem, da je vlomilec.

DANA: Malo prej sem prišla.

BARBARA: In nisi prižgala luči?

DANA: Je bilo še svetlo.

BARBARA: Zakaj si pustila vrata odprta?

DANA: Smeti sem hotela odnest.

BARBARA: Vlamljajo. Prav v tem delu mesta. Osem vlomov v zadnjih desetih dneh.

DANA: Lovite jih pa s težkim topništvom, kaj?

BARBARA: Lahko so nevarni.

DANA: Preveč gledaš *Na kraju zločina*.

BARBARA: *Preiskovalci na delu* so mi bolj všeč. *Zločinski um* pa najbolj.

DANA: A ti v službi še niso povedali, da so nadaljevanke eno, realno življenje pa nekaj drugega?

BARBARA: O tem bi se lahko še pa še pogovarjali, ja.

DANA: Nima smisla.

BARBARA: Zakaj nisi prižgala luči?

DANA: Sem rekla, da sem prišla, ko je bil še dan.

BARBARA: Nisi opazila, da se je stemnilo?

DANA: Pospravljala sem.

BARBARA: Stemnilo se je pred ... (*Pogleda na uro.*) Pred eno uro in pol, približno ... Za ta letni čas ...

DANA: Oprosti, sestra, nisem tvoja preiskovanka. In nisi v službi. Punca, sprosti se malo! Niso vsi ljudje lopovi.

BARBARA: Vsi ljudje so lopovi. Samo priložnosti ni dovolj za vse.

DANA (*zavzdihne*): O, bog!

BARBARA: Tudi Bog je naredil marsikatero kriminalno dejanje. Brez skrbi, v vseh obdobjih bi ga lahko kazensko preganjali.

DANA: S tabo se je nemogoče pogovarjat.

BARBARA: Ampak ima dobre politične zveze.

DANA: Kdo spet?!

BARBARA: Bog.

DANA: Ojej!

BARBARA: In, ja. Sem.

DANA: Kaj, ja, si?

BARBARA: V službi sem. (*Pogleda na uro.*) Še dvajset minut.

DANA (*ironično*): Kaj pa potem delaš tu, če si ja, v službi?

BARBARA: Sem povedala. Osem vlomov v zadnjih desetih dneh. Prav v tem delu mesta. In sem šla na obhod. Prav lahko bi vlomili tudi k naši mami.

DANA: Ne bi veliko odnesli.

BARBARA: Zelo hitro se razve, da je stanovanje prazno. Kaj imaš?

DANA: Kaj?

BARBARA: V vreči.

DANA: Smeti.

BARBARA: Pokaži!

Dana obnemi.

DANA: A misliš, da sem kaj ukradla? Zmenile smo se, da bomo počistile. Pa sem prej prišla. Lahko ne bi. Imam doma dovolj dela. In ti misliš, da sem prišla krast ali kaj? K mami krast sestrama! Sram te bodi! Na! (*Vrže vrečo na tla.*) Poglej! Prebrskaj, če misliš, da sem ti kaj ukradla. In prej sem narobe rekla: ne, ni treba, da te je sram, *mene* je sram, da imam takšno sestro! Rit sem ti brisala. Meni sta te porinila, imela sem deset let, ko sem te morala čuvat, previjati sem se naučila, ti pa meni, da kradem ... ja, sram me je! Grem!

BARBARA: Dana!

DANA (*zelo ogorčeno*): Kdo ti je pomagal pisat naloge, kdo? In ko so te sošolke v šoli vlekale za lase, kdo jih je pričakal po šoli in jih prebutal?! Ukori sem dobila zaradi tebe. Ti pa ...

BARBARA: Oprosti!

DANA: Domov grem! (*Odpravi se k izhodu.*) Pa dajta sami pospravljat.
Briga me!

BARBARA: Oprosti!! Nisem nalašč ... takšno službo imam.

Dana obstane.

BARBARA (*iskreno*): Res, oprosti.

Dana se pomiri.

Vrne se k Barbari.

DANA (*spravljivo*): Ni treba, da si policajka tudi med svojimi najbližjimi.

BARBARA: Vem, ja. Zanese me. Oprosti.

Dana objame Barbaro.

Barbara se stisne v njen objem.

DANA: Še vedno si moja punčka. A si?

BARBARA: Ja.

Sestri nekaj časa objeti stojita sredi prostora.

Dana pobere vrečo s smetmi.

DANA: V kontejner bom nesla.

Dana gre proti izhodnim vratom.

2. prizor

V prostor plane zadihana Katarina.

KATARINA: Zamujam!

DANA (*ironično*): A res?

BARBARA: Zmeraj zamujaš.

KATARINA: Zmeraj ne. Včasih pa. Ne nalašč. Toliko dela imam. Ta malo sem peljala v glasbeno, ta otrok je tako nadarjen, pa v trgovino sem šla, preden zaprejo. In Ivan, telefoniral je, da imajo nujen sestanek. Pozno bo prišel. Ne ve točno, kdaj. Sem morala organizirati varstvo za Mirka. (*Se obrne k Barbari.*) Tebe sem mislila prosit.

BARBARA: V službi sem.

KATARINA: Ja, vem, ampak do sedmih ... Potem sem se pa spomnila, da smo itak zmenjene in da mi ne moreš pomagat ... (*Se zasmеji.*) Ker ... na dveh koncih hkrati pa res ne moreš bit. Joj, sem zmedena! Preveč dela imam. Ivan pa tudi ... Ta človek samo gara. Včasih ga vso noč ni doma. Kar v službi prespi. Za vse sem sama. Ampak se nič ne pritožujem, čeprav sem za umret utrujena. Kar naprej. Že vse življenje sem utrujena. Pa kaj! Imam pa zato krasno družino. (*Zdaj se obrne še k sestri Dani.*) Potem sem pa tudi tebe klicala, imela si izklopljeno, klicala sem te, čeprav te Mirko ne mara ...

DANA: Tudi jaz ne morem biti na dveh krajih hkrati.

KATARINA (*se zasmеji*): Itak da ne. Sem se sama sebi *tako* smejala! Zmenjene smo bile, da bomo skupaj počistile, jaz vaju pa kličem, če bi mi prišli pazit mojega Mirka, da bom lahko šla z vama čistit mamino stanovanje! A ni noro!

DANA: Takoj ko me zagleda, začne vreščat.

KATARINA: In obvezno se polula. Nista energetske usklajena.

DANA: To pa res ne.

KATARINA: Otrok to čuti.

DANA: Ni več otrok.

KATARINA: Vedno bo otrok.

BARBARA: In kdo ga zdaj pazi?

KATARINA: Težko najdem koga. Bojijo se ga. Tako je ogromen. Ampak je tudi nežen. Nežna dušica v ogromnem telesu.

DANA: Zdravniki so rekli, da mora shujšat.

KATARINA (*zelo ljubeče*): Če ima pa tako rad sladkarije.

BARBARA (*nestrpno*): No, kdo je pri njem?

KATARINA: Hvala bogu, da je imel Bogdan čas.

BARBARA: Bogdan ga je pretepal.

KATARINA: Če pa ni drugega. Bogdan tako hitro izgubi živce. Saj ne bo dolgo. Mala pride iz glasbene, potem bo ona z bratcem. Me pa tudi ne bomo celo večnost tu.

DANA: Jaz sem že nekaj pospravljala.

KATARINA (*razneženo*): Lepo je, da bomo enkrat spet vse tri skupaj. (*Se razgleda po prostoru.*) Oh! Kar nekaj časa nisem bila tu. Kakšnih štirinajst dni. Mogoče več ...

DANA: Pol leta te ni bilo.

KATARINA: A res?

DANA: Mama mi je rekla, da si bila nazadnje zgodaj spomladi.

KATARINA (*jezno*): Nisem imela časa. Ona me pa tudi ni pogrešala.

BARBARA: Tudi mene ni.

KATARINA: Itak.

DANA: Zadnje čase ni nikogar pogrešala. Sem ji telefonirala, če pridem. Je rekla, da ne. Da ima obiske. Kar naprej je imela obiske.

BARBARA: Pa jih je imela res?

DANA: Zakaj jih ne bi imela?

BARBARA: Kaj pa, če je lagala?

DANA: Mama ni nikoli lagala.

BARBARA: Dobila sem jo na laži.

DANA: O tem sploh ne dvomim.

BARBARA: Rekla je, da je ni doma, da je na izletu upokojencev, pa je gorela luč.

DANA (*narejeno presenečeno*): Vohljala si za lastno materjo? Krasno!

BARBARA: Po naključju sem šla mimo. In sem videla luč v njenem stanovanju.

DANA: Po naključju? Res? Stanuješ čisto na drugem koncu mesta.

KATARINA: Mogoče je pozabila ugasnit luč. Zadnje čase je bila zelo pozabljiva. Je rekla, da bo prišla na Mirkov dvajseti rojstni dan, pa je pozabila, čeprav sem jo spomnila.

DANA (*ironično*): Spomnila, ja! Predvidevam, da večkrat.

KATARINA: Tudi na darilo je pozabila.

DANA (*zelo ironično*): Kako je mogla! Ko pa si ji vendar zelo natančno povedala, kaj mora kupit za vnuka.

KATARINA: Ja, plenice. Hlačne plenice. Teh rabim še pa še.

DANA: Samo to?

KATARINA: Pa kakšno plastično igračo. Sem videla komplet plastičnih živali. Afriških. Sloni, krokodili, žirafe in podobno. Sem ji rekla: *plenice pa plastične igrače, drugega ni treba*. Plastične igrače so lahke, lahko jih meče okrog, kolikor hoče, pa ne bo nobenega poškodoval. Oja ... (Se prisrčno zasmeji.) Naš Mirkec ima tako močno roko.

BARBARA: Vame je vrgel krožnik in mi zbil sprednji zob.

KATARINA (*se še bolj zahihita*): Itak.

DANA: Sestrico je tako poškodoval, da so ji morali narediti šest šivov.

KATARINA (*ponosno*): Pa ni nič jokala. Čisto nič. Krasen otrok je! Ljubi svojega brata. No, pa da ne bomo samo o moji zlati družini ... Kot sem rekla, mama je bila zadnje čase zelo pozabljiva. Ja, pozabila je ugasnit luč. Sem prepričana. Itak. Kot je pozabila na rojstni dan svojega vnuka. Kot je pozabila, da jo imamo radi in je pobegnila od nas.

Sestre obmolčijo.

Sestre se gledajo.

BARBARA: Ni pozabila luči. Doma je bila.

DANA: A nisi na tem svojem *mimogrede sprehodu* videla samo prižgano luč?

BARBARA: Videla sem, kako se sprehaja po stanovanju.

DANA: Od spodaj si videla v osmo nadstropje, kako se mama sprehaja po stanovanju?! O, prava supermanka!

BARBARA: V sosednjo stolpnico sem šla. S stopnišča sem videla preko.

DANA: Zalezovala si lastno mater! Zakaj pa, če smem bit radovedna? Mogoče za kondicijo, za trening? Da ne *prideš iz vaje*, kaj? Športniki

trenirajo v telovadnicah, policisti pa za trening zasledujete svoje najbližje sorodnike. Bravo!

BARBARA: Po telefonu mi je rekla, da je na izletu upokoјencev, da so ravno v avtobusu in da se zato ne more pogovarјat, jaz pa sem v ozadju slišala televizijska poročila.

DANA: V nekaterih avtobusih imajo tudi televizijo.

BARBARA: Sumljivo se mi je zdelo.

DANA: Tebi se zdi vedno vse sumljivo.

BARBARA: Upokoјenci, ob desetih zvečer, v avtobusu, zadaj pa televizija, *Odmevi ...* In sem šla pogledat. V tem stanovanju je gorela luč. V vseh prostorih. Razsvetljeno je bilo kot za novo leto. Šla sem v sosednjo stolpnico in v osmo nadstropje.

DANA: Z naperjeno pištolo v roki, predvidevam.

BARBARA: Pogledala sem preko in videla, da je doma.

DANA: Pa kaj! Ji že ni bilo do tvoje družbe.

BARBARA: Nikoli ji ni bilo do moje družbe.

KATARINA: Itak. Do moje tudi ne.

BARBARA (*skrivnostno*): In ni bila sama.

KATARINA: Kaj?!

BARBARA: Še nekdo je bil pri njej. Videla sem dve senci.

KATARINA: Kdo je bil?

BARBARA: Ne vem. Skozi zaveso se ni dobro videlo. Samo dve senci.

Sestre nekaj časa molčijo.

Gledajo se.

KATARINA: Mogoče je pa zato odšla.

DANA: Zaradi obiska? Človek ne odide zato, ker ima obiske.

BARBARA: Čudno je bilo.

Sestre nekaj časa molčijo.

Gledajo se.

DANA (*energično*): Pustimo to. Dajmo, punc! Lotimo se! Hitro!

BARBARA: Meni se ne mudi.

KATARINA: Meni pa se. Imam bolnega otroka.

Dana gre proti izhodnim vratom.

DANA: Jaz sem že nekaj pospravljala. Bom nesla v smeti.

Katarina jo ustavi.

KATARINA: Skupaj bomo nesle.

DANA: Takoj bom nazaj. V avtu imam še vrečke.

KATARINA: Pusti! Sem jih prinesla. Vrečke za smeti. Doma jih imam še pa še. Zaradi Mirka. Kadar ga pograbi jeza, meče in razbija vse naokoli. Čeprav tudi Ivan svinja po stanovanju. Anica je pa čisto očetu podobna. Vse kar pade od nje. Jaz pa čistim in čistim in pospravljam in pospravljam ...

Katarina potegne iz torbice črne vrečke.

KATARINA: Sem jih prinesla kakšnih ducat. Evo!

BARBARA: Prav. Pa začnimo!

3. prizor

Sestre vzamejo vsaka svojo črno vrečko in se razgledujejo po stanovanju.

KATARINA: Kje bomo začele?

BARBARA: Kar tu.

DANA: Nekaj sem že jaz pregledala.

KATARINA: Kaj pa v spalnici?

DANA: Nisem.

Sestre se obrnejo proti vratom spalnice v ozadju.

Molče gledajo v zaprta vrata.

DANA (*tiho*): Tja nisem mogla.

KATARINA (*energično*): Začnimo v spalnici! Spraznimo omare! Kam bomo dale obleke? Kdo jih bo nosil?! Odkar je umrl očka, si mamica ni kupila nič novega. Vse je še izpred dvajsetih let. Niti na Rdečem križu jih ne bodo hoteli.

BARBARA: Stari ljudje ne kupujejo novih oblek. Logično.

Sestre še nekaj časa nemo strmijo proti zaprtim vratom spalnice.

DANA: Dajmo raje tu.

BARBARA: Ja, v spalnico lahko gremo na koncu.

KATARINA: Meni je prav. Spalnica na koncu.

Katarina začne energično odpirati predale.

KATARINA: Bog ve, kaj bomo našle! Stari ljudje hranijo marsikaj.

DANA: Nekoristne reči.

BARBARA: Vsaka stvar je lahko sled.

DANA: Lepo te prosim! Kakšna sled?!

BARBARA: Stari ljudje nič ne vržejo stran. To je za preiskavo včasih zelo pomembno.

DANA: Zdaj te imam pa dovolj! Nič ne preiskujemo!

BARBARA: Odšla je.

KATARINA: Ja, nenadoma.

DANA: Lotimo se raje pospravljanja!

BARBARA: Zelo nepričakovano je odšla. To je sumljivo.

KATARINA: Itak.

Katarina iz predala potegne velik album.

KATARINA: Slike! Naše družinske fotografije!

BARBARA: Danes nihče več nima albumov.

Katarina odpre album.

KATARINA (*razneženo*): Poglejta! Ko smo bile še majhne!

BARBARA: Samo še *fajle* s fotografijami v računalniku. Ki jih potem nikoli nihče več ne pogleda.

Katarina sentimentalno obrača strani foto albuma.

KATARINA: Koliko let sem imela na tej fotografiji? Pet? Šest?

Sestre gledajo v album.

DANA: Šest. Jaz sem jih imela enajst ... Joj, kako sem grda. Vedno sem bila grda.

KATARINA: Nisi. Samo malo večji nos si imela. No, saj ga imaš še zdaj!

DANA: Barbara je bila stara eno leto. Ja, se spomnim, ko so nas fotografirali. Na Barbarin prvi rojstni dan. In glejta, simptomatično, meni sta jo potisnila v naročje!

BARBARA: Simptomatično, ja.

DANA: Enoletno punčko sta tudi za slikanje porinila meni v naročje. Videti je, kot da sem vajina mama. Enajstletna mamica, ki jo je zlorabil sosed pedofil ...

Katarina jo moralistično prekine.

KATARINA: No, no, no!

DANA: Kaj pa sem rekla?!

KATARINA: Bodimo spodobne.

DANA: Nič takega nisem rekla.

Katarina pokaže na drugo fotografijo.

Sestre gledajo v album.

KATARINA (*sentimentalno*): Naša mamica. Kako je lepa!

DANA: Nosu definitivno nimam po njej.

KATARINA: Mislim, da je bila ta fotografija posneta tisti dan, ko je končala učiteljišče.

DANA: Zadaj piše (*bere*) junij, 1957. Takšne velike formate fotografij so naredili kot spomin na zrelostni izpit.

BARBARA: Ko je bila mlada, je bila res lepa.

DANA: Tudi na stara leta je bila lepa.

KATARINA: Stroga. Taka stroga lepota. Tudi ko je bila mlada.

Sestre občudujejo gledajo črno-belo fotografijo mlade ženske.

DANA: Vesta kaj ... Zataknilo jo za ogledalo.

BARBARA: Da nas bo opazovala, kako premetavamo njene reči?

DANA: Zakaj pa ne?

KATARINA: A ni dovolj, da nam je vso mladost gledala pod prste?

Dana stopi do ogledala na steni in zatakne črno-belo fotografijo mlade ženske za okvir.

DANA: Tako! Naj bo z nami!

BARBARA: Bizarno.

KATARINA: Itak.

Sestre gledajo fotografijo.

Molčijo.

Dana se vrne k albumu.

DANA: Mogoče bomo pa našle še kakšno zanimivo fotografijo.

Sestre obračajo liste.

Gledajo fotografije.

Katarina nenadoma zastane.

KATARINA: Kaj ...

Sestre gledajo v album.

BARBARA: Luknja.

Katarina vzame iz albuma fotografijo. V njej je luknja.

DANA: In tu tudi.

Jemljejo fotografije iz albuma.

V fotografijah so izrezane luknje.

KATARINA: Kdo je to naredil?!

DANA: Izrezala je očkove glave.

KATARINA: Nobene njegove fotografije ni več. Nobenega njegovega obraza ...

Sestre zaprepadeno gledajo preluknjane fotografije. Vse imajo luknje in izrezane glave.

BARBARA (*sumničavo*): Kaj pa, če tega ni naredila ona?

DANA: Kdo pa drug! Mama je izrezala očkove glave. To ženske naredijo. Sploh če so jezne.

BARBARA: Nekdo se je zelo potrudil. S škarjicami je iz vseh fotografij izrezal očka.

DANA: Ona je to naredila. Definitivno. Ni hotela uničit cele fotografije. Na njej smo me tri. Izrezala je samo njega, sebe in nas je pa pustila.

Barbara si zelo natančno ogleduje poškodovane fotografije.

BARBARA: Nekdo je uporabil škarjice za nohte. Tukaj se zelo dobro vidi ... rahle okrogline. Škarjice za nohte so bile, definitivno.

DANA (*se razjezi*): Če takoj ne nehaš, grem domov.

BARBARA: Samo ugotavljam.

DANA: In spet delaš to!

BARBARA: Kaaaaj?!

Barbara in Dana se v trenutku sporečeta. Občutek imamo, da sta se na enak način prepirali tudi, ko sta bili še najstnici.

DANA: Dobro veš, da mi gre to blazno na živce!

BARBARA: Pojma nimam, o čem govoriš!

DANA: Ponavljaš za mano. Uporabljaš moje besede. *Definitivno* sem rekla jaz. To je moja beseda!

BARBARA: Besede so od vseh.

DANA: Dobro veš, o čem govorim! Vedno si to počela. Še kot smrklja. Zafrkavaš me. Norca se delaš iz mene. *Definitivno*.

BARBARA: *Definitivno* ne.

Katarina gleda fotografije.

Sploh se ne zmeni za prepir med sestrama.

KATARINA (*mirno*): Mislila sem, da sta se imela rada.

Prepir med Dano in Barbaro potihne, kot da ga sploh ni bilo.

BARBARA: Saj sta se. Rada sta se imela. Zato pa se mi zdijo te luknje čudne ...

Sestre se spet zazrejo v fotografije z luknjami.

DANA (*tih*): Nista se.

KATARINA: Kaj?

DANA: Nista se imela rada.

KATARINA: Kako?! Hodili smo na izlete. Za novo leto smo bili vedno skupaj. Ko je očka odhajal, je bila z njim, držala ga je za roko, vse noči ...

DANA: Imela sta ločeni spalnici.

KATARINA: To nič ne pomeni.

DANA: Hodila sem v drugi razred, ti si bila stara tri leta ... Ko sem prišla domov, je bilo že vse preseljeno. Polovica zakonske postelje, ena nočna omarica, en stol, mizica ... Preselil se je v kabinet. In nikoli več ni prestopil praga njune spalnice. In ona ni nikoli vstopila v njegov kabinet. Celo čistil ga je sam.

KATARINA: Prepirala se pa nista. Nista kričala drug na drugega. In on ji je vedno odmaknil stol, ko je sedla.

DANA: Kot da to pomeni, da jo je imel rad! Stol je začel odmikati tudi meni, ko sem bila najstnica. Pa me sploh ni maral.

KATARINA: Kaj pa govoriš!

DANA: Tebi je kupil kolo. Ponija. Takrat so bili blazno popularni. Jaz sem si ga želela, kupil ga je pa tebi.

KATARINA: Pa kaj ...

DANA: Meni ga ni.

KATARINA: Saj sem ti ga zmeraj posojala!

DANA: Ni pa bil moj.

BARBARA: Jaz se sploh ničesar ne spomnim.

KATARINA: Česa se ne spomniš!?

BARBARA: Če sta se kregala, če se nista, če sta se imela rada ..., če mi je kdaj kaj kupil, in če mi je, kaj. Ničesar se ne spomnim. Niti tega, če me je kdaj vzel v naročje, če se je kdaj pogovarjal z mano ...

KATARINA: Vsak večer ti je bral pravljice.

BARBARA: Ne spomnim se.

KATARINA: Meni jih ni nikoli.

DANA: Vsak večer. Tebi tudi.

KATARINA: Ne.

DANA: Bom pa ja vedela. Sedel je na tvoji postelji in ti je bral. Jaz sem pa lahko poslušala. Od daleč.

KATARINA: Ne spomnim se.

DANA: Jaz pa se. Hotela sem te ubiti. Razmišljala sem, da bi te zadušila z blazino.

KATARINA: Kaj?!

DANA: Odrinjeno sem se počutila.

BARBARA: Ubit si poskušala sestro?

DANA: Ne *poskušala*, ljuba kriminalistka, *razmišljala* sem o tem ... *Poskusiti* ali *razmišljati* je velika razlika. Razmišljaš lahko, poskus umora je pa mogoče že kaznivo dejanje. Se motim? Sedem, osem let sem bila stara, ko me je moj ljubi očka zaradi sestrice dal na hladno. Normalno, da sem bila jezna. Togotna. Nemočna. In togotni nemočni otroci razmišljajo marsikaj.

KATARINA: Zakaj me pa nisi?

DANA: Ker se je potem pojavila Barbara. In sem začela razmišljat, kako bi ubila njo.

BARBARA: Mene tudi?

DANA: Ja, ljubi moji sestrici, ni mi bilo lahko biti najstarejša sestra. Vedno odrinjena, vedno za zgled, vedno odrasla. Prehitro odrasla.

BARBARA: Nisem vedela, da imam za sestro potencialno množično morilko otrok.

DANA: Bla, bla, bla.

Katarina zapre album in ga vrže na mizo.

KATARINA: Če ga katera od vaju hoče ... Jaz ga ne maram.

Potem stopi do komode in odpira predale.

Brska po predalih.

KATARINA: Dokumenti.

Lista papirje.

KATARINA: Kaj vse je hranila! Računi, odrezki položnic, dopisi hišnega sveta, spričevala ... Poglejta, naša spričevala iz osnovne šole!

BARBARA: Pokaži!

Katarina jima v roke porine kup papirjev.

Barbara in Dana gledata spričevala.

Katarina še naprej brska po predalih.

DANA: Matematiko sem imela vedno odlično! Vedenje ... Se spomnita, da so ocenjevali tudi vedenje? Trojko so mi dali. Barbara, to je bilo takrat, ko sem udarila tvojo sošolko, ker te je vlekla za lase. Se spomniš?

BARBARA: Ne.

DANA: Bila sem že v gimnaziji, oddivjala sem do tvoje šole, ti si mi smrkljivo pokazala, jaz sem stopila do nje in jo focnila po licu: *Ti boš lasala moje sestro! Si ljubosumna, ker nimaš tako lepih las kot ona, kaj?! Pa me je videl ravnatelj in me zatožil našemu ravnatelju in sem dobila ukor, ker pretepam otroke ...*

Katarina se razočarano dvigne iznad papirjev.

KATARINA: Vajina spričevala so, mojih pa ni nikjer.

Katarina še naprej išče.

DANA: V kakšnem drugem predalu so.

Katarina potegne na plan dve mapi. Odpre ju.

KATARINA: Risbice! Tvoje risbice iz vrtca, Barbara! In Danine so tudi tu. V posebni mapi. Vsaka ima svojo mapo. Poglejta! Piše: *Barbara, Dana*. Kje sem pa jaz?

Katarina še naprej brska po predalu.

KATARINA: Jaz pa nimam svoje mape.

DANA: Nekje drugje je. Jo bomo že našle.

KATARINA: Mojih risbic ni hranila.

DANA: Je. Seveda jih je. Samo nekje drugje so.

BARBARA: Obstajajo pravila. Psihološka pravila. Ljudje hranijo podobne reči na istih mestih. Ni logično, da bi imela risbice ene od treh hčerk spravljenih drugje.

DANA: Ja, pri vas na policiji ni logično, v življenju pa je. Mogoče je imela Katarinine risbice spravljenih v nočni omarici. Mogoče so ji bile Katarinine risbice najbolj všeč in jih je hotela imeti pri sebi. *To* je logično, draga kriminalistka!

KATARINA (*razočarano*): Saj vem, ni marala mojih risbic. Ampak Dana, vseeno hvala.

Katarina vrže šope porisanih listov in svoja spričevala v vrečo za smeti.

BARBARA: Jaz bom spričevala obdržala.

DANA: Jaz pa ne.

BARBARA: Za spomin.

DANA: Kaj mi bodo spričevala iz osnovne šole? Še za diplomu so me v življenju redkokdaj vprašali.

Tudi Dana vrže papirje v vrečo za smeti.

4. prizor

Katarina odpira še druge predale ...

BARBARA: Je pa čudno ...

DANA: Ja?

BARBARA: Pravzaprav ... Že kar sumljivo.

DANA: Kaj spet?!

BARBARA: In ni logično.

Katarina odpira predale, brska med rečmi. Nekaj išče.

DANA (*ironično*): Sumljivo in ni logično! Opa! Kriminalno dejanje na vidiku! Bravo, Barbara!

BARBARA: Če ni prestopil praga spalnice in mama ni več vstopila v njegov kabinet ... Kako sta naredila mene?

Dana pomisli.

DANA: Najbrž po klasičnem postopku. Za spolni odnos pa res ne potrebuješ skupne spalnice. Če pa mene vprašaš ... V kuhinji sta te.

BARBARA: Kaj?

DANA: Na hodniku. Ali v stranišču. Otroka lahko narediš marsikje. Lahko, da se je priplazil k njej v spalnico, ko smo bile v šoli. Ali ona k njemu v kabinet.

Katarina zastane. Neha brskati po predalih.

KATARINA: Enkrat sem prišla domov. Sedmi razred. Dana, ti si bila na maturantskem izletu, se spomnim, kot da je bilo včeraj. Prišla sem domov ... Ravno prav sem bila stara, da sem že razumela ... Nista me slišala. Pogovarjala sta se. V dnevni sobi. Nista se prepirala. To ne. Ampak bila sta glasna. Očka je bil glasen. *Tvoj mož sem! Tvoj mož sem!!* je ponavljal. Imel je tako tresoč glas, kot da bo vsak hip zajokal. Nikoli ga še nisem videla jokati. Zato sem si zapomnila. Vrata v dnevno sobo so bila priprta. Videla sem ju. Klečal je pred njo in jo poskušal objeti, takole, preko bokov, zakopal je obraz v njen trebuh, ona pa se mu je izmikala. Odrivala ga je. Slišala sem, da je rekla: *Gabiš se mi! Gabiš!!*

DANA: Nikoli nisi povedala.

KATARINA (*grenko*): Kdaj smo si pa me tri sploh kaj povedale?

Katarina se spet loti predalov.

Tokrat v kuhinjskem delu.

Nekaj išče.

BARBARA (*mirno*): Mogoče pa nisem njegova.

DANA: A! Spet novo kriminalistično odkritje!

BARBARA: Oba sta imela temne lase. Vedve sta temni. Jaz pa svetla. Modre oči imam. Vedve imata rjave. In za celo glavo sem višja od vaju.

DANA: Ja. Končno je prišla resnica na dan. Nisi naša. Kakšen svetlolasi in visokorasli sosed te je podtaknil v naše gnezdo.

Katarina se dvigne iznad odprtih predalov.

KATARINA: Dedek. Od mame oče je bil visok in svetlolas. In babica tudi.

DANA: A na *Višji šoli za varnostne vede* vas pa niso poučili o genetiki, o DNK in podobnih znanstvenih dognanjih? Kako lahko podobnost otrok preskoči starše in pride od starih staršev, celo od prastarih staršev. Ali mogoče še vedno gojite zgolj doktrino Sherlocka Holmesa?

BARBARA: Ne zajebavaj!

Katarina z jezo zapira predale.

KATARINA: Prav ima.

DANA: *Kdo* ima prav? *Kaj* ima prav?

KATARINA: Drugačna je. Barbara je drugačna.

DANA: Res je. Medve sva normalni državljanki, ona je pa policistka.

BARBARA: Ne govori tako, kot da me ni tu.

KATARINA: Lepa je. Medve sva grdi.

DANA: No, ja.

KATARINA: Dovolj sva stari, da si lahko priznava: Grdi sva. Vse življenje sva bili grdi. Ali vsaj *neatraktivni*. Za moške.

DANA: Moj *nos* mi res ni bil nikoli v *ponos*. Ha! Pa še rima se! Niti v *ponos* niti v *zanos*! (*Se zasmеji.*)

KATARINA (*resno*): Ljubosumna sem bila nanjo.

BARBARA: Tukaj sem! Če mogoče nista opazili.

KATARINA: Jaz sem bila še nedolžna, ona je pa imela fanta že pri petnajstih. Jaz enaindvajset, pa me nihče še niti pogledal ni, kaj šele kaj drugega ... Ona pa je menjavala fante kot spodnje hlačke.

DANA: Če si visoka, dolgonoga, blond, s plavimi in vedno malo vlažnimi očmi, fantje niso nikoli problem.

BARBARA: Halo?! O meni govorita!

KATARINA: Dana, se spomniš, kako sva ji bili vedno za alibi?

DANA: Rekli sva, da gremo vse tri na koncert.

KATARINA: Medve sva šli, ona pa k tistemu tipu.

DANA: Starejši je bil od nje.

BARBARA (*se nasmehne*): Učitelj telovadbe.

KATARINA: Koncert londonskih filharmonikov. Poslušala sem, ampak nisem nič slišala. Razmišljala sem, kako je najini sestrici lepo ...

DANA: Medve sva se kulturno udeleževali ...

KATARINA: Oblečeni v poširkana krila.

DANA: Ti. Jaz sem imela kavbojke.

KATARINA: Ona pa je ležala na hrbtu.

DANA: In se fukarila.

BARBARA: Bil je zanič. Se spomnim.

KATARINA: Doma sva lagali, kako smo vse tri sedele v peti vrsti, sedeži šest, sedem, osem, najmlajšo sestrico sva imeli seveda varno spravljeno v najini sredi, in vse tri smo neizmerno uživale v glasbi. Beethoven. V drugem delu Šostakovič.

DANA: Po koncertu sva jo čakali. Se spomnim. Ni prišla.

BARBARA: Ni me spustil. Hotel je še.

KATARINA: Točno! Hodili sva gor in dol pred Narodnim domom. Nje pa od nikoder.

DANA: Ni mogel. Pa je kar hotel. In hotel in hotel. *Sestri me čakata*, sem mu rekla. Na koncu sem mu pobegnila skozi okno.

KATARINA: Očka nam ni verjel. V očeh sem mu videla, da je slutil ...

BARBARA: Stanoval je v pritličju.

DANA: Mami je bilo vseeno.

KATARINA: Če nama še enkrat to narediš! sem jo zagrabila za roko. Če nama še enkrat to narediš, da bova morali lagat zate ...

DANA: Že naslednji teden je spet. Takrat smo šle pa v kino.

KATARINA: In bil je drugi.

BARBARA: Učitelja telovadbe sem znogirala.

DANA: Vedno je bil drugi.

BARBARA: Mislila sem, da me imajo radi. Da je to ljubezen. Nesrečna sem bila.

DANA (*jezno*): Nesrečna, ja! Sebična, ne pa nesrečna!

KATARINA: Samo nase si mislila!

BARBARA: O! Končno se spet pogovarjata z mano!

DANA: Tudi moj učitelj je bil!

BARBARA: Kdo?

DANA: Za telovadbo.

BARBARA: Ti si bila takrat že na faksu.

DANA: Bil je *moj* učitelj!

BARBARA: In?

KATARINA: *In?! Ne delaj se neumno!*

BARBARA: Če pa ne razumem.

DANA: Brez zveze! Pozabi!

Dana se umakne na drugi konec sobe.

Barbara ji sledi. Hodi za Dano.

BARBARA: Kaj ...?! Kaj mi hočeš povedat?!

DANA: Nič.

KATARINA: Gospa detektivka, pomislite malo! Saj ni tako težko!

BARBARA: Detektiv, se reče. Detektivka je knjižna zvrst.

Dana se razgleduje po sobi.

DANA: Tu ni ničesar več.

Barbari je nenadoma jasno, kako je z učiteljem telovadbe.

BARBARA: Dana ... Nisem vedela. Bila sem še mlada.

Dana jo ignorira.

DANA: Vse sem pogledala.

KATARINA: Kaj pa kuhinjski predali?

BARBARA: Niti slutila nisem!

DANA: Sama šara.

Katarina pristavi stol h kuhinjskim elementom.

Stopi nanj in tipa po vrhu omaric. Nekaj išče.

Dana in Barbara jo gledata.

KATARINA: Sranje!!

DANA: Kaj iščeš?

KATARINA (*zadirčno*): Nič!

BARBARA: Videti je, kot da nekaj iščeš.

Katarina stopi s stola.

KATARINA (*ironično*): Odlično sklepanje! Detektivka je spet v svojem elementu, slišim!

Katarina začne odpirati predale s posodo. Obrača lonce. Išče.

Sestri jo gledata.

Katarina jezno brcne v vrata omarice.

Dana se odloči.

DANA: Nič ... V smeti bom nesla.

Dana se odpravi k izhodnim vratom, kjer stoji njena vreča s smetmi.

KATARINA: Šatuljo.

DANA: Bom takoj nazaj.

Katarina zakliče za Dano.

KATARINA: Si slišala?!

Dana se ustavi.

DANA: Kaj?

KATARINA: Šatuljo z njenimi prstani.

DANA: Misliš na ceneno bižuterijo, ki jo je očka prinašal mami z vsakega potovanja?

KATARINA: Notri je imela tudi denar. Ni zaupala bankam.

DANA: Pojma nimam ...

KATARINA: Ko sem bila pri njej ...

DANA (*ji skoči v besedo*): Že od pomladi te ni bilo pri njej.

KATARINA: Mi je pokazala ... šatuljo.

DANA: Zakaj?

KATARINA: Kaj *zakaj*?

DANA: Ti jo je pokazala?

Katarina skomigne.

KATARINA: Ne vem.

DANA: Jaz vem. Na obisk si prišla samo takrat, ko si rabila denar.

KATARINA: Družino imam. Prizadetega otroka ...

DANA: ... ki ti je vedno dober izgovor.

KATARINA: Prasica si.

BARBARA: No! Sestrici! Ne bomo se zdaj ...

DANA: *Jaz sem jo hodila obiskovat! Jaz sem skrbela zanjo. Samo jaz!*

BARBARA: Res?

DANA: Ja.

BARBARA: Rekla si, da te že dolgo ni bilo ...

DANA: Zadnje čase ni hotela, da prihajam. Zamenjala je ključavnico.

BARBARA: Vem.

DANA: Očitno ni želela, da prihajamo nenapovedano.

BARBARA: Tudi na klice je zelo redko odgovarjala.

KATARINA (*prizadeto*): Otroka imam!!

DANA: Nehaj!

KATARINA: Takšen otrok veliko stane!

DANA: Zdaj je tako že vse mimo.

KATARINA: Posojala mi je denar. Res je. Nisem ji ga mogla vedno vrnit.

DANA: Nikoli ji ga nisi. Pa saj je vseeno!

KATARINA: Zadnje leto mi ni posodila nič. Ni hotela. Pa je imela! Imela je veliko denarja. Prodala je očkovo parcelo.

DANA: Vem.

KATARINA: In mi ni hotela posodit!

DANA: Ker je vedela, da ne misliš nikoli vrnit.

BARBARA: In kje je zdaj ta denar?

KATARINA: V šatulji ga je imela.

DANA: Mogoče ga je porabila.

KATARINA: Nič si ni kupila. Nosila je kostime iz sedemdesetih let. Jedla je juhe iz vrečke. Poglejte pohištvo! Vse staro! Tudi iz sedemdesetih!

DANA: Hodila je na izlete z upokojenci.

BARBARA: Preverila sem. Nikoli ni šla na noben izlet.

DANA: Potem pa pojma nimam, kje naj bi bil tisti kurčev denar!

KATARINA: Ni kurčev. Dvajset tisoč je.

Sestre molčijo.

Gledajo se.

BARBARA (*zbrano*): Gremo lepo po vrsti. Se pravi: Zamenjala je ključavnico.

DANA: Če je kdo hotel na skrivaj prit v stanovanje, si to ti, policistka! Poznamo vaše metode, o ja!

BARBARA: Pa ti? Kako si *ti* prišla not?

DANA: Odprto je bilo. Mislim, soseda je imela ključ.

KATARINA: Bolj je zaupala sosedi kot lastnim hčerkam! Tipično.

BARBARA: Si jo videla?

DANA: Koga? Sosedo?

BARBARA: Mamo.

DANA: Ja.

Sestre molčijo.

Gledajo se.

KATARINA: Jaz takrat nisem mogla ... Malega sem morala peljat na terapijo.

BARBARA: Jaz sem bila pa prepozna. Seminar.

DANA: Tudi s seminarja bi lahko prišla. Posebne okoliščine. Najbrž *celo* na policiji razumejo takšne reči.

Sestre molčijo.

Gledajo se.

BARBARA: Čudno je.

DANA: Samo čudno?

BARBARA: Sumljivo.

DANA (*ironično*): Hvala bogu! Sem se že bala, da je nekaj narobe s tabo.

Sestre se gledajo.

Potem se Dana odloči in prekine molk. Stopi do omare v kotu.

DANA: Dajmo raje počistit. V to omaro še nisem pogledala.

KATARINA: V ostale pa si?

Dana presliši Katarinino vprašanje.

Dana odpre omaro. Odpira predale.

Premetava stvari, ki so v predalih.

DANA: Cunje. Perilo. Kombineže ...

BARBARA: V dnevni sobi! A ne bi bilo bolj logično ...

Dana potegne iz predala zelo kričeče kopalke.

DANA (*presenečena*): Kopalke!

BARBARA: Bolj logično bi bilo, da bi bilo perilo v spalnici.

DANA: Dvoje kopalčk!

KATARINA: Mama je bila obsedena z redom. Nikoli ne bi imela kopalčk in perila v dnevni sobi. V spalnici, to že. V omari, ob postelji.

Katarina se obrne k vratom, ki očitno vodijo v spalnico.

Tudi sestri se zazreta v zaprta vrata spalnice.

Nekaj časa molčijo in zrejo v zaprta vrata.

Dana spet pogleda kopalke, ki jih ima v rokah.

DANA: Ni znala plavat.

KATARINA: Itak. Ko smo bili na morju, se spomnim, je samo sedela na plaži. Do morja ni niti stopila. Niti prsta ni pomočila v vodo. Morje se ji je gnusilo.

Dana iz predala potegne še ene kopalke.

DANA: Še ene!

KATARINA: Dvodelne! Naša mama jih ne bi nikoli oblekla!

BARBARA: Sumljivo je.

DANA: Mogoče je pa hodila v zdravilišče?

KATARINA: Vedele bi.

DANA: Zadnje čase nam ni veliko povedala. Ignorirala nas je. Celo mene, ki sem edina skrbela zanjo.

KATARINA: No, no, da se ne boš razpočila!

BARBARA: Lagala je.

KATARINA: Mama ni nikoli lagala! Bila je brezobzirna, lagala pa ni.

BARBARA: Večkrat sem jo dobila na laži.

DANA: Imaš pač tak zajeban poklic.

Katarina si ogleduje kopalke.

KATARINA: Skoraj nove so. Lahko bodo še komu prav prišle.

DANA: Kar vzemi! Jaz jih nočem.

Dana porine kopalke Katarini v naročje.

Katarina jih gleda.

KATARINA: Kar naprej bi mislila nanjo.

Katarina da kopalke nazaj v predal.

Sestre nekaj časa molčijo.

Strmijo v odprt predal.

BARBARA (*zbrano*): Punce! Dajmo! Še enkrat! Lepo po vrsti ... Prvič: Zamenjala je ključavnico. Zato nismo mogle k njej. Drugič: Rekla je, da je na izletu z upokojenci. Ni bila. Tretjič: Ni odgovarjala na telefonske klice. Četrtrič: Šatulje z denarjem ni nikjer ...

DANA: Zapravila ga je.

KATARINA: Za troje kopalk!? Tega še moj hendikepirani sin ne bi verjel!

BARBARA: Spomnimo se, vse tri! Kdaj smo jo nazadnje videle? Bom začela pri sebi. Jaz sem jo zadnjič videla ...

DANA: Si povedala ... Iz sosednjega bloka, ko si ponavljala vajo iz zalezo-
vanja: *Kako vohunimo za lastno materjo?*

BARBARA: Videla sem senco. Ne vem, če je bila ona.

KATARINA: Kdo pa naj bi bil!?

DANA (*se poskuša spomniti*): Jaz sem jo nazadnje videla pred ... kdaj že?
Pred poletjem. Sem pa vsak teden govorila z njo.

BARBARA: *Dve senci sem videla.*

Sestre obmolčijo.

DANA: Mogoče je imela obisk.

KATARINA: Ni marala obiskov.

DANA: Kakšna soseda.

KATARINA: Sovražila jih je. Saj veš.

BARBARA: Dve senci. Ena mirna, druga nemirna.

DANA: *Mirna, nemirna!* Kaj pa to pomeni!?

BARBARA: Ena senca je hodila mimo okna gor in dol. Druga se je premikala počasi. Potem sta obe nekaj časa stali tam. Ena senca pri miru, druga je vsake toliko izginjala in se vračala.

Sestre molčijo.

Gledajo se.

KATARINA: Nisem bila jaz.

BARBARA: Vem. Na parkirišču ni bilo tvojega avta. Čakala sem do treh ponoči. Nihče ni prišel iz bloka. Tudi takrat ne, ko so v maminem stanovanju ugasnile vse luči.

DANA: Bila je kakšna sosedka. Zato ni nihče prišel ven.

BARBARA: Mogoče pa je prespala pri njej.

DANA: Kdo? Senca?

Barbara prikima.

DANA: Ti si senca! V glavi!

KATARINA (*mirno*): Nazadnje sem jo videla takrat, ko mi ni hotela posoditi denarja. Pa sem bila res v stiski. Ivanu so zmanjšali plačo. Čeprav dela vse dneve. Včasih celo ponoči. Morala sem plačat položnice, obrok za avto, ki ga nujno rabim, zaradi malega, moram ga vozit na terapije, in ta malo v glasbeno in enkrat na teden se peljem v nakupovalni center, da nakupim hrano ...

Barbara ji vskoči v besedo.

BARBARA: Skrajšaj, skrajšaj! Kdaj si jo nazadnje videla? To je pomembno.

V hipu se sporečejo. Z isto silovitostjo kot nekoč, ko so bile še najstnice.

KATARINA (*se silovito razburi*): Ne prekinjaj me! Slišiš!! Ne prekinjaj me!!
Kar naprej sva te morali poslušat in zagovarjat, ti čuvat hrbet, se
lagat zate!

BARBARA: Kakšno zvezo ima pa to ...

DANA (*jezno*): In zelo dobro si vedela!

BARBARA: Kaj?

DANA: Ti že veš!

BARBARA: Kaj vem?!

DANA: Ne sprenevedaj se, smrklja! Ne delaj se indiferentne. Misliš, da
lahko zato, če si končala Višjo šolo za varnostne vede, vse življenje
ljudem skačeš v besedo?!

Barbara dvigne roke, kot da se predaja.

BARBARA: Jaz nisem indiferentna. Nikoli nisem bila.

DANA (*znori*): In spet delaš to ...

BARBARA: Kaj?

DANA: Dobro veš, da mi gre to blazno na živce.

BARBARA: Pojma nimam, o čem govoriš!

DANA: Uporabljaš moje besede. *Indiferentna* sem rekla jaz. To je moja
beseda.

KATARINA: Ja, to je njena beseda!

BARBARA: Prav. Prav! Ne bom nikoli več, ljubi sestrici.

DANA (*še bolj zarohni*): Vame je bil zaljubljen! Vame! Ti si ga pa pofukala!

BARBARA: Pa kdo?!

DANA: Učitelj za telovadbo!

BARBARA: Moj bog! Od tega je že več kot dvajset let!

DANA: Zame je, kot da je bilo včeraj.

BARBARA (*vdano*): Predam se! Tih bom. Nič več ne bom rekla. Nič. Usta zapečateni. Konec. Pika.

Sestre obmolčijo. Pomirile so se v trenutku. Kot da se ni nič zgodilo.

Barbara se je umaknila k steni.

Dana in Katarina stojita sredi prostora.

Čez čas ...

KATARINA (*mirno nadaljuje*): Mamo sem zadnjič videla enkrat spomladi. Prišla sem si sposodit ... In naša ljuba, skrbna, razumevajoča mamica je rekla: *Ne*. Da mi ne bo dala, čeprav ima, ker je prodala parcelo, da sama rabi, je še rekla, in da ima dovolj tega, da nam mora kar naprej pomagat.

DANA: Meni ni nikoli.

KATARINA: Kaj da ne! Plačevala ti je obroke za kredit.

DANA: Za garsonjero!

KATARINA: Plačevala ti je.

DANA: Parkrat.

BARBARA: In kdaj *točno* je bilo to?

DANA: Ko sem dobila prvo službo in sem imela tako nizko plačo, da mi ne bi nič ostalo. Pa mi je pomagala.

BARBARA: Ne to ... Kdaj je Katarina zadnjič videla našo mamico?

KATARINA: Konec marca. Jokala sem. Pokleknila sem. Tule, prav tule, na tej preprogi sem se ponižala, pokleknila sem, in ona je stala nad mano, v rokah je imela šatuljo in s šopom bankovcev mi je mahala pred nosom. Potem je bankovce potisnila v škatlo, jo zaprla, nesla do predalnika in jo zaklenila. V ta predal.

Katarina stopi do predalnika, potegne predal iz njega in še enkrat histerično pobrska po njem.

KATARINA: In zdaj je ni tu! Niii!!

BARBARA: Jaz je nisem videla že leto dni.

DANA: Kaj je nisi zalezovala?

Katarina se vrne k sestrama.

KATARINA (*nervozno*): Takrat, tu, na kolenih, sem ji rekla: *Mamica, nikoli več te nočem videt!* In sem šla domov, doma pa sem zbrisala njeno številko iz telefona. Takoj. Še isti večer. Mama, ki ne pomaga svojemu otroku v stiski, si ne zasluži, da se ji reče mama!

DANA: Kakšen otrok! Skoraj petdeset let imaš!

KATARINA: Zbrisala sem številko! Zbrisalaaaaa!! Potem sem pa čakala, da me bo poklicala ... Ampak me ni. Ni me poklicala. Nikoli več. Vseeno ji je bilo.

Barbara potegne iz žepa mobilni telefon.

BARBARA: Jaz jo pa še imam.

Tudi Dana vzame iz torbice svojega.

DANA: Jaz tudi.

Sestri gledata v telefona.

BARBARA: Se mi zdi, da človek šele takrat zares odide, ko zberemo njegovo telefonsko številko.

Sestri gledata v telefona.

DANA: Zbrisala jo bom. Kmalu. Kar naprej me je strah, da bo nenadoma poklicala, čeprav je odšla ...

Sestre molčijo.

Dana se grenko nasmehne.

DANA: A ni butasto?

Sestre se gledajo.

Molčijo.

Barbara zavzdihne.

BARBARA: Prav ... Se pravi, da si jo ti videla zadnja.

DANA: Zakaj?

BARBARA: V našem poklicu je to pomembno. Kdo je nazadnje videl žrtev ...

DANA: Pa kaj govoriš, obsedenka! Saj ne iščemo morilca!

BARBARA: Kdaj je bilo to?

Dana se vda. Zavzdihne.

DANA: Ko so me poklicali.

BARBARA: Kdo?

DANA: Sosega. Ženska. Potem pa je dala telefon moškemu.

BARBARA: Mislim ... Kdaj si jo videla ...? Preden je ... Preden je *odšla*? To je pomembno.

Dana se nasmehne.

DANA: A sta opazili, da govorimo o naši mami, kot da je odšla na potovanje? *Nenadoma je odšla na potovanje.*

KATARINA: Če je pa res.

DANA: Zakaj si ne upamo reči tako, kot se ob takih priložnostih reče?

KATARINA: Kako se pa reče?

DANA: Le kako!

KATARINA: No, kako!?

Sestre se gledajo.

Sestre molčijo.

DANA: Barbara ...

BARBARA: Ja?

DANA: Kako bi rekli na policiji?

BARBARA: Da je sumljivo.

DANA: To si mislim. Ampak kako bi rekli temu, da je naša mama ...?

BARBARA: Obstaja več izrazov ...

KATARINA: Meni je kar vseč beseda *odšla*. Meni je vseč, da je *nenadoma odšla* ... *Odpovala* ... Mislim, ni mi prav, da je *odšla*, jasno, da mi ni, se mi pa zdi spodobno in obzirno, da tako rečemo ... Kako naj bi drugače rekli!

BARBARA: Samomor.

Sestre se gledajo.

Sestre molčijo.

BARBARA: Suicid.

Sestre se gledajo.

Sestre molčijo.

BARBARA: Na policiji bi tako rekli.

Sestre se gledajo.

Sestre molčijo.

Katarina nenadoma izbruhne.

KATARINA: To ni res!! Ni res!!

BARBARA: V poročilu piše, da so pri obdukciji v njenem telesu našli povečano dozo kemičnih sestavin, ki so pomemben del zdravil za srce. Amlodipin, hidroklorotiazid, valsartan ...

DANA: Si se pa pozanimala!

BARBARA: Sumljivo se mi je zdelo.

DANA: Zdravnik je napisal: *Zastoj srca.*

BARBARA: Ampak *zakaj* zastoj srca? Morali bi natančno raziskat. Pa se mojim šefom ni zdelo vredno. Rekli so, da je gospa mogoče po pomoti vzela dvojno dozo. Kar se pri starih ljudeh dogaja. In da se zdravnikom njen zastoj srca ni zdel nič nenavadnega. Saj je ob tako močnih zdravilih za srce v krvi vedno veliko vsega. *Ni sumljivo*, so rekli moji šefi, ampak jaz nisem zadovoljna, preveč neobičajnih okoliščin je. Prvič: šatulja z denarjem – skrivnostno izginila; drugič: kopalke v omari – pa sploh ni znala plavat; tretjič: senca v oknu, dve senci ... Punce, za zaroto gre ...

DANA: Jaz pa mislim, da gre za hude težave. Predlagam ti zdravljenje, ljuba sestrica. Upam, da imate na policiji še vedno bonificiran staž. Se bojim, da ne boš zdržala do penzije. Na koncu boš aretirala samo sebe.

BARBARA: Ne zajebavaj! Za resne reči gre.

KATARINA: Nobenega dokaza ni, da je naša mamica ... Lahko, da je bila samo nesreča. Da je po pomoti vzela dvakrat ... Trikrat ... Pozabljiva je bila. Pozabila je na rojstni dan svojega vnuka.

DANA: Ni pozabila.

KATARINA: Demenca je v njenih letih običajna.

DANA: Ni *hotela* na rojstni dan.

KATARINA: Dana, kaj blebetaš! Mirka je imela rada. Prišla bi, če ne bi pozabila.

DANA: Rekla mi je, da ima dovolj, da je dvajset let prenašala, kako se je slinil po njej.

Katarina si kot otrok z rokami zatisne ušesa.

KATARINA: Tega nočem poslušat!

DANA: Vsakič jo je pobruhal. Tudi to je rekla.

KATARINA: Tega mi res ni treba poslušat!!

DANA: Rekla mi je, da se ji gabi ...

KATARINA: Prasica! Prasica! Prasicaaaaa!!

DANA: Jaz ali mama?

KATARINA: Ti! Jalovka! Ljubosumna si bila! Vedno si bila! Najprej na Barbaro, na njene fante, na njeno lepoto! Potem pa name!

DANA: Nate?! Ojej!

KATARINA: Povedal mi je, da si ga osvajala. Mojega Ivana si osvajala! Zvleči si ga hotela v svojo prazno posteljo!!

DANA: Tvojega Ivana?! Tako hudo mi pa v življenju res še ni šlo.

KATARINA: Vse mi je priznal.

DANA: Moški lažejo.

KATARINA: Moj ne laže!

DANA: Če moški reče *dober dan*, moraš takoj pogledat skozi okno, ker je zunaj gotovo *noč*.

KATARINA: Ljubosumna si bila, da sem si dobila nekoga. Ti pa ne.

DANA: Tvoj Ivan res ni nagradni zadetek!

KATARINA: Bolje kot nič. Ker ti nimaš nikogar!

DANA: Raje nikogar kot nekoga, ki je tako rad doma, da celo prespi v službi.

KATARINA: Garač je.

DANA: Računovodja, ki spi v pisarni!

KATARINA: Dober oče je.

DANA: In Mirkec je izrezan očka! V glavo.

KATARINA: Prasica!

DANA: In Anica! Postavo ima po očku. Uboga punca, niti trinajst let nima, pa sto kilogramov!

KATARINA: Prasica! Prasica!!

DANA: Ponavljaš se.

KATARINA: Prasica! Prasica!!

DANA: In domišljije tudi nimaš.

Katarina nemočno ponavlja in si zatiska ušesa.

KATARINA: Prastica! Prastica!! Prastica!!!

DANA: Pa toliko lepih zmerljivk še poznamo!

Katarina se prizadeto umakne na drugi konec sobe.

Sestre molčijo.

5. prizor

BARBARA: Lahko nekaj rečem?

DANA: Da se ti vse skupaj zdi zelo sumljivo.

BARBARA: Ja.

DANA: Sem pričakovala.

BARBARA: Nič ne vemo. To sem hotela povedat.

KATARINA: Jaz vem! Šatulje z denarjem ni.

BARBARA: In vse je zelo čudno.

KATARINA: Moram dobit tisti denar! Mirko rabi nov invalidski voziček.

DANA: Denar je od vseh.

BARBARA: Jaz ga nočem.

KATARINA (*takoj pograbi*): Res? Hvala, Barbara. Otroka ti bosta hvaležna.
Pravzaprav sta ti že zdaj.

Sestre molčijo.

Gledajo se.

BARBARA: Vse je tako nejasno.

DANA: Meni se pa zdi vse zelo jasno. Umrla je, in to je dejstvo. Upepelili so jo, tudi to je dejstvo. Ni umrla mlada. Hvala bogu.

KATARINA: Lahko bi bila še malo z nami.

DANA: In zadnje čase je bila srečna.

BARBARA: Kako veš?

DANA: Videla sem jo.

BARBARA: Rekla si, da je nisi.

DANA: Slišala sem jo po telefonu. Imela je srečen glas. Zadovoljna je bila. Smejala se je.

KATARINA: Mamica se ni nikoli smejala.

DANA: Zadnje čase se je. Res je bila dobre volje. In kar naprej se ji je mudilo.

KATARINA: Njej se je mudilo? Nemogoče! Bila je najbolj počasen človek na svetu.

DANA: Kadar koli sem jo poklicala, je rekla: *Zdajle nimam časa*, in se je zasmejala, *mudi se mi, hitro povej!* Rekla sem ji: *Mama, kaj se dogaja s tabo?! Kam se ti mudi?* In je rekla, da ima opravke. Nujne. Neodložljive. Sem jo vprašala: *Kakšne, mama?!* In mi ni hotela povedat. Samo smejala se je.

KATARINA: Govoriš o naši mami?

DANA: O kom pa?!

BARBARA: To je nekdo drug.

KATARINA: To ni ona.

Dana ne more verjeti.

DANA: A zdaj se pa meša že obema?! O naši pokojni mami govorim. O kom bi drugem?! Bila je, in ni je več. Prišle smo počistiti njeno stanovanje. Tu smo zato, da bomo zmetale proč stare stvari, pobrale tisto, kar želimo imeti, kot spomin na otroštvo ...

BARBARA: Jaz nočem nič.

KATARINA: Jaz pa. Družino imam. Bolnega otroka.

DANA: To stanovanje je naša edina dediščina. Spraznile ga bomo in prodale. Denar si bomo razdelile.

KATARINA: Počasi, počasi! Mogoče bi se morale o tem še pogovoriti. Družino imam. Bolnega sina, šoloobvezno hčerko ...

DANA: Kaj hočeš s tem povedat?

KATARINA: Rabim denar.

DANA: A jaz ga pa ne rabim? Vse življenje sem bila vajina služkinja! Pa ne samo vajina! Tudi njuna. Kdo je hodil na trg?! Mogoče gospa mama? Nikoli. Očka? Kje pa! Jaz sem mu hodila po časopise, po cigarete, v knjižnico sem mu nosila knjige. Jaz sem bila deklica za vse.

BARBARA: To zdaj ni pomembno.

DANA: O, še kako je pomembno! Zakaj si nisem ustvarila družine, zakaj?

KATARINA: Izbirčna si bila.

DANA: Nisem hotela, da bi hodili k meni samo na zajtrke, spali bi pa pri drugi ...

KATARINA: Sama si! Zato si hudobna.

DANA: Sama sem, ker *hočem* bit sama.

KATARINA: Lisica in kislo grozdje, ja! Poznamo to!

DANA: Moški me ne zanimajo.

KATARINA: Razočarana si.

DANA: Kriterije imam.

BARBARA (*spravljivo*): Pustimo to, sestri!

DANA: Poleg tega mi je speljala vse, ki so mi bili všeč.

KATARINA: Mlajša je bila.

DANA: Hudobna je bila.

KATARINA: Lepša je bila.

BARBARA: Spet govorita, kot da me ni tu.

DANA: Pa ni bilo samo to.

KATARINA: Kaj pa še!?

DANA: Očka.

Sestre utihnejo.

Molčijo nekaj časa.

DANA: Očka.

KATARINA: Ne bi o tem.

DANA: Očka.

Katarina si spet zatisne ušesa.

KATARINA: Tega mi ni treba poslušat.

DANA: Ja. Naš *ljubi* očka. Moj idol. Najboljši. Najlepši. Najpametnejši. Nihče ni bil nikoli boljši od njega.

KATARINA: Imam dovolj svojih skrbi.

BARBARA: Jaz se ga pa v resnici sploh ne spomnim.

DANA: Meni pa je *on* moj edini spomin.

KATARINA: Ne vem! Me ne zanima!

DANA: Moj prvi spomin.

BARBARA: Vedno je čepel v svojem kabinetu.

DANA: Zaklenil je za mano.

BARBARA: Kot da ga ni bilo.

KATARINA: Tisti, ki ima tako bolnega otroka, kot ga imam jaz, se ne briga za probleme drugih.

DANA: In ključ je položil na mizo.

KATARINA: Me ne zanima, sem rekla!!

DANA: Nisem ga upala vzet. Čeprav bi morala samo roko stegnit.

BARBARA: Kakšen ključ?

DANA: Mama ni prišla nikoli pogledat ...

KATARINA: Res me ne briga!

DANA: ... zakaj me tako dolgo ni ven.

KATARINA: Nočem poslušat, nočem poslušat!!

DANA: Ko je odšel ...

BARBARA: Umrli. Smo se že zmenile.

KATARINA: *Odšel* mi je bolj všeč.

DANA: Ko je umrl, je bila mama vesela.

KATARINA: Kakšna prasica si, Dana! Ne morem verjet! Kakšna prasica!

BARBARA: Jaz pa se spomnim, da je jokala.

DANA: Morala sem ostati z njo! Morala sem!!

BARBARA: Vse dneve je jokala.

DANA: Enkrat jo bom vprašala, sem sklenila.

BARBARA: Vse mesece je jokala. Tako se spomnim.

DANA: Če je vedela.

BARBARA: Bilo je mučno.

KATARINA: Tega mi ni treba poslušati!

DANA: In če je, zakaj ni nič naredila?

Katarina se odloči.

KATARINA: Domov bom šla. In to takoj!

Katarina pograbi torbico in se odpravi k vratom.

DANA: Ne boš.

Katarina se ustavi.

KATARINA: Bom, če boš še naprej govorila neumnosti.

DANA: Zaradi šatulje ne boš.

Katarina zakriči.

KATARINA: Saj je niiiiiiiiiiii! Ni je! Ni denarja! Kam ga je skrila?! Skrila in umrla. Nalašč! Zato, da bi me še naprej mučila. Kot da ni dovolj, da imam bolnega otroka in šoloobvezno hčerko, ki je še pa še nadarjena, za vse je nadarjena, takšne krasne risbice riše, in blazno lepo poje, in moj Ivan, ki gara vse noči, in mesečne obroke imam za avto, ki ga potrebujem zato, ker moram vsak teden ...

Barbara jo prekine.

BARBARA: Šatuljo z denarjem je zaklenila v predal.

KATARINA (*na robu živčnega zloma*): Spet me prekinjaš! Zakaj me kar naprej prekinjate!!

BARBARA: Tako si rekla.

KATARINA: Ja, zaklenila jo je! Še prej pa mi je z bankovci mahala pred nosom, da bi me še bolj prizadela, in potem je vse skupaj pred mojimi očmi zaklenila v ta predal.

Katarina spet plane k predalniku, odpre predal in še enkrat pobrska po njem.

KATARINA: Ključek je potisnila v žep. V žep tiste svoje nagravnice pletene jopice. In zdaj ga ni! Ni šatulje in ni denarja!

BARBARA (*povsem mirno*): Predal je odprt.

Sestre obmolčijo.

Gledajo se.

6. prizor

KATARINA: Moral bi biti zaklenjen. In ključek v njenem žepu.

Barbara stopi do predalnika. Počepne. Iz žepa potegne baterijo. Posveti na predal. Gleda čisto od blizu. Strokovnjaško. Izvleče predal. Pregleda zgornji rob predalnika.

BARBARA: Vlumljeno.

KATARINA: Kako?!

BARBARA: Ni bilo težko. Z nožem, lahko kuhinjskim, je nekdo privzdignil zgornjo desko ... Vidita ... na lesu se pozna. Sveža raza. Dve, tri ... Ostale raze so stare.

DANA: Kadar smo založili ključ, smo predalnik odpirale s škarjami.

KATARINA: Mama je imela v predalu piškote in bombone. Če kdo pride na obisk, je rekla.

DANA: Nikoli ni nihče prišel.

KATARINA: In me smo jih kradle. Odpirale smo predal z vilicami. Se spomniš?

BARBARA: Jaz ga nisem.

KATARINA: Jasno! Ti si imela fante. Jaz pa čokolado in piškote. Zato sem bila tako debela.

DANA: Še zdaj si.

KATARINA: Kakšna prasica si! Kakšna ...

BARBARA: Nekdo je predal odprl na silo. Poglejta!

Sestre počepnejo k predalniku.

Gledajo predalnik.

DANA: Mogoče ga je pa sama.

BARBARA: Na silo?

DANA: Izgubila je ključ. Pozabljiva je bila.

KATARINA: A zdaj je *bila pa pozabljiva!* Ko ni prišla na rojstni dan svojega vnuka, pa *ni bila pozabljiva*. Vse obrneš tako, kot ti najbolj ustreza!

Barbara si zelo od blizu ogleduje predal.

BARBARA: Raze so čisto sveže. Poškodovan les v nekaj dneh potemni. Te poškodbe pa so svetle. Narejene pred kratkim. Zelo zelo pred kratkim.

KATARINA: Mogoče bi morale poklicat policijo.

BARBARA: Jaz sem policija.

Sestre se gledajo.

Dana vstane in se umakne v prostor.

Barbara in Katarina jo spremljata s pogledom.

DANA: Nisem je videla.

BARBARA: Kaj?

DANA: Ko sem prišla, so jo že odpeljali.

KATARINA: Rekla si ...

DANA: Pa je nisem.

BARBARA: Kdo jo je odpeljal?

DANA: Ne vem. Sosedje. Zdravnik. Ljudje iz pogrebnega zavoda. Kaj vem ... Nisem prišla takoj, ko so me poklicali.

KATARINA: Ko si mi telefonirala, si rekla, da si ob njej, v spalnici. Da mamička leži na postelji.

BARBARA: Mrtva.

DANA: Ni bilo res.

BARBARA: Pa potem? Si jo šla pogledat vsaj potem?

DANA: Rekli so, da lahko pridem ... Nisem šla.

BARBARA: Se pravi, da nobena od nas ni videla njenega trupla.

KATARINA: Videli smo žaro.

BARBARA: Žara je pepel.

DANA: Nisem mogla. Panika me je pograbila. Kar šla sem. Hodila sem po mestu. Uro, dve, tri ... Ves popoldan. Ja, zmračilo se je. Stemnilo. Jaz pa sem še vedno tavalala po mestu. Jezna sem bila, ker je nisem vprašala. Po očkovi smrti sem hodila k njej, skrbela sem zanjo, hodila v trgovino, zasliševala sem jo, če je vzela tablete, če je bila pri zdravniku ... Vsakič, ko sem šla k njej, sem se pripravila, da jo bom vprašala, pa sem vsakič preložila na drugič. *Jutri jo bom. V soboto jo bom. V nedeljo zvečer. Naslednji teden jo bom ...* Toliko stvari me je zanimalo. Nič nisem vedela o njej. Samo to, da sem ji podobna. Nisem pa vedela, kako sem ji podobna, zakaj sem ji podobna, v čem sem ji podobna ... Vseskozi se mi je zdelo, da nimam svojega življenja, da samo nadaljujem njeno. Očka ...

KATARINA: Nehaj!

DANA: Očka me je včasih poklical z njenim imenom. Zmotil se je.

KATARINA: Pusti ga pri miru.

DANA: Premalo smo vedele, premalo sta nam povedala. Starši nam vedno povejo premalo ali pa jih ne znamo pravi čas vprašat. In ko se končno odločimo, da jih bomo vprašali, nam pobegnejo. Jezna sem bila, ker mi je ušla na drugo stran, kamor ne morem za njo. Ko sem

tavala po mestu, sem imela občutek, da ne vem, kdo sem. Da nikoli ne bom vedela, kdo sem.

KATARINA: Dovolj!

DANA: Vse je odnesla s sabo. Pustila nas je na tej strani. Nobene skrivnosti ni razkrila. Kar šla je. Sebično odpotovala. In vzela s sabo vse.

Sestre molčijo.

Telefon zazvoni.

7. prizor

Barbara seže v žep.

BARBARA: Oprostita ... Služba.

Telefon zvoni.

Barbara pogleda na displej.

Barbara obnemi.

Telefon zvoni.

BARBARA: Mama.

Telefon zvoni.

Sestre se gledajo.

Telefon zvoni.

BARBARA: Kliče.

Telefon zvoni.

BARBARA: Mama me kliče.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon neha zvoniti.

Sestre se gledajo.

BARBARA: Kdo ima njen telefon?

KATARINA: Ne vem.

BARBARA: Nekdo me je klical z njenega telefona.

DANA: Bil je na njeni nočni omarici. Se spomnim.

BARBARA: Zakaj bi me nekdo poklical z njenega telefona?

Telefon zazvoni.

Tokrat zvoni telefon v Danini torbici.

Telefon zvoni.

Dana potegne telefon iz torbice in se zagleda v displej.

Telefon zvoni.

Sestri se ji previdno približata.

Vse tri zrejo v displej Daninega telefona.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Telefon zvoni.

Sestre gledajo v displej.

Telefon zvoni.

Telefon neha zvoniti.

Sestre molčijo.

KATARINA: Kliče nas.

DANA: Zmešana si.

BARBARA: Ni mrtva.

KATARINA (*prestrašeno*): Mama ni mrtva.

DANA: Zakopali smo jo. V zemljo. In čez dali kamen.

BARBARA: Tisto je bil samo pepel.

KATARINA: Bog ve, čigav.

Trkanje.

Čisto rahlo.

Komaj slišno.

Sestre se prestrašeno ozrejo k vratom spalnice, od koder se sliši trkanje.

Trkanje postane glasnejše.

Barbara potegne iz toka pištolo in jo repetira.

DANA: Kaj ...

BARBARA: Psssst!

Katarino zagrabi panika.

KATARINA: Nekdo je tu. Moj bog, nekdo je tu ... Mamica je tu. Mamica ...
Naša mamica trka, naša mamica nas kliče ... Ni mrtva. Mamica ni
mrtva ...

DANA: Tiho!!

Katarina si pokrije usta z roko. Utihne.

Spet trkanje.

*Barbara zavzame borbeni položaj, kot so jo naučili na Višji šoli za varnostne
vede. Počasi se tik ob steni približa vratom spalnice.*

Trkanje. Tokrat močnejše.

DANA: Naprej!

Barbara se prilepi tik ob steno, kjer so vrata v spalnico.

DANA: Rekla sem: Naprej!!

Vrata se počasi odprejo.

V sobo pokuka glava.

Ženska.

Potem se vrata še bolj odprejo.

HELENA: Dober večer.

*Helena je zelo visoka in močna ženska, širokega obraza, lase ima gladko počesane
nazaj in spete v čop. Na sebi ima dolgo pleteno jopico živih barv, z velikimi žepi.
Stopi v prostor. Vrata spalnice zapre za sabo.*

8. prizor

Nekaj časa tišina.

Barbara nenadoma plane k Heleni z naperjeno pištolo kot v kakšni policijski televizijski nadaljevanki, kriči kot v akcijskem filmu.

BARBARA: Roke gor! Roke gor, slišite!!

HELENA: Prosim?

BARBARA: K steni! Z obrazom k steni!

Helena se ne premakne. Začudeno gleda.

HELENA: Kaj?

BARBARA: Roke na steno, noge narazen, korak nazaj! Takoj!

HELENA: Ne razumem.

Barbara plane k Heleni in jo hoče na silo potisniti k steni. Helena, ki je velika in močna ženska, se ne premakne.

BARBARA: Roke gor, roke gor, sem rekla!

DANA (*pomirjujoče*): Barbara ...

BARBARA: Kaj ste delali v mamini spalnici?!

HELENA: Nič.

BARBARA: Je še kdo z vami?

HELENA: Sama sem.

DANA: Barbara, pomiri se ...

HELENA: Spala sem.

KATARINA: Kaj ...?

BARBARA: Kako ste prišli v stanovanje?!

KATARINA: V mamini postelji?

Barbara z eno roko rine Heleno k steni, v drugi roki ima naperjeno pištolo.

BARBARA: K steni, sem rekla! Ubogajte me, policistka sem.

HELENA: Zakaj?

BARBARA (*za hip zmedeno*): Ker ... ker ste vlomilka ... zato! K steni in noge narazen!

HELENA: Ne bom dala nog narazen.

BARBARA: Roke na steno! A hočete, da vam pokažem?

HELENA: Prosim.

Zmedena Barbara na hitro stopi k steni in demonstrira položaj. Roke na steno, lice ob steno, noge narazen. Dva koraka nazaj ...

BARBARA: Tako. Ste zdaj razumeli?

DANA: Barbara ... Nehaj! Smešna si.

BARBARA: Zdaj pa vi! Alo! K steni!!

KATARINA (*panično*): Naj naredi tako, naj naredi tako, kot si ji pokazala! Strah me je.

BARBARA: Ne boj se ... Jaz vaju čuvam. K steni!

DANA: Nehajmo s tem.

BARBARA: K steni, sem rekla! Noge narazen! Alo!

HELENA: In če ne ubogam? Me boš ustrelila?

Barbara zmedena. Še vedno maha s pištolo Heleni tik pod nosom.

BARBARA: Od kdaj se pa tikava?! Kaj?! K steni! Ali pa na tla! Ja, še boljše, na tla! In noge narazen!

DANA: Barbara, nismo v policijski nadaljevanki.

BARBARA: Vlomila je! Oropala je stanovanje naše mame. Zalotili smo jo. Lahko je oborožena. In za to obstajajo določeni uradni postopki. (Kriči.) Na tla! Takoj na tla!!

Zdaj se Helena nenadoma obrne k Barbari, zagrabi revolver in ji ga izpuli iz rok.

Barbara presenečeno obstoji z odprtimi usti.

Katarina prestrašeno krikne.

KATARINA: Ubila nas bo! Ubila nas bo!

Helena odkoraka do predalnika, odpre predal, pištolo potisne vanj in ga zapre. Iz žepa potegne ključ, zaklene predal, ključ pa spusti nazaj v žep svoje pletene jopice. Obrne se k presenečenim sestram.

HELENA: Zdaj se lahko v miru pogovorimo.

Dana se zasmije in zaploska.

DANA: Bravo! Bravo!!

Katarina si z rokami pokrije oči.

KATARINA: Nočem gledat!

BARBARA (*zmedena*): To je napad na uradno osebo! Napad na uradno osebo se po 155. členu kazenskega zakonika strogo kaznuje ...

HELENA: Tudi neupravičeno mahanje s službenim orožjem se kaznuje. S suspenzom.

BARBARA: Ni neupravičeno. Zalotila sem vas pri ropu. Vlom v tuje stanovanje.

KATARINA (*zastoka*): Nočem gledat! Nočem gledat!

DANA: Katarina, ne ga srat! Odpri oči!

Barbara začne vtipkavati številke v svoj mobilni telefon.

BARBARA: Poklicala bom.

DANA: Kaj? Okrepitve? Barbara, smejali se ti bojo.

Barbara neha vtipkavati.

BARBARA: Ne razumeš? Ujele smo vlomilko. Poleg tega gre še za napad na uradno osebo. Oviranje preiskave ...

Helena jo prekine.

HELENA: Jaz tu stanujem.

9. prizor

Sestre presenečeno obmolknijo.

Katarina si odkrije oči.

Nekaj časa tišina.

KATARINA: Kako ...?

BARBARA: Ničesar ne vemo o tem.

DANA: O ničemer ničesar ne vemo.

Gledajo se.

BARBARA: Ključ imate.

HELENA: Stanujem tu.

BARBARA: Ključ od predalnika. V žep ste ga dali.

HELENA: Ja.

Gledajo se.

BARBARA: Prosim, da mi vrnete službeno orožje.

HELENA: Orožje je nevarna zadeva.

BARBARA: Takoj mi vrnite pištolo! Lepo prosim!

DANA: Barbara, ne ponižuj se.

BARBARA (*trmasto*): Hočem pištolo! Hočem svojo pištolo!!

DANA: Vrnite ji jo, sicer ne bomo imeli miru.

KATARINA: Tudi kot otrok je takole trmarila.

Barbara energično stopi do kuhinjskega dela, odpre predal, iz njega potegne vilice in se z njimi loti zaklenjenega predala.

KATARINA: Vse najine igrače je hotela imet.

DANA: In tako dolgo je kričala, da sva ji jih dali.

Barbara se muči z odpiranjem predala.

Helena jo nekaj časa gleda, potem se je usmili, potegne ključ iz žepa.

HELENA: Bom jaz. (*Odklene predal.*) Če oblubiš, da ne boš več mahala okoli.

Barbara ne odgovori.

Helena odpre predal.

Barbara pograbi pištolo in se umakne v varno razdaljo.

HELENA: Za pogovor ne potrebujemo orožja.

DANA (*spravljivo*): Barbara ... Spravi.

Ženske se gledajo.

Barbara po kratkem oklevanju spravi pištolo v tok za pasom.

HELENA: Hvala.

Ženske se gledajo.

Opazujejo se. Tehtajo.

Molčijo.

KATARINA (*previdno*): Rekli ste, da ste podnajemnica.

BARBARA: Pusti to ... Mene bolj zanima, kako to, da ima ključ od predala. In kje je denar, ki ga je imela mama v predalu?

KATARINA: Ja, mama je imela denar v šatulji. Šatuljo pa je vpričo mene, klečala sem tu sredi sobe in jo milo prosila, no, zaklenila jo je v predal, ključek pa je, tako kot vi, spustila v žep jopice ...

Katarina za trenutek obnemi.

KATARINA: To je njena jopica! Zakaj imate na sebi mamino jopico?

BARBARA: Ne zdaj o jopici. Denar je važen! Kje je denar? Ukradli ste ga!

HELENA: Jaz ga nisem.

BARBARA: Vdrli ste v predal ... Sledovi dokazujejo, da ste ga na silo odprli ...

HELENA: Zakaj bi ga *na silo odprla*, če imam ključ.

Barbara v zadregi utihne.

KATARINA: Ja, res je, ključ ima.

BARBARA: Potem niste vdrli. Odklenili ste ga.

DANA (*ironično*): Bravo, Sherlock Holmes!

BARBARA: Če niste na silo vdrli, še ne pomeni, da niste ukradli denarja.

HELENA: Sem rekla: *Jaz* ga nisem.

KATARINA: Mene pa vseeno zanima jopica ... Zakaj imate na sebi mamino jopico?

DANA: Nehaj s to jopico!

KATARINA: Nam pripada. Me smo dedinje. Jopica je naša. To je naša zapuščina in ne more...

Barbara jo prekine.

BARBARA: Kako dolgo ste podnajemnica?

DANA: In kako to, da tega nismo vedele?!

HELENA: Nisem rekla, da sem podnajemnica. Rekla sem, da stanujem tu.

Ženske se gledajo.

Opazujejo se. Tehtajo.

Molčijo.

BARBARA: Zakaj nam mama tega ni povedala?

HELENA: Česa?

KATARINA: Da stanujete tu.

HELENA: Bala se vas je.

DANA: Naša mama?! Ona da bi se koga bala!

BARBARA: Jaz pa bi vseeno rada ... Rada bi *dokaz!* Ne vem, zakaj bi vam verjele na besedo. Zalotile smo vas. Iz mamine spalnice ste prišli. S ključi v žepu ...

HELENA: Spala sem. Sem povedala.

DANA: In nas niste slišali? Precej glasne smo bile.

HELENA: Sem.

BARBARA: Zakaj se pa potem niste pokazali?

HELENA: Prestrašila bi vas.

KATARINA: Jaz sem se skoraj usrala!

HELENA: Zato sem vas najprej poklicala.

KATARINA (*groza jo je*): Mislila sem, da nas kliče mama.

Barbara nenadoma resno ...

BARBARA: Zakaj ste jo ubili?

Ženske obmolčijo.

Helena se nasmehne.

Potem se zasmеji.

BARBARA (*jo prekinе*): Ni smešno! Zastrupili ste jo. S tabletami. V poročilu piše, da so pri obdukciji našli v krvi povečano dozo kemičnih sestavin ... Amlodipin, hidroklorotiazid, valsartan ...

DANA: Barbara, to so neumnosti! Kdor jemlje tako močna zdravila za srce, kot jih je naša mama, ima v krvi vedno povečano dozo ...

Barbara znori.

BARBARA: Ti se pa ne mešaj v uradni postopek! Pojma nimaš, kako je treba z morilci! Jaz sem profesionalka! Razumeš?! Profesionalka!!

Dana vdano zavzdihne.

Barbara se spet loti Helene.

BARBARA: No!?! Zakaj? Zakaj ste jo zastrupili? Zaradi denarja?

Helena se nasmehne.

HELENA (*mirno*): Točno tako je.

BARBARA: Zaradi denarja torej. (*Zmagoslavno.*) Punci, priznala je. Od zdaj naprej sta uradni priči.

KATARINA: Mogoče bi bilo pa vseeno treba poklicat policijo.

BARBARA: Jaz sem policija.

KATARINA: Mislim specialiste ...

DANA: Specialce, specialce se reče.

KATARINA: Itak.

Barbara se trmasto zapiči v Heleno.

BARBARA: Kako ste jo ubili, vas sprašujem!

HELENA (*mirno*): Točno tako je ... Vedno so drugi krivi. Nikoli ona. Edino, kar je znala, je bilo to, da je spala z njimi. S tistimi, ki je niso razumeli, ki je niso imeli radi. In vedno je hotela, da bi jo vsi imeli radi. Na ta način se je borila za svoje mesto v družini, v šoli, potem na policiji. Celo sestri je speljala fanta. Samo zato, ker sestra nekega

dne ni bila prijazna z njo. Tega ni imela po meni. Po njem, ja! Ali pa po njegovih starih starših. Ženske bi morale biti bolj pazljive, kadar izbiramo osemenjevalca.

BARBARA (*zmedeno*): Kaj ...?

HELENA: Narava jo je obdarila. To že. Plave oči, dolge noge, naravna plavalaska, nedolžen pogled, lepe joškice, vse tisto, kar imajo moški radi, nimfomanka v podobi otroka, Lolita ...

BARBARA: O kom to?!

HELENA: Če jo je kakšen fant podcenjeval, je naredila vse, da ga je spravila v posteljo in tako dokazala svojo superiornost. Če jo je prizadela ženska, je spala z njenim možem ali fantom. Če se ji je zdelo, da so jo zares hudo užalili, se jim je maščevala tako, da jih je popolnoma privezala nase, popolnoma jih je obnorela s svojo seksualnostjo, potem pa jih je brez razloga zavrgla kot staro cunjjo. Hkrati pa se je pretvarjala, da so jo oni zapustili, da so jo izdali. Kar naprej so jo izdajali. Vsi okoli nje, sami izdajalci ...

BARBARA: Govorite o meni?

HELENA: Ona ima vendar vedno prav! Ona je *resnica* sama, poosebljeno poštenje z dolgimi nogami in ravno prav velikimi joškicami!

BARBARA: To ni res!!

HELENA: Vsepovsod je iskala krivce in izdajalce. Tudi za tisto, kar je sama zakuhalo. Nikoli ona, vedno drugi. Nikoli nič kriva, vedno drugi.

BARBARA: Kdo je to rekel?!

HELENA: Tvoja mama.

BARBARA (*se upre*): Ni res!

DANA (*ironično*): Pa bo kar držalo, sestrica.

BARBARA (*sikne Dani*): Zapri gobec!

HELENA: V resnici te je imela rada. Njena najmlajša hči si bila. Oboževala te je. Najbolj srečna je bila, ko si se vpisala na Višjo šolo za varnostne vede. Rekla je: *Končno se je našla. Lahko bo vse življenje lovila druge. In še plačana bo za to.*

Dana se zasmеji in zaploska.

DANA: Mamica, bravo! Kjer koli že si ... Bravo!!

BARBARA: Višjo šolo za varnostne vede sem končala pred ... Skoraj pred desetimi leti ...

KATARINA (*previdno*): Kako dolgo ste poznali našo mamo?

HELENA: Vse življenje sem jo poznala.

Sestre molčijo.

Ženske se gledajo.

KATARINA: In zakaj vas zdaj prvič vidimo?

HELENA: Tako je hotela.

KATARINA: Ne verjamem.

HELENA: Težko je živela s tem.

KATARINA: S čim? S čim je težko živela? Ne razumem. Me smo težko živele. Jaz sem težko živela. Ni mi hotela pomagat.

HELENA (*mirno*): Nikoli ni ničesar razumela. In vse ji je prišlo prav. Vse je izkoristila, da se je lahko smilila drugim. Celu svojo nesrečo. Svojega prizadetega sina in ubogo hčerko, neumnega moža, ki že od vsega začetka živi z drugo, in vsi to vejo, celo ona ve, in uživa v tem, da lahko trpi in vsenaokoli izsiljuje s svojo nesrečo ...

KATARINA: Tega nočem poslušat!

HELENA: Nič videti, nič slišati, nič misliti ... Razen nase. O, to pa ja! Nase, samo nase!

KATARINA: Laž!!

HELENA: Že ko je bila majhna, je bila takšna. Kradla je in obtoževala sestri. Na skrivaj je prišla k meni, okrog ust je bila še umazana od čokolade, *onidve sta ukradli*, je rekla, *mama, čokolado ti kradeta in piškote ...*

DANA (*posmehljivo*): Ha, nič novega.

KATARINA (*Dani*): Prasica!

HELENA: Pod posteljo je skrivala ukradene reči. Kadar sem hotela priti resnici do dna, jih je podtaknila sestrama. In mi ju prišla zatožit, kje skrivata, kar sta nakradli. *A sem pridna, mama, ker sem ti povedala?* me je spraševala, *a mi boš kupila barbiko, če ti povem, kam sta skrili?* me je izsiljevala.

Katarina izbruhne v histeričnem upor. Solze ji tečejo, glas se ji lomi.

KATARINA: Ker me nisi imela rada!! Mama! Nisi me imela rada!! Vse to sem počela, ker me ni nihče imel rad. Dana je bila očkova ljubica. Zaklepal se je z njo v kabinet. Ta malo ste kar naprej hvalili, kako je lepa, kako je pametna. Dani ste zaupali, meni niste. Hotela sem samo pozornost. Malo pozornosti. Čisto malo. Zato sem kradla. Ampak to ni kraja, če otrok, ker ga ne marajo, vzame čokolado, piškote, to ni kraja! Ti si pa rekla, da kradem. Kako si mogla! Imela sem sedem let, v trgovini sem vzela žvečilne gumije, bila je tako lepa škatlica, nisi mi je hotela kupit, pa sem jo vzela. In potem si me vpričo vseh ozmerjala, da sem *kradljivka, mala tatica, da nikoli ne bo nič iz mene*. Sram me je bilo. Tako me je bilo sram, da sem se polulala. Se spomniš, mama? Nisi me imela rada!

HELENA (*mirno*): Zelo te je imela rada. Vse tri je imela rada.

BARBARA: Kaj pa veste!

KATARINA: Ja! Kaj pa vi veste!

HELENA: Živela sem z njo.

KATARINA: Dolgčas ji je bilo, pa si je omislila podnajemnico. In zdaj si ta podnajemnica domišlja, da ve, kakšna je bila naša mama! Ste ji plačevali? Stavim, da ste jo izkoristili in niste plačevali najemnine. Jaz imam pa bolnega otroka ...

HELENA: Trideset let sva bili skupaj.

BARBARA: Lažete! Če bi bilo to res, bi vedeli. Njena družina bi vedela. Logično.

HELENA: Bala se je.

KATARINA: Najbolj brezobzirna ženska, najbolj hladna, kot kača, ki je našega očka nagnala v kabinet ... Ona da bi se česa bala! Ha!

HELENA: Bala se je same sebe.

BARBARA: In vi to veste, kaj?

HELENA: Rekla sem ji: *Povedati jim moraš, ne moreš tako živeti, mučiš se ...*

BARBARA: Kaj naj bi nam povedala?

HELENA: Zame.

KATARINA: Kaj ...?

HELENA: In zanjo.

Ženske se gledajo.

HELENA: Za naju.

Ženske se gledajo.

HELENA: Ljubili sva se. Trideset let.

KATARINA (*sikne*): Prasica.

HELENA: In zadnje leto sva bili zelo srečni. Skupaj sva živeli. Končno!

Ženske se gledajo.

HELENA: To poletje je bilo najlepše. Bili sva na morju. Plavali sva. Popolnoma se je pomladila. Srečna je bila. In jaz sem bila srečna.

Ženske se gledajo.

HELENA: In ko se je končno odločila, da vam bo povedala, jo je izdalo srce.

Ženske se gledajo.

HELENA: Sredi noči sem se zbudila. Prebudil me je hlad njenega telesa. Prižgala sem luč. Smehljala se je. V snu je odšla. Mirno. Srečno. Imela je tako lep obraz. Tako moj. Poljubila sem jo in se ji zahvalila. Za poletje. Za eno samo poletje, ko sva zares lahko bili skupaj. Sprehajali sva se ob obali, se držali za roke, poljubljali sva se in ljudje so nama prijazno prikimavali ... Čeprav sem trideset let čakala na to poletje, je bilo vredno.

Ženske molčijo.

KATARINA (*tiho in nevarno*): Prekleta lezbijka!

BARBARA: Hočete reči, da ...

HELENA: Srečni sva bili.

BARBARA (*sikne s strašnim sovraštvom*): Hočete reči, da sta si lizali pičke.

KATARINA (*histerično*): Tega ne morem poslušat, tega nočem vedet!

HELENA: Ljubili sva se.

Barbara z vso silo plane na Heleno. Udari jo v obraz.

BARBARA (*kriči kot ponorela*): Prekleta lezbača pofukana!

Helena si poskuša zaščititi obraz.

HELENA (*vztrajno*): Ljubila sem jo ...

BARBARA: Ne ti meni *ljubila*, pizda smrdljiva degenerirana! Zbila te bom kot psa ...

Tudi Katarina plane na Heleno.

KATARINA: Drži jo, drži jo! Prekleta kurba! Kje je moj denar, kje je moj denar!?

Dana zaprepadeno stoji zraven. Barbara in Katarina vztrajno udrihata po Heleni z vso silo. Helena se ne brani, samo z rokami si pokriva obraz in vztrajno ponavlja ...

HELENA: Ljubili sva se ... ljubili ... ljubili ...

BARBARA: Tiho!! Crkni!! Ubila te bom ... Pizda smrdljiva.

KATARINA: Drži jo ... Drži ...

Helena pade na tla. Pokrči se in si skuša zaščititi glavo in telo. Kriči pod udarci, kot bi se branila z besedami ...

HELENA: Radi ... sva se imeli ... Ljubili ... Ljubezen ... Ljubezen ...

Katarina in Barbara udarjata po njej in jo nekontrolirano brcata.

BARBARA: Tiho, prasica pokvarjena!! Ubila te bom ... Ubila!!

KATARINA: Kje je denar, kje je denar?! Vrni mi mamin denar!!

Dana, ki je vse do zdaj kot otrpla stala zraven, nenadoma plane k Barbari, iz toka na njenem pasu potegne pištolo, odrine sestri in naperi pištolo vanju ...

DANA: Straaaan! Straaaan!!

Barbara in Katarina za hip obnemita.

BARBARA: Umakni se! Ne vidiš, da je lezbača stara izkoristila našo mamo!

KATARINA: Vse nam je pokradla.

DANA (*odločno*): Stran, sem rekla!

KATARINA (*Barbari*): Vzemi ji pištolo ... Barbara, bojim se.

BARBARA (*Katarini*): Daj mi jo! Ubila jo bom. Prekleto lezbijko!

KATARINA: Ja, ja!!

BARBARA: Potem bomo rekle, da smo jo zalotile, kako je ropala, upirala se je, napadala nas je, zagrabila je za mojo službeno pištolo, še boljše, iz toka mi jo je ukradla, borila sem se zanjo in ji jo hotela iztrgat iz rok, pa se je orožje sprožilo ... Verjeli nam bojo, tri smo. Poštene ženske smo. Jaz sem policistka. Diplomirala sem na Višji šoli za varnostne vede.

Barbara stegne roko do pištole, ki jo drži Dana.

BARBARA: Daj mi jo, da ubijem prasico lezbično!!

Dana dvigne pištolo in ustrelji v strop.

Barbara in Katarina se umakneta.

Tišina.

Tišina.

Helena se počasi pobira. Rdeča v obraz. Kri na licu ...

HELENA (*mirno*): *Ona bo razumela. Edina bo razumela, je rekla. Zakaj misliš tako? sem jo vprašala. Vem, mi je odgovorila, ista je kot jaz. Ona je jaz, je rekla. Moja najstarejša hči, moja je, jaz sem ona, in ona je jaz. Krivico sem ji delala, odrivala sem jo, ker sem se bala sebe. Bala sem se, da mi je podobna, da bo tudi ona trpela, kot sem jaz trpela vse življenje; trpela bo, ker se bo bala biti takšna, kot je v resnici. Povej ji, je rekla, povej ji, da je treba biti pogumen ... Jaz nisem bila. Povej ji to, če ji jaz ne bom mogla, mi je rekla, povej ji, da mi je žal, da se opravičujem, ker sem jim nakopala na glavo vse to ... je rekla samo nekaj dni prej, preden je za vedno zaspala. Kaj pa govoriš?! sem ji rekla in jo objela. Odrasle ženske so, odrasle sestre, razumele bodo, privoščile nama bodo najino ljubezen, sem ji rekla. Samo nasmehnila se je. Grenko se je nasmehnila in me*

poljubila. Tisto noč sva se ljubili. Bilo je lepo. Najlepše. Globoko v sebi sem slutila, da je zadnjič. Odrivala sem to misel. Nisem hotela verjeti. Vso noč sva bili skupaj. Najini telesi sta bili prepleteni. Šepetali sva si. Vso noč. Čisto blizu sva bili. Obraz tik ob obrazu. Dihala sem njeno vročo sapo in najine ustnice so se zlivale druga z drugo med besedami, ki so bile poljubi. Tiho sva se smejali. Se hihitali kot majhni punčki. Kot majhni punčki, ki še ne veva, da sva zamudili življenje ... In spet in spet sva se ljubili tisto zadnjo noč. Rekla mi je, *ko bi vedela*, je rekla, *ko bi si upala*, je rekla, *bi jim povedala že pred tridesetimi leti. Povej ji, moji najstarejši, to ji povej*. Jaz pa sem ji rekla: *Sama ji boš povedala. Sama.*

Ženske molčijo.

Dana povesi pištolo.

Napetost popusti.

10. prizor

Gledajo se.

Barbara stopi do Helene. Z gnusom sikne ...

BARBARA: Izginite! Da vas nikoli več ne vidimo.

KATARINA: Jaz bom pozabila. Vse bom pozabila. Takoj.

BARBARA: Ne bom vas prijavila, da ste vdrli v naše stanovanje.

KATARINA: Barbara, kaj pa denar?

BARBARA: Samo izgine naj!

KATARINA: Rabim denar. Imam bolnega sina.

Helena se nasmehne.

HELENA: Poročili sva se.

Katarina in Barbara obnemita.

HELENA: Letos poleti. V mestni hiši. Bilo je točno tako, kot sem si predstavljala.

Barbara se histerično zasmеji.

BARBARA: Pa ne, da sta bili v belih oblekicah! In s šopkoma rožic v naročju! Stari babi!

HELENA: Bilo je čisto preprosto. Tako vsakdanje. Nič posebnega. Popolnoma normalno. In lepo. Točno tako, kot bi moralo biti že zdavnaj. Matičarka, pooblaščenec upravne enote in dve priči. Kar tam sva ju dobili. Varnostnik in mlad fant, ki sva ga ustavili na stopnišču. *A bi hoteli biti najina poročna priča? Z veseljem!* je rekel.

BARBARA (*odločno*): Tega ne sme nihče izvedet.

HELENA: Poljubili sva se. Ploskali so nama. Dolgo so nama ploskali. Privoščili so nama ljubezen.

BARBARA: Fuj!

KATARINA: Nočem poslušat tega.

BARBARA (*ironično*): In potem, predvidevam, sta šli na poročno potovanje, kaj! Mladoporočenki!

HELENA: Domov sva šli.

KATARINA: Kam domov?

HELENA: Sem.

KATARINA (*histerično zakriči*): To je moj dom! To je naš dom!

HELENA: Rekla mi je: *Zdaj se prvič počutim, kot da sem zares prišla domov.*

BARBARA: Sprali ste ji možgane. Ampak zdaj je, kar je.

HELENA: *In samo to mi je žal, da nisem tega storila že davno ... Da sem tako po neumnem zapravila življenje, mi je rekla tisti dan.*

Katarina se nenadoma odloči. Po sobi začne zbirati svoje reči. Torbica, plašč ...

KATARINA: Grem. Ne morem več. Vidimo se na sodišču. Zahtevala bom svoje. Hočem svojih dvajset tisoč! Imam bolnega sina ...

Barbara jo ustavi.

BARBARA: Ne bodi nora! Kaj bodo rekli ljudje! V službi se bodo delali norca iz mene. Že tako me ne marajo, ker sem ženska. Ženska pa policist! Zdaj naj imam pa še mamo lezbijko! In tvojo hčerko bodo v šoli zasmehovali, ker je bila njena babica stara lezbača. Naj vzame tisti denar, samo obljubi naj, da bo tiho. Tiho kot grob. Nočemo, da bi okrog govorila, kako je lizala pičko naši mami.

KATARINA: Tega ne bom poslušala!

BARBARA: Na bruhanje mi gre!

KATARINA: Kakšna sreča, da je moj sin prizadet in da nič ne razume.

Ženske se gledajo.

Barbara se obrne k Dani, ki tiho, skoraj sama zase, kot da ni nikogar okoli nje, stoji zraven.

BARBARA: Dana, zakaj si kar tiho?! Si na njeni strani?

KATARINA: Seveda je na njeni strani. S pištolo je šla nad naju. Dana, vedno si bila prasica. Nikoli nisi držala z nama.

Dana mirno stopi do vhodnih vrat, kjer leži črna vreča za smeti, ki jo je sama postavila tja. Vzame jo in jo nese do mize. Položi jo na mizo. Seže vanjo in iz nje potegne šatuljo z denarjem. Položi ga na mizo pred sestri.

Potem stopi k Heleni. Ponudi ji roko.

DANA: Veseli me, da sva se spoznali.

Dana in Helena se rokujeta.

Barbara in Katarina ju zaprepadeno gledata.

DANA: Upam, da se bova še velikokrat videli.

HELENA: Tudi jaz si želim.

DANA: Vse mi moraš povedat. Tako malo vemo. Tako malo vemo drug o drugem.

Ženski se gledata.

Ženske molčijo.

HELENA: Te lahko objamem?

Dana prikima.

Ženski se objameta.

Dolg objem.

Barbara gre mimo njiju do vrat.

BARBARA: Nimam več sestre.

Barbara odide iz stanovanja.

Ženski sta še vedno v objemu.

Katarina stopi do mize. Iz šatulje vzame svitek denarja in ga vtakne v torbico.

KATARINA: Upam, da se nikoli več ne bomo srečale.

Katarina odide iz stanovanja.

Objem še nekaj časa traja.

Potem Dana obleče plašč. Si zapne gumbe. Vzame torbico.

Gre do vrat.

Se še enkrat ozre k Heleni.

DANA: Dobrodošla doma.

Helena se nasmehne.

Dana odide iz stanovanja.

Helena sama.

Utrujeno gleda po sobi.

Potem stopi do ogledala ob vratih, kjer je v okvir zataknjena črno-bela fotografija mlade in lepe gospe, ki se smehlja.

Stegne roko in se dotakne lica na fotografiji.

Potem zajoka.

Bridko.

Zatemnitev.

**Sodobna
slovenska
dramatika**

Maša Pelko

Kraljevi otroci

Osebe:

Kraljevi otroci:

POLINEJK, 13 let

ETEOKEL, 13 let

ANTIGONA, 10 let

ISMENA, 8 let

Drugi:

KRALJ OJDIP, oče kraljevih otrok

KRALJICA JOKASTA, Ojdipova žena, mati kraljevih otrok

KREONT, kraljičin brat, stric kraljevih otrok

VIDEC TEREJZIAS

SPLETIČNA

SLUGA

Prostor

Antično mesto Tebe:

Osrednja sobana kraljeve palače

Soba v prvem nadstropju palače

Čas

Bogovi in kralji izpred našega štetja, otroci tega štetja.

Opombe

Kar je zapisano v ležečem tisku kot govor besedila se sliši kot glas iz zunanjega prostora (pred palačo ali v sobi). Akterja, ki te besede govori, ni videti.

Osrednja sobana je bila, kot vse v palači, veličastna. Oboke so podpirali stebri, v katere so bile reliefno izrezljane podobe grških bogov, ki so se zazrle v vsakega, ki prestopi prag. Na stropu se je bleščala veličastna pastelna freska, ki je ponazarjala trojansko bitko. Nihče ni slutil, da se bo na dragih preprogah pod njo danes odvila podobno krvava usoda. Svila, ki plapola v prepihu, porisane vaze, prepolne letnega cvetja, ter več marmorja, kot ga je kdaj videlo človeško oko. Okna, na enem je počival mačji mladič, so metala svetlobo na zamolklo rdeče in nežno oker stene, perzijske preproge so utišale korake sužnjev, ki so neopazno hiteli čez prostor. Prostor, o katerem govorimo, je mejil na glavni vhod v palačo, na nasprotni strani pa je imel dostop do trga, kjer se je zbiralo ljudstvo, ki je govorilo s kraljem. Leva vrata so vodila v kraljeve sobane, kamor se je umaknila kraljica s spletičnami, desni hodnik pa je krasilo razkošno granitno stopnišče, ki je vodilo v višja nadstropja.

Vse dragocenosti in zgodovinsko zapuščino je cele dneve najbučneje dopolnjeval zvok otrok, ki so najbogatejši prostor dežele imenovali svoj dom. Štirje so bili, dva dečka in dve deklici, vsak po svoje izgubljen v lastni domišljiji in vpleten v lastno igro, nobeden od njih ni razumel dogodkov, ki so istega dne spremenili njihovo nedolžno otroštvo v kruto odraslost. Kar se je zgodilo pred palačo, je zgodba staršev, ki jo pozna vsak. Kar se je zgodilo v palači, je zgodba otrok, ki ostaja njihova.

Zdaj tu vlada tišina. V zraku sta vonj po smrti in krvi. Pred palačo se sliši glasove, iz kraljičine sobe prihaja jok.

PROLOG

SOBA V PRVEM NADSTROPJU PALAČE, 21.00

Na dragih svilenih blazinah sedijo štirje otroci. Najmlajša, deklica svetlih kodrastih las, joče v naročju starejšega dekleta, svoje rjavolase sestre. Fanta, brata, okamnelo sedita drug poleg drugega na zofi nasproti. Če ne bi bila tako prepričana, da moških nikoli ni strah, bi se prijela za roko.

ETEOKEL: A ti ... ti si jo videla?

Antigona molči, gleda v prazno.

POLINEJK: Antigona, kaj pa njega? A je res ... A si je res ...

Antigona še vedno nepremična, mehanično boža Ismenine lase.

POLINEJK: Jaz sem najstarejši, jaz sem zdaj kot oče. Moraš mi odgovoriti, ko te vprašam, ker –

V tistem se skozi okno zasliši glas.

SLUGA: Z besedo kratko vam lahko izrazim novico prvo: mrtva ⁻¹

Antigona skoči k oknu in ga zaloputne. Obstoji tam in gleda skozenj. Potem ga počasi zagrne, s solzami v očeh.

POLINEJK: Mrtev? Kdo je mrtev?

ISMENA: A lahko gre nekdo iskat očija? Jaz bi ... ne bi bila tukaj več. Ven bi šla.

ANTIGONA (*se zave situacije, gre nazaj k Ismeni*): Vse je v redu, greva v sobo poskusit zaspat? (*Ismena pokima in vstane.*)

¹ Sofokles: *Kralj Ojdip*, prevod Anton Sovre. Ljubljana: Državna založba Slovenija, 1962, stran 75.

POLINEJK: Zakaj se obnašaš kot mama? Zakaj si ti lahko bila zraven, jaz pa ne?

ETEOKEL: Ja, ali pa jaz?

POLINEJK: To ni fer, veš. Ti si vedno zraven, ko se kaj zgodi. Oči vedno tebi pove stvari. Pa to ni prav, ker bom jaz kralj. Veš, jaz bom pravi kralj! In potem bom glaven in boš ti mene morala poslušat.

ETEOKEL: Ja, pa mene tudi. Punce morajo poslušat fante.

POLINEJK: In stric je rekel, da nikamor ne smemo, tako da tudi vidve ne smeta ven iz sobe. Mene ni nič strah, da veš. Meni nič ne more noben, ker jaz bom kralj.

ETEOKEL: Pa jaz bom tudi kralj. Ti pa ne boš nikol kraljica.

POLINEJK: Ti ne boš kralj, ker si mlajši.

ETEOKEL: Ja, pet sekund mlajši, butelj. Sem pa tud močnejši, zdajle te lahko razbijem, da veš.

POLINEJK: Tebe bi še Ismena premagala, ker si preveč neumen, da bi bil kralj.

ETEOKEL: Ti si neumen!

POLINEJK: Ti si bolj neumen.

ETEOKEL: Ti si vedno za eno bolj neumen. *(Fanta se še naprej zmerjata in se začneta pretepati. Antigona mirno poseže med njiju.)*

ANTIGONA: Hej! Hej! HEJ!

Fanta se pomirita, užaljeno sedeta tako, da drug drugemu kažeta hrbet.

ETEOKEL: Nehaj se obnašat kot mama.

POLINEJK: To sem že jaz rekel prej!

ETEOKEL: Ne pa nisi, debil.

Spet se začneta tepsti. Antigona ju spet, tokrat bolj nasilno, razdruži.

ANTIGONA: Dajta mir, a me slišita, mir dajta! Zdaj ni čas za to. Prosim, govoriti moramo. Bosta pridna, prosim vaju?

POLINEJK (*zavije z očmi, potem počasi spregovori*): Ja, okej.

ETEOKEL (*gleda Polinejka, tudi sam zavije z očmi*): Okej. (*Nekaj trenutkov pavze.*) A nam lahko poveš, kaj se je zgodilo?

ANTIGONA: Ne vem, ne vem. Vem samo, kako se je končalo.

POLINEJK: Oči je zgledal, kot da se je začela vojna. A je vojna?

ANTIGONA: Mislim, da ja, samo mal drugačna kot tiste, ki jih poznaš iz knjig.

POLINEJK: A je oči začel vojno?

ANTIGONA: Ne vem, kdo je –

ISMENA (*jo prekine*): Mogoče jo je tist dedi začel.

POLINEJK: Kateri dedi?

ETEOKEL: Dedki ne začenjajo vojn, ker niso močni.

ISMENA: Tist slep gospod.

ANTIGONA: Videc?

ISMENA: Ni bil videc, ker ni videl. Iskal je očija in je bil zmatran in se je malo usedel. Je rekel, da je ta naša hiša polna grdih stvari. Neki takega je rekel. Potem se je pa šel z očijem pogovarjat in oči je bil potem zelo jezen. Pa mami je tudi skrbelo, kaj je rekel. Mislim, da je vse zelo razjezil. (*Antigoni.*) Ti se nisi hotela igrat z mano. (*Polinejku in Eteoklu.*) Pa tudi z vama je hotel govorit, sam sta se delala, da ga ne vidita. Zdej pa ne vesta.

PRVI PRIZOR

Ismenina zgodba

OSREDNJA SOBANA PALAČE

V prvem planu sedi Ismena na preprogi pred ogledalom, ob njej sta dve majhni, iz blaga izdelani deklici. Splesti jima hoče kite, ampak se slama, ki jo imata igrački namesto las, ne sprime.

ISMENA: Antigona, daj mi pomagaj.

ANTIGONA: Ne zdaj. Počakaj malo.

Antigona sedi ob zadnji steni, z mačkom v naročju na okenski polici, in nekaj piše v svoj zvezek. Od zunaj slišimo glasove, včasih pogleda tja. V kotu se igrata Polinejk in Eteokel, iz kock gradita stolpe in izdelujeta maketo mesta. V njuni bližini stoji starec, nerazumljivo nekaj reče. Slišimo samo fanta, ki zakričita.

ETEOKEL: Pazi no, stari, vse boš podrl, daj, pojdi stran.

POLINEJK: Umaaaaaakni seeeee, ne hodit tukaj, tukaj je kraljestvo!

Starec se premakne, s palico tipa po preprogi. Zadene ob fotelj ob Ismeninem ogledalu. Sede, globoko zaduha. Videti je nemiren, vendar ne prestrašen.

ISMENA: Ti si pa zelo star. Lahko bi bil moj dedi. Samo jaz nimam dedka.

VIDEC: Ne poznati ne pomeni ne imeti.

ISMENA: Kaj? A primeš to? *(V roke mu porine punčko in ji začne znova spletati lase.)* Jaz sem bila tudi včasih tako majhna kot ta punčka. Ampak potem sem zrastle in mami mi je dala svoje obleke in sem že skoraj odrasla.

VIDEC: Kje imaš očeta?

ISMENA: Ne sej mogoče mi jih ni sama dala, sem si jih sposodla. Ampak sej jih bom vrnila. Kaj?

VIDEC: Tvoj oče ..., kje je?

ISMENA: Aja. Zunaj je, z enimi se pogovarja ... A ga rabiš? Njega ljudje ves čas nekaj iščejo.

VIDEC: Bogovi vedo, kaj bi dal, da mi ga ne bi bilo treba poiskati. Ampak on je iskal mene.

ISMENA (*brezskrbno*): Aja, mogoče pa ti veš kej o prerokbi.

VIDEC (*se zdrzne*): O prerokbi? Kakšni prerokbi, princesa?

ISMENA (*čisto zaverovana v svoje delo s punčko*): Ne vem, oči se že cel dan nekaj krega na eno prerokbo. Mogoče ti kaj veš, ker si star.

VIDEC: Je tvoja mati z njim, deklič? Kje je?

ISMENA: Najbrž počiva. Rada je veliko sama. Že od zmeraj. Pa saj mam ammmm ... Antigono in dva brata. Se igramo skupaj. Včasih se tudi oči igra, če nima preveč dela. Veš, moj oči skoraj nič ne spi.

VIDEC: Usoda mu je namenila, da ne zatisne očesa.

ISMENA: Jaz tebe čist nič ne razumem. (*Vzame punčko iz rok starca, mu da drugo.*) Še to drži. Ampak ko bom velika, bom najbrž taka kot mami.

VIDEC: Joj, deklič, vse drugo si želi, le tega ne.

ISMENA: Mami je najlepša ženska na svetu. Jaz bom pa druga najlepša. In še kraljica je. To pomeni, da je glavna ženska na svetu. In mela bom otročka in bo taka lepa mala punčka in jo bom česala, kakor se zdaj učim.

VIDEC (*otipa punčko iz blaga, ki jo drži v naročju*): Deklič, poslušaj me. Primi to punčko. (*Punčko porine Ismeni v roko.*) Kakšna je? Ne vidim je, povej mi, kako izgleda.

ISMENA: Ja, smeji se. In nežna je, prijazna. Dobra punčka je. Uboga me.

VIDEC: Pa ti, ubogaš?

ISMENA: Skoraj vedno, ja.

VIDEC: Mene bi ubogala?

ISMENA: Tebe ne poznam.

VIDEC: Ampak jaz poznam tebe.

ISMENA: Saj sploh ne veš, kako izgledam.

VIDEC: Ampak vem, čigava kri se ti pretaka po žilah.

Ismena ga nekaj časa gleda, kot da hoče razumeti. Potem si premisli. Punčki začne popravljati oblekico in se z njo postavlja pred ogledalom.

ISMENA: Malo sva si pa vseeno podobni.

VIDEC: A sta srečni?

Ismena ga ne pogleda, samo skomigne in še naprej gleda odsev v ogledalu.

VIDEC: Veš, zakaj je tvoja punčka srečna?

ISMENA: Ker ima tako lepe oblekice in kitko.

VIDEC: Ker je neopazna. Nihče je ne pozna, ane?

ISMENA: Jaz jo poznam.

VIDEC: Ampak ni glasna. Stvari drži zase. Noče biti pomembna, ane?

ISMENA: Ona je kraljeva punčka, ona je zelo pomembna.

VIDEC: In tudi ti si kraljeva punčka, ampak ne želi si biti pomembna.
(*Prime jo za roko.*) Me razumeš, kaj ti govorim?

ISMENA: Ti še vedno govoriš take skrivnosti, da te nič ne razumem.

VIDEC: Prav skrivnosti te bodo uničile, poslušaj –

ISMENA: Men so skrivnosti všeč, ker jih noben drug razen tebe ne ve, in potem si poseben, če imaš skrivnosti.

VIDEC: V splošnost pojdi, prosim te, ne išči v sebi posebnosti in izjemnosti. Tiha zgodba, brez skrivnosti, to naj bo tvoje življenje. Tako se boš obvarovala. Saj hočeš biti varna, ane?

ISMENA: Jaz sem od kralja hčerka, jaz sem najbolj varna.

VIDEC: Ne! (*Stisne jo za roko malo močneje.*) Poslušaj me, kaj ti govorim – pusti vso kraljevo zgodbo za sabo, v tišino in pokornost se zavij.

ISMENA: Kaj? Ne! Spusti me.

VIDEC: Zapomni si, da hočeš ostati neopazna. Nema. Bodi nevidna.

ISMENA: Nevidnost ne obstaja, nevidni so samo bogovi.

VIDEC: Pazi, kaj govoriš. In pazi, da ne vidiš preveč. Pazi, da ne izveš preveč. Edino tako se ti ne bo zgodilo nič hudega.

ISMENA: Au, no, spusti me.

VIDEC: Dobro me poslušaj. (*Zdaj stiska za roko že tako močno, da je Ismena spustila punčko. Obraz ima čisto ob njenem, šepeta vanj.*) Kar koli se bo dogajalo, ostani tiho. Skrivaj se. Ne poskušaj biti pogumna. Grozljiva tema bo preplavila to hišo, in če nočeš, da ti je življenje na silo odvzeto, bodi tiho in ubogaj. Me razumeš?

ISMENA (*začne jokati*): Nočem, da me držiš, aua, no, boli me.

VIDEC: Družina bo družini življenje odvzela. Če hočeš obdržati glavo, jo sklanjaj. Me slišiš?

ISMENA: Auuu, noooo ...

Iz kraljeve sobane se pojavi Jokasta, za njo spletična. Zagleda starca in Ismeno.

JOKASTA: Kaj se greste? (*Videc spusti otroka, ta steče mami v objem. Mama jo dvigne.*) Nekaj sem vas vprašala. Kaj počnete tu, kdo vas je klical?

VIDEC (*mirno vstane, pogled ima uperjen v tla*): Se oproščam, gospa. Kralja iščem, poslal je pome.

JOKASTA: Kraljico se gleda v oči.

VIDEC: Vidim vas tudi, če upiram pogled drugam. Usoda vidi več kot oči.

JOKASTA (*molči; skoraj predolgo*): Kralj na trgu pred palačo govori z meščani. Spletična vas bo odpeljala tja.

VIDEC: Hvala. (*Spletična ga prime pod roko. Videc se obrne k Ismeni, ki se skriva za materjo.*) Zapomni si, kar sem rekel, kraljična. Pozabi na to, kar bi lahko bila, da sploh lahko boš.

Odide.

JOKASTA: Kaj? (*Pogleda Ismeno, ta zamišljeno bulji za starcem. Skloni se k Ismeni.*) Kaj ti je govoril starec?

ISMENA: Ne vem ... Mislim, da je hotel rečt, da če me noben ne bo videl, mi tud noben ne bo nič naredil. Ker on tudi ne vidi, najbrž. A to kaj pomeni, mami?

Jokasta išče prave besede. Noče se vznemiriti ob neumnosti starca, a nekaj, kar je rekel, jo prestraši. Ne ve, zakaj. Hoče potolažiti otroka, ko se nekeje iz ozadja sobane zasliši kričanje Eteokla in Polinejka.

ETEOKEL: Zakaj si tak kreten, lej, kaj si naredil!

POLINEJK: Ne ti meni kreten, ti si kriv, če si narobe sestavil.

ETEOKEL: Budala! Budala!

POLINEJK: Ti si budala največja!!!

Začneta se pretepati.

JOKASTA: Fanta, fanta, dajta mir! (*Fanta se še naprej prerivata po kockah, ki razmetane ležijo na tleh, in kričita. Jokasta Ismeni.*) Počakaj malo. (*Steče poseč v prepir, začne prigovarjati fantoma. Ismena obsedi s punčko.*)

ISMENA: Ampak mami, zakaj ...

Mama se posveča fantoma. Obrne se k Antigoni, ki še vedno visi nad zvezkom.

ISMENA: Antigona, daj mi pridi –

ANTIGONA: A sem ti rekla, da ne zdaj?

ISMENA (*prime punčko, usede se pred ogledalo; punčki*): Kako se najlepše nasmehneš? Vau, res si lepa. Zdaj pa še jaz. (*Raztegne usta v širok smehljaj.*) In ubogava in tudi ... Daj, popravi si oblekico, daj. (*Poravna ji oblekico.*) Tako. Midve bova ubogali in bova kraljici in bova najlepši ženski na svetu. A vidiš, mami uboga in je kraljica. In oči uboga in je kralj. In zato mamu lepe stvari. Daj, pomeriva še zeleno obleko, potem greva lahko mogoče na vrt.

PRVI INTERMEZZO

SOBA V PRVEM NADSTROPJU PALAČE, 21.05

ANTIGONA: In... In kaj ti je rekel? Kaj je hotel?

ISMENA: Nič zares, samo... (*Utihne, premišljuje, kot da je ravno razumela, kaj je hotel povedati.*) Antigona, a oči je ubogal?

ANTIGONA: Koga?

POLINEJK: Očiju ni treba nobenga ubogat, ker je kralj. Tud meni ne bo treba nobenga ubogat, ko bom kralj.

ETEOKEL: Al pa jaz.

POLINEJK: Ti ne boš kralj!

ISMENA: Ampak tisti dedek je najbrž zelo pameten, mogoče je očiju povedal, kok je treba ubogat, ampak ga ni poslušal, pa so se zato slabe stvari zgodile.

ETEOKEL: Pa bom!

POLINEJK: Ne boš. Kar mami vpraši, ti bo povedala, če je sploh –

ANTIGONA: Polinejk!

POLINEJK (*utihne; nekaj časa so vsi tiho*): Slabe stvari se zgodijo, če se ne držiš tega, kar so bogovi določili, ne zaradi drugih stvari.

ISMENA: Ampak oči je bil res jezen, ko je prišel nazaj, mu je moral dedek rečt hude stvari.

POLINEJK: Mogoče mu je stari rekel, da ne bi smel bit kralj.

ANTIGONA: A se lahko pogovorimo? Prosim, usedite se.

POLINEJK: Ko je nekdo kralj, ki si ne zasluži bit kralj, ga bogovi kaznujejo. Mogoče pa pravi kralj nekje čaka in mu je oči vzel prestol in to je prepovedan.

ISMENA: A oči ne bi smel bit kralj?

ETEOKEL: Komu je vzel prestol?

ANTIGONA: Nikomur, zaboga, ni vzel prestola, Polinejk, prosim, ne podpisuj –

POLINEJK: Stvari se morajo zgodit, kot je narava predpisala. In če se vmes nekdo zmoti, ga narava kaznuje. Mora bit pravica.

ANTIGONA: O kakšni pravici govoriš?

POLINEJK: Oči se je vedno boril za pravico, proti krivici. Mogoče je pa on naredil komu krivico. To je mami vedno govorila. Ne moreš it proti naravi. Bogovi delajo naravo in bogovi delajo zakone. Slabe stvari se zgodijo samo tistim, ki ne poslušajo bogov. Če si neki zaslužiš, potem to dobiš.

ISMENA: A je oči kej slabega naredil?

ANTIGONA: Ne, oči ni –

POLINEJK: Če mu ni pripadala v resnici ta vloga kralja, je ne bi smel vzeti. Kralj je samo tisti, ki mu bogovi to namenijo. Njegov oči niti ni bil kralj –

ANTIGONA: Pa kaj govoriš, kje si to pobral –

POLINEJK: A bi mami pa oči sama sebi kej naredila, če bi se jima slabo zgodilo po krivici?

ANTIGONA: Mami pa oči nista vedela –

POLINEJK: Mogoče pa sta vedla, Antigona. Zakaj ju vedno braniš?

DRUGI PRIZOR

Polinejkova zgodba

OSREDNJA SOBANA PALAČE

V ospredju zdaj dva mlada fanta, ki se tepeta na kupu raztresenih kock. Med njiju skoči mama in ju skuša potegniti narazen. V ozadju vidimo deklenco, ki sedi pred ogledalom. Nasproti nje na okenski polici z mačkom in zvezkom v roki sloni še ena deklenco, malo starejša.

ISMENA: Antigona, daj mi pridi –

ANTIGONA: A sem ti rekla, da ne zdaj?

Mati še vedno vleče narazen mulca, ki se prerivata.

JOKASTA: Pa dajta že mir, prestara sta za te otročje pretepe.

ETEOKEL: On je začel.

POLINEJK: On je vsega kriv!

Mati ju končno zvleče narazen. Od zunaj se sliši vidca, ki je povzdignil glas.

VIDEC: *Zdaj pojdi in premisli! Če me ujameš, da sem lagal, naj bom glumač, ne vedež!*²

Jokasta se zagleda proti dvorišču.

POLINEJK (*gleda svoje koleno*): Auva, no, do krvi si me.

ETEOKEL: A boš jokal, ker se bojiš krvi, ker si reva!

POLINEJK: Nehaj!

²Ibid., stran 36.

Spet se spravi na brata, Jokasta se zbudi iz zagledanosti.

JOKASTA: Res sta otročja ... Eteokel, daj, pojdi tjale v kot nekaj narisat in se ohladi, Polinejk, pridi, da ti obvežem rano.

ETEOKEL: To ni fer, vedno moram jaz ven, čeprav je on –

JOKASTA: Hej. Ubogaš me, ane?

Eteokel zavije z očmi in gre v ozadje prostora. Mimo Eteokla pride v prostor Ojdip, vidno razburjen.

ETEOKEL: Oči, Polinejk in mami – (*Ojdip se sploh ne ustavi, samo mimo gre. Eteokel poklapan sede k barvicam in nekaj čečka.*) Ni fer ...

JOKASTA (*stopi proti Ojdipu.*): Vse v redu, dragi?

OJDIP: Kje je tisti tvoj brat izdajalski?

JOKASTA: Kreon? Kaj je z njim?

OJDIP: On že ve. Daj me poklicat, ko prispe.

JOKASTA: Ojdip, kaj se dogaja?

OJDIP: Uganka se razrešuje. In ta rešitev iz nekaterih zaveznikov krivce dela.

Odide.

POLINEJK: Mami, še vedno mi kri teče.

JOKASTA (*gleda za Ojdipom*): Kaj? Aja, ja. Seveda.

Prime dečka in ga pelje do skrinje v ospredju. Iz nje vzame stekleničko, gazo in platnen trak ter začne oskrbovati rano.

POLINEJK: Au, no.

JOKASTA: Kaj vama je? Tvoj brat je, zakaj se spravljaš nanj?

POLINEJK: Ne spravljam se nanj, samo on vse ponavlja, mami. Vse dela isto kot jaz. Nič ne zna sam. Gradiva mesto in zgradi vse hiše isto kot jaz. In potem se dela, da si je on izmislil.

JOKASTA: Ker si njegov vzornik, ljubi moj. Hoče ti bit podoben, ker te občuduje. In ti bi ga moral učiti, ne pa mučiti.

POLINEJK: On mene muči, saj meni teče kri. Auva.

Nekaj časa sta oba tiho.

POLINEJK: A on hoče bit men podoben kot hočem bit jaz očiju?

JOKASTA: Tako nekako, ja.

POLINEJK: Veš, ko bom jaz kralj, bom ponavljal za očijem.

JOKASTA: Prav.

POLINEJK: A očijev oči je bil tud kralj naše dežele? Tako kot bo oči dedek od mojega sina kralja?

JOKASTA: Ne, tvoj oči je kralj, ker je rešil naše ljudstvo.

POLINEJK: Pred kom ga je rešil?

JOKASTA: Pred pošastmi. Ko jih je premagal, je postal kralj.

POLINEJK: Kdo pa je bil prej kralj? Zakaj on ni premagal pošasti?

JOKASTA: Prej je bil kralj moški, zelo podoben tvojemu očetu. Samo da je včasih pozabil, da je samo človek.

POLINEJK: A je mislil, da je bog?

JOKASTA (*zamisli se, ob tem pa do konca obveže rano*): Veš, včasih si ljudje jemljejo pravice, ki jim jih nihče ni dal. Včasih mislijo, da ni treba spoštovati zakonov, ki jih je predpisal bog, in da grejo lahko proti naravi, pa ne bo posledic. Ampak vedno so. Tisto, kar ti je bilo namenjeno, moraš izpolniti.

POLINEJK: A tako, kot je bilo meni namenjeno bit kralj?

JOKASTA: Ja, tako. In ko ti oče preda vladavino, ti je nihče nima pravice odvzet. (*Poljubi ga na čelo.*) Mi pokažeš mesto zdaj?

Polinejk pokima in gre h kockam. Naenkrat slišimo, kako nekdo od zunaj razburjeno povzdigne glas.

KREONT: ... če naj poslej veljam za izdajalca deželi, vam in še prijateljem!³

Jokasta vstane in pokima spletični, ta pristopi.

JOKASTA: Skoči, prosim, po kralja, reci, da je Kreont pred palačo.

Polinejk nazaj zлага razsute kocke.

POLINEJK: Tukaj počiva vojska. In tukaj je tempelj. Tako da vojska najprej brani tempelj. In okrog mesta je zid. (*Po stopnicah in čez prostor gre Ojdip, še vedno jezen. Jokasta gleda za njim.*) Mami, a si videla? (*Jokasta se ne odziva.*) Mami?

JOKASTA: Oprosti. Povej.

Sede k njemu.

POLINEJK: Mami, zakaj je oči tako jezen danes?

JOKASTA: Mislim, da se mu godi krivica. In tega tvoj oče ne prenese.

POLINEJK: Kakšna krivica?

JOKASTA: Ko ... Ko kdaj delaš dobro za ljudi, ki jih imaš rad, oni pa delajo slabo tebi.

POLINEJK: Ja ... Tako kot jaz kdaj Eteoklu posodim svoj meč, pa mi ga potem noče vrniti.

JOKASTA: Brata sta in prav je, da si posojata stvari.

³ Ibid, stran 38.

POLINEJK: Ampak če mi on vzame nekaj mojega, potem pa je to krivica, ane?

JOKASTA: Ja, Polinejk, to je krivica.

POLINEJK: In potem sem lahko jezen, ane?

JOKASTA: Ja, potem se lahko razjeziš. Ampak videl boš, starejši kot boš, bolj boš ljubil svojega brata. To je najmočnejša vez, ki jo imaš. Skupaj sta bila rojena in samo smrt vaju lahko loči.

POLINEJK (*malo zamišljeno*): Mami, kaj pa, če sam narediš krivico?

JOKASTA: Potem se razjeziš nase.

Od zunaj se slišijo vriski, kot odmevi, zdaj že razločni.

OJDIP: *Poslušal boš!*

KREONT: *Ne, blazneža nikdar.*

Jokasta vstane in prisluhne.

OJDIP: *O, mesto moje!*

KREONT: *Je tudi moje, nisi sam v njem!*⁴

POLINEJK: Zdaj je pa še stric jezen.

JOKASTA: Igraj se.

Odide iz sobe tja, od koder prihajajo glasovi. Ti potem počasi potihnejo. Polinejk se naprej igra s kockami in si brunda pri sebi.

POLINEJK: Vojak ... Kmet ... Polje ... Vrtovi in slap ... Eteokel, če hočeš, se lahko prideš nazaj igrat.

ETEOKEL (*z drugega konca sobe.*): Nočem se igrat s tabo nikoli več.

POLINEJK: Kakor hočeš. (*Sam pri sebi.*) Itak je moje kraljestvo.

⁴Ibid, stran 44.

DRUGI INTERMEZZO

SOBA V PRVEM NADSTROPJU PALAČE, 21.10

ETEOKEL: Ampak mami je pozabila na družino. In oči tud.

ISMENA: Ne pa nista pozabila, Eteokel, kok si neumen.

ETEOKEL: Ja, ampak mami se je zaprla v sobo in *sama* kričala, oči je *sam* kričal, nobenga od nas nista hotla zraven.

ANTIGONA: Zato, ker sta nas čuvala. Sej veš, da sta vedno dajala družino na prvo mesto.

ETEOKEL: Ampak ... To je bilo mogoče narobe.

ISMENA: A ti misliš, da nista bila dobra starša?

ETEOKEL: Nisem tega rekel. Ampak zdaj ju ni tukaj.

ANTIGONA: Fanta, dovolj je bilo tega prepričevanja. Usedita se in –

POLINEJK: A praviš, da sta bla preveč dobra starša, da bi bla dobra vladarja?

ETEOKEL: Ja.. Tako nekako, ja ...

POLINEJK: Ja, saj jaz sem to že prej rekel.

ETEOKEL: Ne, nisi in nehaj se delat pametnega. Hočem rečt, da sta nas ves čas učila, da je družina najpomembnejša. In da se družine ne sme izdat. Ampak zdaj sta izdala družino in potem tudi domovino. Se mi zdi, da bi morala bit država vedno na prvem mestu. Cela dežela ne sme trpet zaradi tega, kar se ti doma narobe odločiš.

ANTIGONA: Dovolj je, Eteokel –

ETEOKEL: Ne, pa saj veš, da mam prav... A mora bit ljubezen do družine večja od ljubezni do kraja, kjer si se rodil?

ANTIGONA: Če ne ljubiš svoje družine, ne boš nikoli mogel ljubiti svoje domovine.

ETEOKEL: Ampak domovina te ne bo izdala. Družina pa te lahko.

ANTIGONA: Nikoli.

ETEOKEL: Mami in oči sta nas.

ANTIGONA: Nehaj!

Antigona vstane in se, ne da bi vedela, zakaj, postavi pred okno, ki ga je prej zagrnila.

ETEOKEL (*jezno vstane*): No, kje pa sta zdaj, če nas nista, no, kje sta? Kaj skrivaš? Spet sta nas pustila same.

POLINEJK: Ja, kje sta?

ETEOKEL: Oči je tok hotel poskrbet za nas, za sebe, da je pozabil, da mora skrbet še za vse druge ljudi. Včasih ... včasih moraš najbrž dat prednost temu, kar je prav, ne temu, kar čutiš.

ANTIGONA: To ni res, Eteokel, kar čutiš, je vedno prava resnica! In prava odločitev!

ETEOKEL: Ja sej, mami je tud tko mislila. In kje je zdej?

Gre do Antigone, jezno jo odrine in odgrne zaveso, Polinejk priteče za njim. Oba umolkmeta, ko vidita prizor pod oknom. Do njiju priteče še Ismena, ki jo Polinejk ustavi, preden lahko pogleda skozi okno. Do njiju počasi pride Antigona, zagrne zaveso. Oba fanta osupla sedeta, Antigona z Ismeno jima sede nasproti.

ANTIGONA: Se lahko zdaj pogovorimo?

TRETJI PRIZOR**Eteoklova zgodba**

OSREDNJA SOBANA PALAČE

V ospredju sobe v kotu mlad fant, riše po papirju in se kuja. Iz ozadja slišimo

POLINEJK: Etekel, če hočeš, se lahko prideš nazaj igrat.

ETEOKEL (*jezno*): Nočem se igrat s tabo nikoli več.

POLINEJK: Kakor hočeš.

Etekel še naprej čeka po listih, naenkrat se mu zlomi barvica v roki. Gre mu na jok, ampak to skriva, da ga brat ne bi zafrkaval. Z vso silo začne v blazine na tleh zabadati zlomljeno barvico in parati svilo, sam pri sebi ponavlja "ni fer, ni fer". V tistem vstopi Kreont, razburjen. Hoče samo prečkati prostor, ko opazi Eteokla, okrog katerega se že nabira perje, ki leti iz razparane blazine.

KREONT: Ej, ej, nevarno je to. Lahko se poškoduješ.

ETEOKEL (*še naprej para*): Pa kaj, pa kaj, itak noben ne bi opazil, vsi bi šli Polinejku nekaj pomagat, čeprav mu nič ne bi bilo.

KREONT (*iz Eteoklovih rok mu uspe potegniti oster količek barvice*): No, umiri se, no. Tukaj sedi pa še kaj nariši.

Hoče oditi.

ETEOKEL: Bedno, bedno, bedno. Noben se noče pogovarjat z mano.

KREONT (*zavzdihne in se obrne; nekaj časa molči, ni najbolj spreten z otroki*): O čem se hočeš pogovarjat?

ETEOKEL: Ja, o čemer koli! Antigonu se vedno pogovarja z očijem, mami pomaga Ismeni, pa pomaga Polinejku, noben pa se ne pogovarja z mano. Al pa igra.

KREONT: Aha.

ETEOKEL: Ja ... O čem se pa ti s Hajmonom pogovarjaš?

KREONT: Hja ... O šoli. Vojski. Mogoče –

ETEOKEL: A bo vojak?

KREONT: Morda. Ne vem. Mogoče ga greš lahko poiskat pa najdeta kakšno skupno igro?

ETEOKEL: Ne vem, on je zelo ... zelo je zaresen. Samo Antigona ga razume. Zato se samo z njo igra.

KREONT: Aha ... No, počasi bi moral it –

ETEOKEL: A so ti vseč moje slike? (*V roke mu pomoli šop svojih risb.*) Zakaj se z očijem tok kregata?

KREONT (*gleda risbe, zamaknjeno odgovarja*): Ne kregava se, samo ... Na glas izmenjujema mnenja. Ne strinjava se ...

ETEOKEL: A si razjezil očija?

KREONT: On je razjezil mene.

ETEOKEL: Ampak on je kralj.

KREONT: Res je.

ETEOKEL: Zakaj pa ti nisi kralj?

KREONT: Ker je bil tvoj oče pametnejši od mene.

ETEOKEL: Oči je zelo pameten.

KREONT: In v nekaterih stvareh zelo neumen.

ETEOKEL: Tega ne smeš rečt.

KREONT (*končno dvigne pogled z risb*): Kaj si to risal?

ETEOKEL: Ja, našo družino. In državo. To sta Ismena in Antigona, ko sta kraljici. Midva s Polinejkom sva pa kralja.

KREONT: Oba bosta kralja?

ETEOKEL: Ja, ne vem ... Če bo oči pustil, pol ja.

KREONT: Hočeš rečt, če bo ljudstvo pustilo?

ETEOKEL: Zakaj pa morajo drugi pustit, da bi bil jaz kralj? To se v družini odločiš.

KREONT (*nasmehne se*): Poglej – (*Vzame zlomljeno barvico in začne risati.*)
Tole, te pikice, to so ljudje, tvoje mesto, prav? Ta zvezda, to pa je kralj, vidiš. In še ena zvezda je recimo kraljica pa recimo princ. In zvezde so velike in svetle in mogočne, ane?

ETEOKEL: Ja, večje od vseh pikic.

KREONT: Tako je. Ampak veš, kaj se zgodi s temi pikicami? Te pikice se povežejo v sonce. Samo toliko veliko, tisoče, milijone pikic lahko tvori eno sonce, a vidiš?

ETEOKEL: Ja ...

KREONT: In zvezda je še vedno večja od vsake posamezne pikice, ampak veš, kaj je tudi res – zvezde se sploh ne bi videlo, če ne bi bilo sonca. Zvezda brez vseh teh pikic je samo tema, nič. In enako je s kraljem. Če hoče svetit, mora veliko bolj močno svetit njegovo sonce – njegovi ljudje. Tvoje ljudstvo, tisto, kar je dobro za tvoje ljudi, je najpomembneje, ko si kralj. Sicer kot zvezda ugasneš.

ETEOKEL: A očiju močno sonce sije?

KREONT: Včasih je imel najsvetlejšo sonce. Ampak treba je pazit, da te ta sijaj ne prevzame. Veš ... Ko si dober kralj, veš, kaj je najbolj pomembno za tvojo deželo. Tudi če to kdaj pomeni, da prizadeneš sebe ali koga, ki ga imaš rad. Moraš pazit na svoje ljudi. Pozabit na svoj ponos in spoštovat bogove.

ETEOKEL: Kaj pa, če tisto, kar je prav za ljudi, ni prav za bogove?

KREONT: Bogovi najbolj spoštujejo tiste, ki se borijo za domovino. Saj veš, kaj pravijo: Če bi bogovi lahko umirali, bi vsi umrli za Olimp.

ETEOKEL: A potem se bogovi postavijo na tvojo stran, tudi če narediš kaj proti zakonom od ljudi? A te zaščitijo?

KREONT: Borijo se zate, ja.

ETEOKEL: A za očija se borijo?

KREONT (*utihne, premišluje*): Tvoj oče ljubi svojo deželo. Zato je dober kralj. Ampak včasih pozabi, da resnica ni nekaj lastnega. Resnica je vedno skupna, je od vseh nas. In kralj nima časa iskati svoje resnice in svoje pravice, ampak mora resnico zagotoviti celi deželi.

Vmes v prostor neopazno vstopi Ojdip.

ETEOKEL: Ti si tudi pameten.

Kreont se nasmehne.

KREONT: Počasi bi res moral it ...

ETEOKEL: Stric ... A jaz bom ... A bom kdaj kralj? Vem, da je Polinejk starejši in zato ves čas govori, da bo on.

KREONT: Ne vem, dragi moj, tega res ne vem.

ETEOKEL: Mislim, da bi bil dober kralj.

KREONT: Gotovo. Ampak ... Mi obljubiš nekaj?

ETEOKEL: Kaj?

KREONT: Če boš kdaj kralj, boš žrtvoval vse ostalo, da zaščitiš svoje mesto. Da daš svojim ljudem tisto, kar si zaslužijo. Tudi če bo kdaj to najtežja stvar na svetu?

ETEOKEL: Ja ... Ja, najbrž ja, obljubim.

Kreont mu pomoli roko in Eteokel seže vanjo. Kreont se nasmehne.

OJDIP (*iz ozadja začne ploskati*): Vau! Odličen nasvet, stric Kreont, od-li-čen!

KREONT: Ravno sem se odpravljaj.

OJDIP: Ni dovolj, da zastrupljaš mene, še mojega sina ne pustiš pri miru?

ETEOKEL: Ne, saj sva samo risala skupaj –

OJDIP: Si nisva rekla zadnje besede? Tu nisi več dobrodošel, me nisi razumel?

KREONT: Razumel, kralj moj. Ravno o tebi sva govorila. O tvoji neskončni moči. Se oproščam.

Obrne se, da bi odšel.

OJDIP: Kdo si ti, da veš, kaj je zame, za to ljudstvo, za mojega sina bolje od mene samega? Ne obračaj hrbta svojemu kralju! (*Kreont zastane.*) Ne razumeš, da je resnica že skoraj tu? Voham jo, še malo in se je bom dotaknil. Ko bo vse razrešeno, boš prosil za moje odpuščanje.

KREONT: Morda. (*Se obrne.*) A kako boš odpustil sebi, ko pride čas?

Odide. Ojdip sede na zofo in se zazre v prazno.

ETEOKEL: Oči, a lahko še tebi pokažem, kaj sem narisal?

OJDIP: Malo kasneje. (*Spet se zamisli. Potem zagleda razcefrano blazino.*) Kaj se je zgodilo z blazino?

ETEOKEL: Ja, to je bila ... Nesreča. Ja, nesreča je bila. Sem dvignil barvico in potem je bila tam blazina in je padla nanjo in se je nekaj razrezalo in sem jo hotel izvleči ven –

OJDIP (*mirno, prizanesljivo*): Saj je v redu ... Pojdi se še malo igrati z bratom, prav? Oči mora nekaj razmisliti.

TRETJI INTERMEZZO

SOBA V PRVEM NADSTROPJU PALAČE, 21.15

ANTIGONA: A se ne spomnita vsega, kar sta nas učila? Kaj je edina prava zvestoba? Komu z rojstvom zaprisežeš svoje ime?

Vsi otroci so nekaj časa tiho.

ISMENA: Družini.

ANTIGONA: Kdo je edini, ki te bo branil pred temo? Ki da ime zate? Kdo?

POLINEJK/ETEOKEL (*drug za drugim, malo sramežljivo, malo zadržano.*):
Družina ...

ANTIGONA: Slišala sta očeta in mamu jokati in kričati in vse, o čemer lahko govorimo, so zakoni in bogovi? Država, domovina? S čim se je začela država? Z družino. S čim domovina? Z družino. Kje so se rodili prvi zakoni? Doma. In bogovi? Kdo jim je pomembnejši kot lastni predniki in potomci?

POLINEJK: Ja, ampak zakaj potem onadva nista poskrbela za potomce, za nas –

ANTIGONA: Nista poskrbela? A nisi mladi kraljevič, v palači doma, s toplo jedjo na mizi in mehko posteljo? A nisi ljubljen enako, če ne bolj, kot kateri koli sin drugega očeta in mame? Drug drugega sta nam dala. Ni to največ? Biti brat, biti sestra, brezpogojno ljubiti človeka iste matere in očeta? Ti bo kdaj še kdo bližje? Ne hči, ne sin, ne žena, ne mož ti ne bodo tako pripadni, kot si pripadamo mi med sabo. In še posebej zdaj, ko je ni več, moramo paziti na to, kar nam je –

Vsi obmolknejo. Antigona se zaveda, kaj je rekla. Usede se. Tiho je.

ISMENA: Koga ni več? Antigona, kam je šla mami? (*Vsi ostali gledajo v tla.*) In kje je oči? (*Še vedno molk.*) Zakaj mi noben noče odgovorit, nehajte se obnašat, da me ni tukaj. Kaj se je zgodilo?

ANTIGONA: Napako sta naredila, Ismena, nekje na poti sta se odločila za napačno smer. Nista ... Samo ... Mami je zelo trpela. In ni hotela, da bi še mi. Zato se je umaknila.

ISMENA: Kaj pa zdaj, a jo še boli? A še trpi?

ANTIGONA: Ne. Zdaj je dobro.

ISMENA: Ampak zakaj ji noben ni pomagal? Zakaj ji oči ni pomagal? Zakaj ji ti nisi pomagala?

ANTIGONA: Ker ... noben ji ni znal ... Ampak bom pa pomagala tebi. In Polinejku in Eteoklu in onadva bosta pomagala meni in tebi in ti boš pomagala nam, in ko bomo tako skrbeli drug za drugega, ne bo nobenega bolelo. Prav?

Ismena pokima. Eteokel in Polinejk gledata v tla.

ČETRTI PRIZOR

Antigonina zgodba

OSREDNJA SOBANA PALAČE

V ospredju sobe na zofi sedi kralj Ojdip. Zadaj na okenski polici sedi dekletce s knjigo in ga gleda. Kralj gleda fanta ob sebi, ki skuša zelo nerodno sestaviti zgodbo.

ETEOKEL: Sem dvignil barvico in potem je bila tam blazina in je padla nanjo in se je nekaj razrezalo in sem jo hotel izvlečt ven –

OJDIP: Saj je v redu ... Pojdi se še malo igrat z bratom, prav. Oči mora nekaj razmislit.

Poboža fanta po glavi, ta se odpravi nazaj k bratu in kockam in jih začne zamišljeno zlagati. Ojdip gleda perje, raztreseno po zofi, precej neopazno ob njem postoji dekletce s knjigo v roki.

ANTIGONA: Oči –

OJDIP (*poskoči od strahu.*): Joj, Antigon, veš, da ne maram tega.

ANTIGONA (*tiho sede zraven očeta; nekaj časa sedita v tišini.*): A bo nevihta?

OJDIP: Kaj?

ANTIGONA: Cel popoldan že gledam skozi okno. Temni oblaki se zbirajo.

OJDIP: Veš, kako dolgo že ni deževalo ...

ANTIGONA: Včasih začne ravno takrat, ko najmanj pričakuješ, ane?

OJDIP: Ne vem, Antigon, nisem dovolj pameten za tvoja vprašanja.

ANTIGONA (*nekaj časa molči*): Kaj se dogaja?

OJDIP: Prosim?

ANTIGONA: Ti, mami, stric, tisti videc, meščani, vsi kričite že cel dan. O kakšni prerokbi se pogovarjate?

OJDIP: Ah, premala si še –

ANTIGONA: A to je še vedno zaradi kralja Laja?

OJDIP: Od kje ti to?

ANTIGONA: Če cele dneve bereš knjige na okenski polici, slišiš veliko ljudi govoriti.

OJDIP: Nočem, da te skrbi.

ANTIGONA: A so ga umorili, oči?

OJDIP (*zavzdihne; noče odgovoriti, ampak ve, da ne bo odnehala*): Ja, nekdo ga je. In bogovi so zdaj jezni.

ANTIGONA: In ti moraš ugotovit, kdo ga je?

OJDIP: Ja.

ANTIGONA: Kaj pa bo z morilcem potem?

OJDIP: Kaznovan bo.

ANTIGONA: A ti ga boš kaznoval?

OJDIP: Ja, kdor koli bo, bo kaznovan. Ampak nehaj se ukvarjat s tem. Vse se bo rešilo s časom, boš videla. Bogovi prej ali slej povejo svoje. Kaj bereš?

ANTIGONA: Kaj pa, če ti ne bo vseč, kar imajo bogovi za povedat?

OJDIP: Ni treba, da mi je vseč. Samo da bo razkrito.

ANTIGONA: A se ... A se bojiš?

OJDIP: Seveda. Bogov se moraš bati. Samo mali ljudje smo, saj veš.

ANTIGONA: Ampak če delaš prav in dobro, potem se nimaš kaj bat, ane? Zakaj bi se bog razjezil nate, če nisi nikomur storil nič slabega?

OJDIP: Ljudje smo neumni, Antigona. Včasih naredimo toliko slabega, pa sploh ne vemo. Zato je težko biti človek. Ker ne poznamo življenja dovolj, da bi ga znali živeti. Bogovi imajo celo večnost, da se naučijo, mi pa samo nekaj let. In vsaka napaka, ki jo naredimo, je lahko usodna. Nihče ne more zavrteti časa nazaj. Zato samo upaš, da si naredil več dobrega kot slabega, da uideš kazni. Upaš, da so tvoji predniki dobri ljudje in da bodo tvoji potomci živeli še bolje kot ti. In počasi mine čas.

ANTIGONA: Ampak življenje ni samo čakanje, oči. Ene stvari si je treba vzeti, ane? Za ene stvari se moraš tudi stepst.

OJDIP: Ja, in ko se, upaš, da so bile tega vredne.

ANTIGONA: Ti si se boril za vredne stvari?

OJDIP: Ja. Iz stvari, za katere sem se boril, ste prišli vi štirje. In vi ste vrednejši od vsakega boga in bolj zavezujoči kot vsak zakon in močnejši od vsake vojske. Boš videla, ko boš imela otroke.

ANTIGONA: A otroke moraš imet?

OJDIP: Ne, samo enkrat si jih zaželiš. In takrat veš, da je to največ, kar boš dal svetu – nekoga, ki ti bo včasih podoben in ki bo odraščal, ko se boš ti staral.

ANTIGONA: A jaz sem ti podobna, oči?

OJDIP: Pravijo, da po očeh.

ANTIGONA: Pa po pameti.

Ojdip se nasmeji, Antigona se malo osramočeno nasmehne.

OJDIP: Pa po pameti.

ANTIGONA: Mene bi bilo strah met otroke.

OJDIP: Zakaj?

ANTIGONA: Kaj, če bi naredila kaj narobe in bi potem ta otrok jokal zaradi mene?

OJDIP: Vsak starš naredi sto napak. In otrok mu stoenkrat odpusti.

Skozi vrata iz ozadja vstopi spletična.

SPLETIČNA: Gospod? (*Ojdip se obrne.*) Se opravičujem, kraljica je poslala po vas. Korintčan je prispel pred palačo.

OJDIP (*pokima*): Hvala. (*Pogleda Antigono.*) Bomo videli, če bo kaj dežja danes.

Jo pogladi po laseh in hoče oditi.

ANTIGONA: Oči?

OJDIP: Povej.

ANTIGONA: Če se boriš za stvari, pa ugotoviš, da niso vredne, kaj pa potem?

OJDIP: Potem si jezen. Včasih tako jezen, da začneš sovražiti.

ANTIGONA: A ti koga sovražiš?

OJDIP: Nisem zato na svetu, Antigona.

ANTIGONA: Zakaj pa smo na svetu?

OJDIP: Ne vem še ... Mogoče ... Ti ugotovi, pa mi povej.

Odide.

SPLETIČNA: Pozna ura je že, čas bo za kopanje.

ANTIGONA, ISMENA, POLINEJK, ETEOKEL (*v en glas, vsak malo po svoje.*)

– Pa ne šeeee!

– Neee!

– Samo še petnajst minut.

– Samo da do konca zgradim.

– Niti tema še ni no ...

SPLETIČNA: Dajmo, dajmo, prvi, ki bo pripravljen za posteljo, gre lahko na teraso gledat nočno stražo.

Počasi, pa vendar, se vsi začnejo premikati. Akcije se dogajajo sočasno.

SPLETIČNA (*Ismeni*): Kje si dobila to obleko?

ISMENA: Ja, od mami je, sem si jo sposodila.

SPLETIČNA: Daj, sleci jo, da jo vrneva v omaro nepoškodovano.

ISMENA: Ampak mi paše, ane, da mi?

SPLETIČNA: Izjemno. Izrezana mamica si.

ANTIGONA (*na zofi*): Eteokel, pridi pospraviti to perje, ne more bit tok razmetano vse.

ETEOKEL: Če je bila pa nesreča, sej bodo drugi pospravili.

ANTIGONA: Ne bodo vedno drugi pospravljali za tabo, daj. Saj ti bom pomagala.

Eteokel se začne premikati proti zofi.

POLINEJK: Pa daaaaj no, spet si vse podrl.

ETEOKEL: Nisem jaz, če si me pa porinil.

POLINEJK: Vedno to narediš, nikol se ne bova mogla igrat vojne, če še mesta ne dokončava.

ANTIGONA (*pride k njima*): Sej veš, kaj pravi oči – nekaj naj razpade, da iz tega nastane nekaj novega.

POLINEJK: Ja, samo on ne govori o kockah.

ISMENA: Kje je moja druga punčka? Eeeeej, no, Eteokel, umazal si jo s temi neumnimi barvicami, no.

ETEOKEL: Tvoja punčka je neumna, samo otroci se igrajo s punčkami.

ISMENA: Tvoje kocke so neumne.

SPLETIČNA: Dajta fanta, kocke v škatlo, da se ne bo kdo spotaknil.

ANTIGONA: Poglej, koliko je tega perja povsod ...

V tistem se iz ozadja sliši Jokastin krik.

JOKASTA: *Gorje ti! To je zadnja mi beseda, poslej ne boš me slišal nikdar več.⁵ (Vdre v prostor. Videti je, kot bi zagledala duha, praznih oči, telo mlahavo, roke kriče v laseh, ihta v premiku. Momlja pri sebi.) Nikdar več ... Kako ... O bogovi ... Prekletstvo, prekletstvo ... (Zaloputne vrata spalnice. Slišimo krike, vreščanje, razbivanje posode. Otroci za trenutek okamnijo, Antigona, ki je najbližje vratom, začne tolči po njih.) Sin ... O bogovi, kako mož! Prerokba uresničena ... Bogovi, bogovi!*

ANTIGONA: Mami! Mami!

Polinejk in Eteokel nepremična, Ismena začne jokati v spletičninem naročju.

ANTIGONA: Maaaaami, kaj se dogaja? (*Gleda okrog sebe. Vsi prestrašeni.*) Kje je oči? (*Spletični.*) Pojdi po očija!

⁵ Ibid, stran 66.

Spletična dvigne Ismeno, jo da Polinejku v naročje in steče ven.

ANTIGONA (*Polinejku in Eteoklu*): Pomagajta mi!

Fanta se končno streznita, pritečeta k Antigoni in skupaj z njo tolčeta po vratih. Še naprej kričanje in razbijanje iz sobe. Naenkrat od zunaj slišimo kričanje, zaradi katerega vsi v prostoru zamrznejo.

OJDIP: *Gorje! Gorje! Prišlo je vse na dan! Spočet v krilu, kjer ne bil bi smel, sem spal z ženo, ki z njo ne bil bi smel, ubil moža, ki ga ne bil bi smel!*⁶ (*V tistem priteče v sobano, divja, kot da ne ve, kje in kdo je.*) Meč hočem, meč takoj, da vzamem – ... rezilo, bodalo. Kaj sem ... Kako je to mogoče ...

Fanta se z Ismeno v rokah umakneta k steni, bojita se, Antigona še naprej pri vratih, gleda očeta. Ismena se iztrga iz rok in steče k očetu.

ISMENA: Oči, oči, kaj je z mami?

OJDIP (*odrine otroka po tleh*): Ne dotikaj se me, greh vseh grehov, ven, ven vsi. Kje je nož? (*Sam pri sebi.*) Mož lastne matere, sin ... mož, oče ... Gnusoba ...

ANTIGONA (*Polinejku, medtem ko Ojdip nori naokrog*): Polinejk, pelji Ismeno in Eteokla v prvo nadstropje. Takoj!

POLINEJK: Antigona, kaj se dogaja –

ANTIGONA: Pojdite!

ETEOKEL (*poskuša proti očetu*): Oči –

OJDIP (*blazno*): Ne oče! Brat! Izgini, izgini!

Naenkrat se iz kraljičine sobe zasliši predirljiv vrisk. Kot zadnji krik, ki ga človek kdaj izdavi. Vsi otrpnejo.

ANTIGONA: Gor, takoj!

⁶ Ibid, stran 73.

Ostali trije otroci zbežijo po stopnicah, spletična samo strmi.

OJDIP (*skoči proti vratom, odrine Antigono, ona obstoji sredi prostora in gleda proti sobi, on kriči*): Jokasta! Jokaaaasta! (*Začne tolči po vratih. V sobi je vse tiho.*) Jokasta, odpri mi! Odpri!

V sobi tišina, Ojdip se z vso silo in težo telesa zaleti v vrata. Ta padejo. Ojdip zakriči in se sesede. Potem izgine v sobi. Antigona nemo gleda proti vratom, samo njo vidimo in spletično v ozadju. Celo situacijo beremo samo iz Antigoninega obraza. Od tam prihaja Ojdipov glas.

OJDIP: *Gorje ... Mami, žena. Spal s tisto, s katero ne bi smel ... Ubil očeta ... Na pomoč, bogovi ... Pridi k meni. Lezi ... O bogovi, bogovi ...*

Tišina, Antigona nepremična sredi prostora.

OJDIP: *O, da ne vidite več, kar zlega sem zgrešil.*⁷ *Oči zapreti za večno, le temo ugledati.*

Krik, najglasnejši krik bolečine. Antigona se ne premakne.

OJDIP: *V temi jih glejte, ki bi jih ne smele, a bi ne smele jih, njih ne spoznajte.*⁸

Kriki, drug za drugim, vedno glasnejši, močnejši, sopenje, jok. Naenkrat vse potihne. Antigona še vedno stoji sredi prostora, gleda skozi odprta vrata. Po nekaj trenutkih kot kip, ki bi oživel, naredi prvi korak proti sobi. Pa drugi, tretji, četrti. Pride do vrat. Zre skoznje. Naenkrat se z roko nasloni na podboj in bruhne.

⁷ Ibid, stran 76.

⁸ Ibid, stran 76.

EPILOG

SOBA V PRVEM NADSTROPJU PALAČE, 21.20

ANTIGONA: Skrbeli bomo drug za drugega, prav? (*Oba fanta sta še vedno tiho.*) Prav?

Antigona vstane in gre proti njima, v tistem v sobo vstopi spletična.

SPLETIČNA: Oče ... Oče hoče govoriti z vami.

Nekaj trenutkov molka. Antigona prime Ismeno za roko. Gre proti vratom in se obrne k fantoma, ki se ne premikata.

ANTIGONA: Gremo. Zakaj sedita? Vstanita, oče nas je poklical.

Fanta gledata v tla, molčita.

SPLETIČNA: Po vaju je poslal. Samo po deklici.

ANTIGONA: Vsi gremo. (*Še vedno gleda fanta.*) Kajne? Skupaj gremo, kajne? Naš oče je, potrebuje nas. (*Fanta še vedno pri miru. Nekaj časa še čaka.*) Hej, povsod gremo skupaj, ane? Fanta, prosim vaju.

Fanta počasi odkimata. Potem najprej vstane Polinejk in gre do okna. Odgrne zaveso in gleda skozenj. Za njim vstane še Eteokel in se mu pridruži. Stojita drug ob drugem, z izrazom hladnosti nemo opazujeta dogajanje pod oknom. Sester niti pogledata ne več.

POLINEJK: Jaz bom ostal tu.

ETEOKEL: Jaz tudi.

Pavza je skoraj predolga. Antigoni po licih stečejo solze. Njen obraz je v zadnjih nekaj minutah tega dne postal obraz odrasle ženske. Nato zapre oči in na glas vdihne. Potegne solze vase, spusti Ismeno ter stopi do bratov. Najprej poljubi na lice Polinejka, potem Eteokla. Zašepeta jima.

ANTIGONA: Vse bo v redu.

Pride nazaj k Ismeni, jo dvigne v naročje in za spletično odide iz sobe.

Sodobna slovenska dramatika

dr. Bogomila Kravos

SSG – Trst, sezona
2017–2018

Lani je upravni odbor Slovenskega stalnega gledališča (SSG) za eno sezono poveril mandat umetniškega koordinatorja Igorju Pisonu, ki je v prejšnjih letih asistiral Eduardu Milerju. Začasna rešitev je omogočila najboljšo možno izpeljavo sezone, čeprav je časovna omejitev verjetno pogojevala nadaljnje načrtovanje. Tržni logiki prilagojeni izhodi iz zagate se pojavljajo na več ravneh in, kot običajno, tržno ne upošteva umetniških silnic, ki črpajo in se navdihujejo pri zaznavanju sprememb v prostoru. Pison je resen ustvarjalec, ki je teater vzljubil v SSG in se zaveda odgovornosti v med- in večkulturnost vrženega subjekta.

Po Milerjevi zamisli je osnovni abonma vključeval sedem predstav. Zaradi časovno omejenih igralskih pogodb je bilo oktobra na sporedu gostovanje mariborske izvedbe Cankarjevega *Pohujšanja v dolini šentflorjanski* v režiji Janusza Kice. Obletnica je dala gostovanju poseben pridih, toda v Trstu se ob vsaki uprizoritvi Cankarja predramijo spomini na pisateljev odnos do tega mesta, delavstva in slovenstva. V dobrih odrskih postavitvah dobijo pomenljivejše replike na odru Kulturnega doma dodaten pomen in skoraj avtomatično se pozornost osredotoči na družbeno angažiranost dela, na specifično manjšinsko šentflorjanstvo, ki ima na obrobju drugače izostreno podobo.

Družbene spremembe in pretočnost današnje družbe so prišli do izraza novembra v prvi produkciji, lahkotni komediji Floriana Zellerja *Resnica*

v režiji Alena Jelena. Duhovito pronicljiv dialog (prevod Aleš Berger) je zahteval preciznost v izmenjavi replik in jasne podtone, da se je dialog skladno nadgrajeval in z discipliniranimi namigi dosegel želeni učinek. Režiser Jelen je strogo nadziral igralsko kondicijo in Vladimir Jurc, Tina Gunzek, Daniel Dan Malalan in Lučka Počkaj so si igrivo-resno podajali partnerje in se hkrati spotikali ob prikrivanje in odkrivanje resnice. Kaj je pravzaprav laž, do kod segajo njeni učinki in kako lahko zatiskanje oči blagodejno vpliva na vsakdanjost rutinskega partnerstva? V odrskem prikazu so se vprašanja nizala, nakazovala odgovore in zabavala občinstvo. Gostovanje Tržačanke Lučke Počkaj, ki je razrešila zadrego preskromnega igralskega ansambla, je delovalo kot nekakšno preverjanje razvoja razpršenih domačih talentov.

Iskanje stika s prostorom in poskus navezovanja na nekdanjo tradicijo sta bili sploh značilnosti te sezone. Pison je na nedelje pred premierami lastnih produkcij uvedel srečanja z režiserjem in sodelavci. Obisk t. i. srečanj ob kavi je bil skromen, sami gledališču zaobljubljeni gledalci, toda vzpostavljanje prekinjenega dialoga ni preprosto in pravzaprav je ta pobuda nazorno pokazala, v kolikšni meri je tržaška družba vpeta v potrošniško logiko in koliko ji je pomembno zgolj konzumirati, kar jo privlači, problematizacija ter zastavljanje vprašanj o tem, kar naj bi v gledališču dobila, pa sta zanjo nezanimiva. Navzoči na teh matinejah niso bili preveč zgovorni, le tu in tam je padlo kakšno vprašanje v zvezi s študijem ali delom. Med predstavitev Handkejeve drame *Lepi dnevi v Aranjuezu*, ko se je pogovor med režiserjem in igralcema osredotočil na besedo kot ostvarjanje lastne biti, se je zaslislala pripomba. Zvesta obiskovalka je odločno izjavila: prosim za jasno, lepo izgovorjeno in smiselno poudarjeno besedo, zanjo so se naši očetje borili in to prihajamo poslušat v teater! Jasno oblikovana pripomba je predstavila pričakovanje dela ciljnega občinstva, na katero se pri obravnavi produkcije tržaškega SSG večkrat pozablja, saj ima ustanova v posebnem položaju tudi posebno poslanstvo, ki se je sicer skozi čas spremenilo, a zaradi stalnega stika z drugim ostajajo predpostavke nespremenjene.

Bilo je januarja, sredi sezone, Pison je Handkejeve *Lepe dneve v Aranjuezu* sam režiral in poskrbel za scensko opremo odra, igrala sta Nataša Barbara Gračner in Ivo Ban. Na predstavitvi se je zdelo, da je to delo izbral Pison. Kako je publika sprejela prepletanje in medsebojno dopolnjevanje dveh monologov, bi težko sodili. Delo je napisano za protagonista, ki se sprašujeta in se izpovedujeta brez sleherne inhibicije. Besede se nizajo v pripoved, opise dogodkov, dogajanja, zaznavanja, tako da upovedujejo občutke ali čustva, vendar se v pripoved vedno znova vrača zavest, da je

vsaka ubeseditve le poskus ali odsev dogodka, čeprav bi brez ubeseditve o dogodku ali čustvu ne bilo sledu. Zato Ona v pripovedi o prvih spolnih kontaktih in aktih odkriva drugega in sebe v drugem ter istočasno spoznava globino svojih čustev, On pa v spominu na iskanje hiše delavca v parku poletne kraljeve rezidence spoznava varljivo poimenovanje dvorca: delavsko tematiko v notranjih poslikavah je že najedel zob časa in narava je z vzpostavitvijo prvotnega stanja izbrisala vsiljeno razkošje. Besede so se na prazni, brezzvočni sceni malega odra utapljale v gledalčevo zavest. Kot bi ponazarjali uničevalni gon umetno zasičenega prostora, so na koncu do gledalcev vsiljivo prodrli zunanji zvoki.

Pison ima v tem obdobju in v svojem Trstu očitno rad samogovor in introspekcijo. Daje občutek, da želi razumeti in uravnoteženo umestiti izkušnjo drugega v svoj svet, raziskuje besedo v odnosu do dogodka, do čustva in do načina sporočanja. Režiral je namreč tudi zadnjo produkcijo v sezoni, monolog nizozemske dramatičarke Lot Vekemans *Juda*. Iz naslova je razvidno, da gre za Judo ali Judeža, ki se je v našo zavest vpisal kot izdajalec. Gre torej za problem ustaljenega vzorca, ki ga brez premisleka uporabljamo v vsakdanjem govoru za določanje drugega, ne da bi pomislili, da obstaja tudi njegovo gledišče, in ne da bi upoštevali okoliščine, v katerih se je dejanje, po katerem nekoga opredeljujemo, odvijalo. S tematiko Jude in njegovega izdajstva se je ukvarjalo že nekaj avtorjev, Lot Vekemans pa niso zanimali apostoli in veliki duhovniki, temveč Judovo razmerje do Jezusa, njegova privrženost Učitelju in njegov pogled na Učiteljevo delo. Kompleksno podoživljanje osebnih nagibov je Pison zaupal Primožu Forteju, izrisal svoji režijski zamisli ustrezen kostum in izbral primerno glasbo, za sceno pa poklical nekdanjega hišnega scenografa Marjana Kravosa. Opazno je bilo, da so vsi sodelavci dobili dramski tekst v roke veliko pred odrsko postavitvijo in da so bile t. i. bralne vaje poglobljeni pogovori o v tekstu nakazanih vprašanjih. Aprilska premiera je bila ovita v črnino, občasno so na prizorišče prodrli prameni svetlobe in pomenljivi glasbeni vpadi. Primož Forte je lik izrisal brez odvečnosti, tako da so se različni odenki človečnosti, dvoma in dostojanstvenosti dotaknili občinstva.

Med omenjenima monodramama je bila marca še premiera Shakespea-rove *Ukročene trmoglavke* v režiji Juša A. Zidarja. V spremnem eseju je Jurij Verč omenil različne možnosti pristopa do teksta, poročne kupčije Shakespeareovega časa in v svojem razmišljanju navrgel sugestijo, ki se zdi primerna za današnji čas: “Z na videz lahkotno farso, ki jo podkrepi z obzorjem pričakovanja občinstva, občinstvo pravzaprav zavede. Kljub tradicionalnemu prikazu ‘blage, nevreščave’ žene v prologu (Uvod, 1)

Shakespeare pripelje zgodbo do nepričakovanega obrata: posmehovana Catarina je deležna razmisleka, tako kot dotedanje moško ravnanje z ženskami nasploh.” Ugotavlja še, da večje upoštevanje drugega-ženskega v današnji družbi ne bi zamajalo “osrčja strukture”. Mimo teh razmišljanj je režiser ob dramaturginji Evi Kraševc in domiselni scenografinji Petri Veber delo postavil s precejšnjim odmerkom uglajenega ravnovesja. Odrsko preigravanje je izpostavilo neomajno značajskost Petruccia (Tadej Pišek), lahkotnost Lucenzia (Jernej Čampelj) in sprenevedavo Bianco (Tina Gunzek), Catarina (Iva Babić) pa je v kljubovanju ustaljenim predpisom, ki jih je prepričano zagovarjal Battista (Vladimir Jurc), nihala med vihravostjo in boleznostjo. Kot povezovalna lika, kar je sicer v originalu Christopher Sly, sta prizorišče poživila še nekdanja igralska sodelavca SSG Ilija Ota in Andrej Rismondo. Uvrstitev neprofesionalnih igralcev bi verjetno zahtevala dodatne režiserjeve domislice. Kljub trudu in prizadevnosti se igralske izkušnje zunanjih sodelavcev niso dobro vključile v dokaj standardno zasnovan odrski prikaz.

Upoštevanje različnih specifik pa je bilo vpisano v koprodukciji, ki sta že v zasnovi predvidevali izpostavitev različnih odrskih diskurzov. Tako je bila predstava Goldonijevih *Primorskih zdrah*, ki so v predelavi Predraga Lucića postale v večjezični mešanici *Barufe, Barufe, Le baruffe*, odrski dogodek s spogledljivo razsežnostjo. Predstava je nastala julija 2017 za Primorski poletni festival, torej za trg ali odprt prostor, kjer so igralci Gledališča Koper, SSG Trst, Istrskega narodnega gledališča iz Pulja in SNG Nova Gorica uprizorili istrsko različico komedije, ki je bila svojčas razpoznavni znak tržaškega gledališča. Tržaška premiera te edicije je bila 1. decembra 2017 v nalašč za ta dogodek prirejeni mali dvorani Kulturnega doma. V prirejenem amfiteatru je Lucićeva predelava dela s prekipevajočo režijo Vita Tauferja zaživel v iskrivem tempu, ki je zaprt prostor zasičil do zadnjega kotička: vonj po znoju, vinu, ocvrtih sardelah se je s pljunki in vedri vode širil med občinstvom, medtem ko sta vehementno dogajanje in nepregledna barvitost zvokov vtakala v silovito čustveno naravo protagonistov mešanico narečnih govorov. Igralci so preglaševali drug drugega in ustvarjali kaotično vzdušje. Delovali so kot navite lutke, njihova telesa so se prožila, da so kriki, prerekanja, obmetavanja in tepež netili odrsko napetost. Maksimalna intenzivnost dogajanja ni popustila niti za trenutek in je občinstvo tako pritegnila, da so tržaški in goriški gledalci to predstavo izbrali za najboljšo v sezoni. Prav te večjezične *Barufe* so prejele tudi veliko nagrado Večernega lista za najboljšo predstavo na festivalu Dnevi satire Fadila Hadžića v Satiričnem gledališču Kerempuh v Zagrebu. Nagrada in

priznanje sta razmisleka vredna dejavnika. Kaj je tako navdušilo publiko? Trušč na odru in z njim času primerna sporočilnost predstave?

Goldonijevo delo je v slovenščino prvič prevedel Niko Kuret leta 1937. Cenzuriral je nekaj po njegovi presoji za Slovence preveč prostaških prizorov in ga opremil z moralizirajočo spremno besedo, nato je v povojnem času nastal bolj znani Ruplov prevod v spokojno žuborečo kontovelsko narečje (Kontovel je vas z ribiško tradicijo), ki so ga za prvo tržaško postavitev leta 1948 jezikovno dodatno obdelali verjetno Lojze Cijak, Drago Godina in Modest Sancin. Goldoni se je leta 1762 v tem delu namenoma posvetil ribiškemu okolju v Chioggi, poudaril, kako je v njegovem času desetina premožnih prebivalcev gospodovala nad mestom, v katerem je preostalih 90 odstotkov preprostih ljudi ustvarjalo pravo družbeno imetje, osnovano na življenjskosti, pristnosti in ljudski modrosti. Ribiči in njihove družine so si v neurjih in ob izdatnih ulovih pridobili izkušnje in iz njih izvajali svoje kljubovanje neprilikam, trmasto zagovarjali svoja stališča, se kregali in vsakič znova pobotali. Za to komedijo je Goldoni izbral jezik, ki ni bil njegov, pa so se po njegovem prepričanju samo v njem lahko poetično odvijali stiske, skrbi in ljubezenski zapleti, temeljni elementi komedije 18. stoletja. V originalu je bila razhajanjem, suvanju in tožarjenju dodana zvrhana mera človeške topline, kot bi prikaz ovijali zavest o minljivosti in tančica spomina. Prva tržaška edicija tega dela (1948) je bila pravo odkritje: kontovelski govor in škedenjske narodne noše so pomaknili dogajanje na začetek 20. stoletja. V idiličnem tržaškem portiču so se spletale in razpletale zdrahe. Takratna publika je odrski prikaz dojela kot potrjevanje lastne samobitnosti, veljave in bogastva, ki so se potrjevali v jeziku in kostumih. Prvi postavitvi sta sledili druga (1950) in tretja (1955), ko je k Sancinovi režiji pristopil Jože Babič in predhodni idili dodal špektakelske prvine ter s tem (poetičnost + špektakel) trdno zakoličil matrico tržaškega gledališkega diskurza. Takratni ljubljanski kritiki so to izvedbo imeli za ključ do razumevanja tržaške specifike, torej nedorečenega, a zaznavnega vpliva italijanske kulture na slovensko. Leta 1985 je SSG predstavilo to komedijo v režiji Borisa Kobala, izjemnega poznavalca tržaške gledališke tradicije. Prav zato je v tej ediciji delo dobilo času primerno patino nostalgije, navdušilo publiko in se zasedrilo v spominu kot uglašen zaključni akord dobre skladbe.

Časi so se torej že v osemdesetih letih prejšnjega stoletja spreminjali. Hrup na odru, ki si ga je za svojo priredbo zamislil Lucić in ga je Tauferjeva režijska obdelava potencirala do skrajnosti, je pokazal, za koliko decibelov se je zvišala jakost zvoka v medsebojni komunikaciji in kako se

je razbohotila nekdanja prostaškost. Kot so ugotovili gledalci, jim je predstava podala morda predimenzionirano, a verodostojno odslikavo našega sveta, v katerem prevladujejo težko opomenjeno izrazje, silovitost razgajenih čustev in individualizem. V Lucičevi predelavi je vse pozunanjeno, ni več niti skupnosti niti soseske in mešanica jezikovnih kodov ustvarja občutek babilonskega stolpa.

Mešanica jezikovnih kodov je bila značilnost tudi širše zastavljene koprodukcije v okviru projekta (Re)discovering Europe. Režiser Paolo Magelli je za uresničitev svoje zamisli povezal pet manjšinskih gledališč, poleg SSG – Trst še Hrvaško narodno gledališče Ivana pl. Zajca z Reke, Nemško mestno gledališče v Temišvaru (Romunija), Državni zavod albanskega narodnega gledališča iz Skopja in Madžarsko gledališče Kosztolányi Dezső iz Subotice v Srbiji. V to pisano družbo je režiser povabil nekaj solidnih italijanskih igralcev, saj bi brez njih težko speljal izbrani Pirandellov tekst *Velikani z gore*, ki je sam po sebi velik izziv za vsakega zrelega režiserja. Delo je namreč nadrealistično in zaključno dejanje je rekonstruiral Pirandellov sin Stefano na podlagi zapisov in pogovorov z očetom. Pirandello se je z vprašanjem družbene vloge umetnosti ukvarjal celo življenje, v njegovih novelah (*Novelle per un anno*) so razpoznavne prvine večine njegovih dramskih tekstov, tudi tega. Prvo in drugo dejanje sta bila v odlomkih objavljena v revijah, tretjega dejanja dramatik ni mogel napisati.

Potujoča igralska skupina s konteso Ilse išče priložnost za nastop. Noben teater jih ne sprejme in utrujeni se dotolčejo do vile z imenom Nesreča (*La Scalogna*), ki stoji na strmini ob dolini. Njeni prebivalci ali duhovi, ki jih zastopa Cotrone, poskušajo igralce prestrašiti in prepoditi, a jim ne uspe, saj so ti preutrujeni in je otok, na katerem so pristali, njihovo zadnje zatočišče. Hočejo igrati, a ne za prebivalce vile, ki s svojimi sanjskimi, glasbenimi, ljubezenskimi replikami poosebljajo različne veje umetnosti ter zavestno igrajo vsak svojo vlogo. Ilse je prepričana, da mora *Igro o zamenjanem sinu* igrati pred imenitnejšo publiko, zato ji Cotrone predlaga, da nastopijo pred mogočnimi Velikani, ki na gori pripravljajo slavje, sicer pa se ukvarjajo z velikimi projekti. Velikani se ne zmenijo za gledališče, umetnost jim je povsem odveč in na ogled predstave pošljejo svoje neotesane služabnike. Ilse govori o pesniku, avtorju *Igre o zamenjanem sinu*, ki si je po njeni zavrnitvi vzel življenje. Predstava v predstavi je torej podoživljanje mita o teatru, o življenju v njem in zanj. Služabniki Velikanov predstavo izžvižgajo in Ilse je umorjena.

Magelli je v napovedi dela povedal, da bo koprodukcija manjšinskih gledališč ponazarjala bogastvo večkulturnosti in odzive politike na tovrstne

umetniške pojave. Na odru naj bi prišla do izraza medkulturnost in njen pomen za skladen razvoj Evrope in sveta. Magelli seveda ni mogel mimo temeljnih interpretacij tega dela, predvsem Strehlerjevih postavitve, saj je bila ta drama ena od stalnic v Strehlerjevem ustvarjalnem opusu: na začetek je Ilse in igralce, ki prihajajo v vilo, postavil na majhen voz, v zaključnem prizoru pa je na voz zgrmel železni zastor in ga strl. Toda že zaradi nenapisanega konca uvaja vsaka odrska postavitve *Velikanov* novo branje, nove domislice in daje delu novo razsežnost. Tudi tokrat. Aleksandra Ana Buković in Lorenzo Branci sta scenski osnutek razvila na več nivojih na odprtem odru, izjemna gibalna izraznost nekaj ekspresivnih igralcev in raznorodnost glasov preostalih pa so magijo teatra postavili na zavidljivo špektakelsko raven. Emocije so se vrstile in v vsako je bila vpisana neobhodna potreba po umetnosti, večglasnost pa je opominjala na bogastvo jezikov. Intenzivno odrsko dogajanje je burilo napetost, toda nedodelan konec brez izrazite poante ni potešil pričakovanja občinstva. Zaključnega prizora, z Ilsejino smrtjo in Diamentejinim vzklikom: Strah me je! ni preprosto zaigrati, saj gre za sintezo Pirandellove misli, za prikaz stanja duha v svetu, ki mu vladajo Velikani.

Poleg osnovnega produkcijskega programa je SSG ponudilo svoji publiko še pester izbor gostovanj, poseben program za otroke in mladostnike ter niz nedeljskih glasbenih matinej, ki jih z umetniškim vodjo Črtomirom Šiškovičem pripravlja v sodelovanju z Glasbeno matico. Če so torej gostovanja požlahtnitev ponudbe, prepotreben stik z osrednjeslovensko produkcijo, so letošnje predstave v lastni izvedbi pokazale resnično stanje in možnosti razvoja te ustanove. Umetniški koordinator Igor Pison je namreč poskusil nadoknaditi zamujeno, iskal je predvsem stik s publiko, v predstave vključil pozabljene umetniške ustvarjalce in obogatil gledališke liste s sestavki mlajših tržaških mislecev. Najava naslednje sezone obeta nove umetniške dosežke, čeprav gledališče nima umetniškega koordinatorja, saj bo upravni odbor mesto zanj razpisal šele pozimi. Začasno to delo opravlja igralec Daniel Dan Malalan.

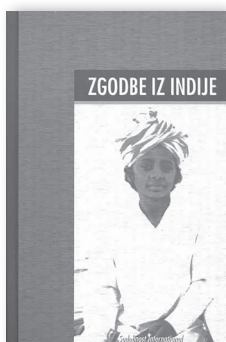
IZBRANO BRANJE

Nominacija
za nagrado
Rabindranatha
Tagora

Prevod: Maja Kraigher
Mehka vezava, 381 strani, 19,90 EUR

Vaje v pozabljanju nas vodijo po zapletenih poteh odkrivanja preteklosti in sprejemanja resničnosti, ko se vsak miren trenutek izkaže za zatišje pred naslednjo nevihto. Bo odkritje resnice prineslo olajšanje ali še večjo bolečino? Medtem ko avtorica nenehno stopnjuje napetost, se pred nami razgrinja nelaskava in kruta podoba Indije, pred kateri si hote ali pod prisilo večina zakriva oči ...

Darilo ob naročilu do 31. 8.: Indijske zgodbe
Naročila sprejemamo na www.sodobnost.com/trgovina ali na sodobnost@guest.arnes.si

IZBRANO BRANJE

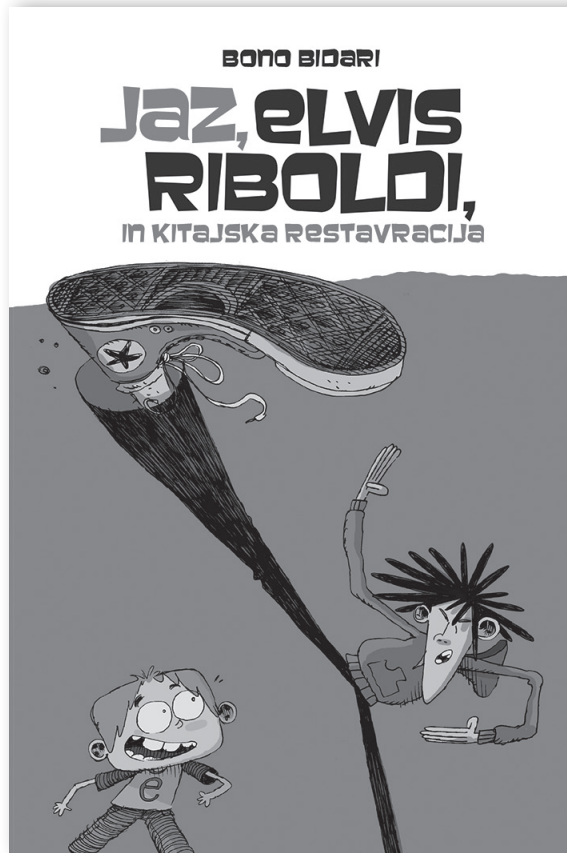
Prevod: Štefan Vevar
Trda vezava, 483 strani, 28,90 EUR

Roman *Kruzo* nam pred oči priključuje otok Hiddensee v Baltskem (v romanu *Vzhodnem*) morju, mesto prebegov, zastrahovanja in poguma, želja, sanj, travm, norosti, nišo za intelektualce, odpadnike, idealiste in drugače misleče, ki zaživijo v utopični skupnosti realno dosegljive svobode pod vodstvom Aleksandra Kruzoviča, pomivalca posode in sina sovjetskega generala. Ko se na otok pred lastno travno zateče Ed Bendler, študent germanistike, tudi njega zajame vrtnec karizmatičnih Kruzovih ritualov. Medtem ko NDR poka po šivih in jo zapušča vse več ljudi, se razvije prijateljstvo. Močno, težko, neponovljivo. Toda kje je cilj? In kakšna bo cena?

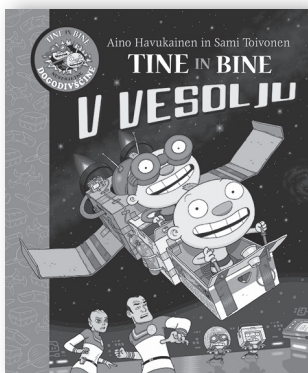
Darilo ob naročilu do 31. 8.: Iris Hanika: *Bistvo vsega*
Naročila sprejemamo na www.sodobnost.com/trgovina
ali na sodobnost@guest.arnes.si

ZABAVNO BRANJE ZA STARŠE IN OTROKE

Prevod: Veronika Rot
Trda vezava, 213 strani, 19,90 EUR

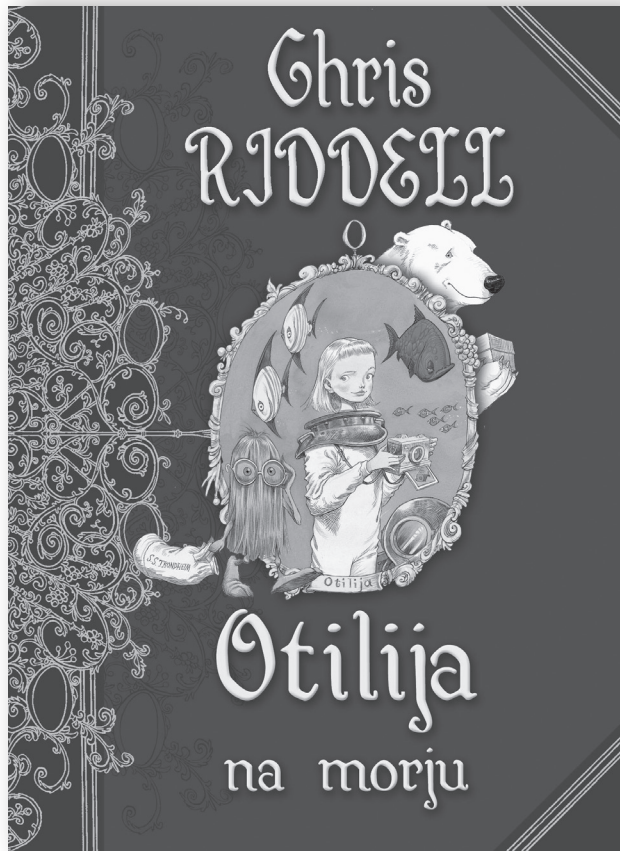
Hiperaktivni Elvis je fant od fare, ki s svojimi domislicami vedno poskrbi za tono zabave. S prvima dvema knjigama si je priboril kopico oboževalcev, ki jih je tretji del naravnost navdušil!

Darilo ob naročilu ene od knjig do 31. 8.:
Tine in Bine v vesolju

Naročila sprejemamo na www.sodobnost.com/trgovina
ali na sodobnost@guest.arnes.si

ZABAVNO BRANJE ZA STARŠE IN OTROKE

Prevod: Ana Barič Moder
Trda vezava, 206 strani, 23,90 EUR

Otilija Erjavec in njen najboljši prijatelj gospod Murko sta običajno nerazdružljiva. Toda tokrat se je gospod Murko čisto sam odpravil na Norveško, da bi našel še kar veliko nogo, grozovitega trondheimskega trola. Otilija se poda za gospodom Murkom, sledi mu s podmornico, hidroplanom in splavom, dokler se nazadnje iz oči ne sreča s strašnim trolom. Duhovita zgodba in izvrstne ilustracije.

Darilo ob naročilu ene od knjig do 31. 8.: Hanna Kraan: Rože za čavknjeno čarovnico
Naročila sprejemamo na www.sodobnost.com/trgovina ali na sodobnost@guest.arnes.si